

دست پنهان

نگاهی به تاریخچه، مبانی فقهی
و بازتاب‌های قلم‌زنی در افکار عمومی و رسانه‌های بین‌المللی

ویراست جدید

چاپ نهم

تهیه و تدوین: مؤسسه فرهنگی فخرالائمہ علیہم السلام

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دست پنهان

نگاهی به تاریخچه، مبانی فقهی

و بازتاب‌های قلم‌زنی در افکار عمومی و رسانه‌های بین‌المللی

تهیه و تنظیم: واحد پژوهش دفتر فرهنگی فخرالائمہ (علیہم السلام) قم المقدسه

ناشر: سازمان اوقاف و امور خیریه استان قم

چاپ: اسوه

نوبت چاپ: هشتم - دی ماه ۱۳۸۷ : ذی‌الحجه ۱۴۲۹

شمارگان: سی هزار نسخه

تلفکس: ۰۹۱۹۲۹۰۶۸۹۹

فهرست

فهرست.....	۳
مقدمه چاپ ششم.....	۱
فصل اول - اهمیت عزاداری برای سالار شهیدان(علیه السلام).....	۳
آیات و روایات.....	۴
بیانات امام خمینی(قدس سره) و رهبر معظم انقلاب(مدظله العالی).....	۸
فصل دوم - تاریخچه قمه زنی.....	۱۱
۱. قمه زنی چیست؟.....	۱۲
۲. پیدایش قمه زنی.....	۱۴
الف- ورود قمه زنی به ایران در زمان صفویان و جریان فداییان.....	۱۶
ب- رواج قمه زنی در دوران قاجار.....	۱۹
۳. نقش استکبار در ترویج و بهره برداری از قمه زنی.....	۲۲
الف- نقش استعمار انگلیس.....	۲۲
ب- نقشه سیا در رابطه با فرهنگ عاشورا.....	۲۴
فصل سوم - سیر تاریخی مقابله علما با انحرافات عزاداری.....	۲۷
۱. موج اول؛ مبارزه علامه سید محسن امین(رحمه الله).....	۳۰
۲. موج دوم؛ مقابله حضرت امام خمینی(قدس سره).....	۳۳
۳. موج سوم؛ حکم حکومتی رهبر معظم انقلاب(مدظله العالی).....	۳۷

- فصل چهارم - علل صدور فتوای عدم جواز قمه زنی از سوی علما ۴۳
۱. وهن بودن قمه زنی ۴۴
- الف- فتاوی مراجع تقلید ۴۴
- ب- سایر علما ۴۷
۲. غیر منطقی و غیر قابل پذیرش بودن ۵۳
۳. عدم وجود سند شرعی برای قمه زنی و خرافاتی و بدعت بودن آن ۵۶
- الف- فتاوی مراجع تقلید ۵۶
- ب- سایر علما ۵۸
۴. اضرار و ایذاء ۶۱
- الف- فتاوی مراجع تقلید ۶۱
- ب- سایر علما ۶۲
۵. لزوم تبعیت از حکم ولیّ فقیه در حرمت قمه زنی ۶۵
- الف- فتاوی مراجع تقلید ۶۵
- ب- سایر علما ۶۶

فصل پنجم - ۲۵ پرسش و پاسخ از علما و صاحب نظران

- دربارهٔ سؤالات رایج در موضوع قمه زنی ۷۳
- فصل ششم - چند کتاب خواندنی در موضوع عزاداری ۱۰۳
- مسائل جدید از دیدگاه علما و مراجع تقلید ۱۰۴
- هیئت؛ فضیلت و آیین مجالس ذکر اهل بیت (علیهم السلام) ۱۰۵
- از عاشورای حسینی تا عاشورای شیعه ۱۰۶
- عزاداریهای نامشروع (ترجمه رسالهٔ التنزیه لأعمال الشبیه) ۱۰۷
- قمه زنی؛ سنت یا بدعت؟ ۱۰۸
- از شور تا شعور حسینی ۱۰۹
- خون موعود ۱۱۰
- تراژدی کربلا، مطالعه جامعه شناختی گفتمان شیعه ۱۱۱
- عاشورا، عزاداری، تحریفات ۱۱۲
- فصل هفتم - مروری اجمالی بر سوءاستفادهٔ دشمنان تشیع از مسألهٔ قمه زنی ۱۱۴

مقدمه چاپ ششم

اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا زِينًا وَلَا تَكُونُوا شِينًا جَرُّوا إِلَيْنَا كُلَّ مَوَدَّةٍ وَادْعُوا عَنَّا كُلَّ قَبِيحٍ^۱

امام حسن عسگری علیه السلام فرمود: تقوای الهی را رعایت کنید و زینت ما باشید؛ نه مایه ننگ ما. با رفتار خود همهٔ محبت‌ها را به سوی ما جلب کنید و [با رفتار مناسب خود] هر [نسبت] ناروایی را از ما دور کنید.

آنچه ائمه هدی علیهم السلام از محبین و شیعیان خود انتظار دارند، هدایت همهٔ ارادت‌ها و دوستی‌ها به سوی آنها و دفع هر قبیحی از ساحت قدسی آن انوار تابناک الهی است. ارادت قلبی و ابراز احساسات خالصانه دوستداران اهل بیت علیهم السلام به محضر آن بزرگواران در طول قرون و اعصار، موجب شده جهانیان رفتار و منش ما را وسیلهٔ شناخت بزرگان دینمان بدانند. از این روست که دشمنان مکتب اهل بیت نیز مترصد به دست آوردن نمونه‌هایی از رفتارهای ما هستند که بتوانند با عرضهٔ آن به افکار عمومی دنیا، نفرت و انزجار عمومی را بر ضد الگوهای دینی ما - علیهم صلوات الله - برانگیزند. لذاست که می‌بینیم اکثر پایگاه‌های اینترنتی و شبکه‌های تبلیغاتی استکباری از تصاویر شیعیانی که با رفتارهایی مثل قمه‌زنی، چهار دست و پا رفتن و... قصد عرض ارادت به امام حسین علیه السلام را

داشته اند، سوءاستفاده و شیعیان را انسان‌هایی متوحش، غیرمنطقی و خشونت‌طلب معرفی کنند و جنایات خود را در کشورهای شیعی تلاش برای کنترل و نظم‌بخشی جامعه‌ای غیرمتمدن و بدوی نشان می‌دهند.

از سوی دیگر، سایت‌های تبلیغی مسیحیت و وهابیت با ارائه این تصاویر، ذهن مخاطب را از فرصت فکر کردن به پذیرش مذهب متعالی و مترقی تشیع دور نگه می‌دارند.

این مجموعه ثمره تلاشی است برای شناخت تاریخچه، سیر تطورات و زمینه‌های موضع‌گیری فقهی و اجتماعی علما در مورد قمه‌زنی و در آخر ارائه نمونه‌هایی از سوءاستفاده دشمنان تشیع از آن.

استقبال گسترده علاقمندان به نشر فرهنگ عاشورا از این مجموعه، علی‌رغم محدودیت توان تهیه‌کنندگان در پاسخگویی به درخواستهای مکرر افراد، مجموعه‌های فرهنگی، نهادها و دستگاههای مذهبی، زمینه‌ساز انتشار پنج چاپ از این کتاب - با حمایت ارزشمند اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان قم - در مدت زمانی کوتاه شد. ترجمه سریع آن به چند زبان زنده دنیا و دهها هزار مراجعه به سایت دست پنهان و لینک‌دادن دهها پایگاه اطلاع‌رسانی به آن، نشانگر لطف الهی و نزول برکاتی است که منشأ آن را ویژگی‌های خاص این مجموعه نمی‌دانیم؛ بلکه نیاز وافر جامعه و آمادگی مردم برای پذیرش استدلال محکم و تهی بودن فضا از محصولات قوی و پاسخگو، علت این‌گونه استقبال‌هاست.

امید که بصیرت دینی عزاداران حسینی و ارادتمندان آستان نورانی ائمه هدی (علیهم‌السلام) موجب جلب رضای صاحب عزای واقعی، حضرت ولی عصر (عجل‌الله‌فرجه) و زمینه‌ساز ظهور حضرتش گردد.

دفتر فرهنگی فخرالائمہ (علیهم‌السلام)

ذیحجه الحرام ۱۴۳۰

فصل اول – اهمیت عزاداری برای سالار شهیدان (علیه السلام)
در بیان آیات و روایات، بیانات امام خمینی (قدس سره) و رهبر معظم انقلاب (مد ظله
العالی)

آیات و روایات

﴿ وَمَنْ يُعْظَمَ شَعَائِرَ اللَّهِ فَإِنَّهَا مِنْ تَقْوَى الْقُلُوبِ ﴾^۱

و هر کس شعائر الهی را بزرگ دارد، این کار نشانه تقوای دلهاست.

❖ از امام صادق علیه السلام نقل گردیده است که: امام حسین علیه السلام به سوی پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله می آمد که حضرت به استقبالش شتافت و او را در دامان خویش نشانید و فرمود: همانا کشته شدن حسین علیه السلام در دل‌های مؤمنین حرارتی ایجاد کرده است که هرگز سرد نخواهد شد.

سپس امام صادق علیه السلام فرمود: پدرم فدای کسی که کشته اشک‌های جاری است. گفتند: ای فرزند رسول الله! کشته هر اشک روان یعنی چه؟ فرمود: هیچ مؤمنی او را یاد نمی کند مگر این که اشک او جاری خواهد شد.^۲

۱. حج، آیه ۳۲

۲. عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ (عليه السلام) قَالَ نَظَرَ النَّبِيُّ (صلي الله عليه وآله) إِلَى الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ (عليه السلام) وَ هُوَ مُقْبِلٌ فَأَجْلَسَهُ فِي حِجْرِهِ وَ قَالَ إِنَّ لِقَتْلِ الْحُسَيْنِ حَرَارَةً فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لَا تَبْرُدُ أَبَدًا ثُمَّ قَالَ (عليه السلام) بِأَبِي قَتِيلٍ كُلِّ عَبْرَةٍ قَبِيلٍ وَ مَا قَتِيلٌ كُلِّ عَبْرَةٍ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ قَالَ لَا يَذْكُرُهُ مُؤْمِنٌ إِلَّا بَكَى. (مستدرک الوسائل، ج ۱۰، ص ۳۱۸)

❖ امام صادق علیه السلام فرمود: ... هیچ چشمی و هیچ اشکی نزد خدا محبوب تر از چشمی که بر او [امام حسین علیه السلام] گریه می کند، نیست؛ و هیچ گریه کننده ای بر او گریه نمی کند، مگر اینکه با فاطمه زهرا علیها السلام تقرب و پیوند برقرار کرده و او را شادمان می گرداند، و نیز با رسول الله پیوند برقرار و حق ما را ادا کرده باشد؛ و هیچ بنده ای محشور نمی شود مگر اینکه چشمانش گریان باشد، به جز گریه کنندگان بر جدّم حسین علیه السلام که همانا محشور می شوند در حالیکه چشمانشان روشن است و بشارت به بدرقه شان می آید و شادی از صورتشان نمایان است و در حالی که خلائق در هول و هراس و در معرض حسابند، آنها در امانند و زیر عرش هم صحبت حسین اند و در سایه عرش از بدی روز حساب بیمناک نیستند.

به آنها گفته می شود که وارد بهشت شوید، [اما آنها] ابا می کنند و همنشینی و هم صحبتی با او را ترجیح می دهند؛ سپس حوریان و غلامان بهشتی در پی آنها فرستاده می شوند و [به آنها می گویند] که ما مشتاق شمایم؛ [اما ایشان] حتی سرهایشان را برای [دیدن] آنها بلند نمی کنند! بخاطر شادی و سروری که از مجالست با حسین علیه السلام درک کرده و چشیده اند.^۱

❖ امام صادق علیه السلام می فرماید: ای عبدالله بن سنان! بافضیلت ترین عملی که در این روز [عاشورا] به جا آورده می شود، این است که لباس تمیزی را به تن کنی، دکمه های

۱. قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام): ... مَا عَيْنٌ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ وَ لَا عَبْرَةٌ مِنْ عَيْنٍ بَكَتْ وَ دَمَعَتْ عَلَيْهِ وَ مَا مِنْ نَاكٍ يَبْكِيهِ إِلَّا وَ قَدْ وَصَلَ فَاطِمَةَ وَ أَسْعَدَهَا عَلَيْهِ وَ وَصَلَ رَسُولُ اللَّهِ (صلي الله عليه وآله) وَ أَدَى حَقَّنَا وَ مَا مِنْ عَبْدٍ يُحْشِرُ إِلَّا وَ عَيْنَاهُ بَاكِيَةٌ إِلَّا الْبَاكِينَ عَلَى جَدِّي الْحُسَيْنِ (عليه السلام) فَإِنَّهُ يُحْشِرُ وَ عَيْنُهُ قَرِيرَةٌ وَ الْبِشَارَةُ تَلْقَاهُ وَ السُّرُورُ بَيْنَ عَلِيٍّ وَ جِهٍ وَ الْخَلْقُ فِي الْفَرْعِ وَ هُمْ آمِنُونَ وَ الْخَلْقُ يُعْرَضُونَ وَ هُمْ حُدَاثُ الْحُسَيْنِ (عليه السلام) تَحْتَ الْعَرْشِ وَ فِي ظِلِّ الْعَرْشِ لَا يَخَافُونَ سَوْءَ يَوْمِ الْحِسَابِ يُقَالُ لَهُمْ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ قِيَابُونَ وَ يَخْتَارُونَ مَجْلِسَهُ وَ حَدِيثَهُ وَ إِنْ أَحْوَرَ لَتُرْسَلُ إِلَيْهِمْ إِنْهَا قَدْ اسْتَفْتَاكُمْ مَعَ الْوَلَدَانِ الْمُخَلَّدِينَ فَمَا يَرْفَعُونَ رُءُوسَهُمْ إِلَيْهِمْ لِمَا يَرَوْنَ فِي مَجْلِسِهِ (عليه السلام) مِنَ السُّرُورِ وَ الْكِرَامَةِ. (مستدرک الوسائل، ج ۱۰، ص ۳۱۴)

آن را باز کنی، آستین‌هایش را بالا بزنی و سر و پا برهنه باشی؛ همانند کسانی که مصیبت‌زده‌اند.^۱

❖ امام صادق علیه السلام فرمود: کاملترین مؤمن از جهت ایمان کسی است که خُلق او نیکوتر و رقت قلب او و گریه او بر ما اهل بیت بیشتر و شدیدتر باشد، دوستی او با ما اهل بیت زیادتر، حزن و اندوه و سوزش دل او در مصیبت ما و مؤدت و دوستی او برای ما بیشتر باشد.^۲

❖ روایت شده زمانی که نبی اکرم صلی الله علیه و آله به دخترش فاطمه علیها السلام از شهادت فرزندش حسین و رنج‌هایی که بر او جاری می‌شود خبر داد، فاطمه به شدت گریست و عرض کرد: ای پدر! این [حادثه] چه زمانی رخ می‌دهد؟ فرمود: در زمانی که من و تو و علی نیستیم. پس گریه او (حضرت زهرا علیها السلام) شدت گرفت و عرض کرد: ای پدر! پس چه کسی بر او گریه خواهد کرد؟ و چه کسی عهده‌دار اقامه عزای او خواهد شد؟ پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: ای فاطمه! به درستی که زنان امت من بر زنان اهل‌بیت من و مردانشان بر مردان اهل‌بیت من گریه خواهند کرد و هر سال، نسل اندر نسل عزای او را تجدید کرده و آن را زنده نگه می‌دارند.

پس در قیامت تو زنان آنان و من مردانشان را شفاعت می‌کنم و دست هر کس را که بر مصیبت‌های حسین علیه السلام گریه کند، می‌گیریم و او را وارد بهشت می‌کنیم. ای فاطمه! هر چشمی روز قیامت گریان است، مگر چشمی که بر مصیبت‌های امام

۱. قال ابی عبدالله جعفر بن محمد ... إن أفضل ما تأتي به في هذا اليوم أن تعمد إلى ثياب طاهرة فتلبسها وتسلب قال وما تسلب قال تحلل أزرارك وتكشف عن ذراعيك كهيئة أصحاب المصاب. (بحار الأنوار، ج ۹۸، ص ۳۰۴)

۲. حضرت آیت‌الله میرجهانی طباطبایی (طاب ثراه)، البكاء للحسين (عليه السلام)، ص ۶۸

حسین علیه السلام گریان بوده است؛ پس صاحب این چشم در آن روز خندان است و به نعمت های بهشتی بشارت داده می شود.^۱

❖ در حدیث مناجات، حضرت موسی علیه السلام عرضه می دارد: پروردگارا! از چه رو امت محمد صلی الله علیه و آله را بر دیگر امت ها برتری دادی؟ خداوند متعال فرمود: آنها را بخاطر ده خصلت برتری دادم. موسی علیه السلام عرضه داشت: آن خصلت ها که به آن عمل می کنند، کدامند؟ [به من یاد بده] تا به بنی اسرائیل فرمان دهم به آنها عمل کنند. خداوند متعال فرمود: نماز و زکات و روزه و حج و جهاد و نماز جمعه و نماز جماعت و قرآن و علم و عاشورا. موسی علیه السلام عرضه داشت: پروردگارا! عاشورا چیست؟ فرمود: گریه کردن و گریاندن بر سبط^۲ محمد صلی الله علیه و آله و مرثیه و عزاداری برای مصیبت فرزندان مصطفی صلی الله علیه و آله. ای موسی! هیچ بنده ای از بندگان من در آن زمان بر فرزندان مصطفی صلی الله علیه و آله گریه نکند و یا نگریند و عزادار نشود مگر اینکه بهشت از آن او خواهد بود و در بهشت ماندگار خواهد بود. و هیچ بنده ای یک درهم از مال خود را بخاطر محبت فرزند دختر پیامبرش به صورت اطعام و یا کار دیگری انفاق نکند مگر اینکه در سرای دنیا در برابر هر درهم، هفتاد درهم برکت می دهم و در بهشت در عافیت خواهد بود و گناهانش آمرزیده می گردد.^۳

۱. رُوِيَ أَنَّهُ لَمَّا أُخْبِرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ أَنَّ فَاطِمَةَ بَقِيَتْ وَكَدَّهَا الْحُسَيْنُ وَمَا يَجْرِي عَلَيْهِ مِنَ الْمُحَنِّ بَكَتْ فَاطِمَةُ بَيْكًا شَدِيدًا وَقَالَتْ يَا أَبَتِي يَا أَبَتِي بَكُونُ ذَلِكَ قَالَ فِي زَمَانٍ خَالَ مِثِّي وَمِنْكَ وَمِنْ عَلِيٍّ فَاشْتَدَّ بَكَؤُهَا وَقَالَتْ يَا أَبَتِي فَمَنْ يَبْكِي عَلَيْهِ وَمَنْ يَلْتَزِمُ بِإِقَامَةِ الْعَزَاءِ لَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ يَا فَاطِمَةُ إِنَّ نِسَاءَ أُمَّتِي يَبْكُونَ عَلَيَّ نِسَاءَ أَهْلِ بَيْتِي وَرِجَالَهُمْ يَبْكُونَ عَلَيَّ رِجَالِ أَهْلِ بَيْتِي وَيَجِدُونَ الْعَزَاءَ جِبِلًّا بَعْدَ جِبِلٍّ فِي كُلِّ سَنَةٍ فَإِذَا كَانَ الْقِيَامَةُ تَشْفَعِينَ أَنتِ لِلنِّسَاءِ وَأَنَا أَشْفَعُ لِلرِّجَالِ وَكُلُّ مَنْ بَكَى مِنْهُمْ عَلَيَّ مُصَابِ الْحُسَيْنِ أَخَذْنَا بِيَدِهِ وَأَدْخَلْنَاهُ الْجَنَّةَ يَا فَاطِمَةُ كُلُّ عَيْنٍ بَاكِئَةٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا عَيْنَ بَكْتٍ عَلَيَّ مُصَابِ الْحُسَيْنِ فَإِنَّهَا ضَاحِكَةٌ مُسْتَبْشِرَةٌ بِنَعِيمِ الْجَنَّةِ (بحار الأنوار، ج ۴۴، ص ۳۷)

۲. نوه دختری

۳. مستدرک الوسائل، ج ۱۰، ص ۳۱۹

بیانات امام خمینی (قدس سره) و رهبر معظم انقلاب (مدظله العالی)

امام خمینی^{رضوان الله علیه}: مجالس عزا از آن وقت به امر حضرت صادق (سلام الله علیه) و به سفارش ائمه هدی^{علیهم السلام}، ما بپا می کنیم این مجالس عزا را.^۱

امام خمینی^{رضوان الله علیه}: ملت ما قدر این مجالس را بدانند، مجالسی است که زنده نگه می دارد ملت ها را، در ایام عاشورا زیاد و زیادتر و در سایر ایام هم غیر این ایام متبرکه، هفته هاست و جنبش های این طوری هست. اگر بُعد سیاسی اینها را بفهمند، همان غربرده ها هم مجلس به پا می کنند و عزاداری می کنند؛ اگر چنانچه ملت را بخواهند و کشور خودشان را بخواهند. من امیدوارم که هر چه بیشتر و هر چه بهتر این مجالس برپا باشد و از خطبای بزرگ تا آن نوحه خوان در این تاثیر دارد؛ [از] آن که ایستاده پای منبر، چند شعر می گوید و چند شعر می خواند، تا آن که در منبر است و خطیب است، اینها هر دو در این مسئله تاثیر دارند، تاثیر طبیعی دارند؛ گرچه خود بعضی

۱. صحیفه نور، ج ۱۰، تاریخ ۵۸/۷/۳۰

اشخاص هم ندانند دارند چه می‌کنند؛ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُ.^۱

امام خمینی: ^{رضوان الله عليه} روضه سیدالشهداء برای حفظ مکتب سیدالشهداست. آن کسانی که می‌گویند روضه سیدالشهداء را نخوانید، اصلاً نمی‌فهمند مکتب سیدالشهداء چه بوده و نمی‌دانند یعنی چه. نمی‌دانند این گریه‌ها و این روضه‌ها حفظ کرده این مکتب را. الان هزار و چهارصد سال است که با این منبرها، با این روضه‌ها و با این مصیبت‌ها و با این سینه زنی‌ها ما را حفظ کرده‌اند؛ تا حالا آورده اند اسلام را... این نقش، یک نقشی است که اسلام را همیشه زنده نگه داشته، آن گلی است که هی آب به آن می‌دهند زنده نگه داشته، این گریه‌ها زنده نگه داشته مکتب سیدالشهداء را، این ذکر مصیبت‌ها زنده نگه داشته مکتب سیدالشهداء را.^۲

ربیع بن اخطاب مدینه: امام حسین (سلام الله علیه) با عده کم، همه چیزش را فدای اسلام کرد؛ مقابل یک امپراطوری بزرگ ایستاد و «نه» گفت. هر روز باید در هر جا این «نه» محفوظ بماند و این مجالسی که هست، مجالسی است که دنبال همین است که این «نه» را محفوظ بدارد.^۳

ربیع بن اخطاب مدینه: این [ذکر مصیبت امام حسین عليه السلام] همان چشمه‌ی جوشانی است که از ظهر روز عاشورا شروع شد؛ از همان وقتی که زینب کبری عليها السلام - طبق نقلی که شده است - بالای «تلّ زینبیه» رفت و خطاب به پیغمبر عرض کرد: «یا محمداه، صلی علیک ملک السماء هذا حسینک مرّتل بالدماء، مقطّع الاعضاء، مسلوب العمامة و الرداء...»^۴ او

۱. صحیفه نور، ج ۱۶، تاریخ ۶۱/۳/۳۰

۲. صحیفه نور، ج ۱۵، ص ۲۰۳، تاریخ ۶۰/۸/۴

۳. صحیفه نور، ج ۱۰، تاریخ ۵۸/۷/۳۰

۴. وا محمداه! که درود فرشتگان همواره بر تو باد! این [پیکر] حسین توست که در خون غلتیده و اعضایش از هم جدا شده و ردا و عمامه اش به غارت رفته است... (اللهوف علی قتلی الطفوف، ص ۱۳۳)

خواندنِ روزه‌ی امام حسین علیه السلام را شروع کرد و ماجرا را با صدای بلند گفت؛ ماجرای که می‌خواستند مکتوم بماند. خواهر بزرگوار امام، چه در کربلا، چه در کوفه و چه در شام و مدینه، با صدای بلند به بیان حادثه‌ی عاشورا پرداخت. این چشمه، از همان روز شروع به جوشیدن کرد و تا امروز، همچنان جوشان است. این حادثه‌ی عاشورا است.^۱

رب‌عظم انقلاب منظومه: اکنون باید به نحو متعارف که در طول قرون و اعصار عزاداری می‌کرده‌اند و متدینین و علماء هم خود در آن شرکت می‌جسته‌اند، عزاداری کنند؛ یعنی تشکیل مجالس روزه‌خوانی و راه‌اندازی دسته‌جات و مواکب عزاداری که دارای حال و حزن و شور محبت اهل‌بیت (علیهم‌الصلاة‌والسلام) است، سعی کنند که نوحه‌ها و شعرها و روزه‌خوانی‌ها، پرمغز و دارای مضامین صحیح و متکی به آثار وارده‌ی معتبره از ائمه علیهم‌السلام یا علمای بزرگ باشد.^۲

رب‌عظم انقلاب منظومه: من واقعاً می‌ترسم از این که خدای ناکرده، در این دوران که دورانِ ظهور اسلام، بروز اسلام، تجلی اسلام و تجلی فکر اهل‌بیت (علیهم‌الصلاة‌والسلام) است، نتوانیم وظیفه‌مان را انجام دهیم. برخی کارهاست که پرداختن به آنها، مردم را به خدا و دین نزدیک می‌کند. یکی از آن کارها، همین عزاداریهای سنتی است که باعث تقربِ بیشتر مردم به دین می‌شود. این که امام فرمودند «عزاداری سنتی بکنید» به خاطر همین تقرب است. در مجالس عزاداری نشستن، روزه خواندن، گریه کردن، به سر و سینه زدن و مواکب عزا و دسته‌های عزاداری به‌راه‌انداختن، از اموری است که عواطف عمومی را نسبت به خاندان پیغمبر، پر جوش می‌کند و بسیار خوب است.^۳

۱. بیانات در جمع روحانیون استان کهگیلویه و بویراحمد در آستانه‌ی ماه محرم ۷۳/۳/۱۷

۲. پاسخ به نامه‌ی امام جمعه‌ی اردبیل حجت‌الاسلام والمسلمین آقای مروج ۷۳/۳/۲۷

۳. بیانات در جمع روحانیون استان کهگیلویه و بویراحمد در آستانه‌ی ماه محرم ۷۳/۳/۱۷

فصل دوم – تاریخچهٔ قمه زنی

۱. قمه زنی چیست؟

قمه زنی مراسمی است که در بعضی شهرستان‌ها و بلاد شیعی و توسط برخی از عزاداران امام حسین علیه السلام اجرا می‌شود و در تأسی به مجروح و شهید شدن سیدالشهدا علیه السلام و شهیدان کربلا و به عنوان اظهار آمادگی برای خون دادن و سر باختن در راه امام حسین علیه السلام انجام می‌گیرد شرکت کنندگان در این مراسم، صبح زود روز عاشورا، با پوشیدن لباس سفید و بلندی همچون کفن، بصورت دسته‌جمعی قمه بر سر می‌زنند و خون، از سر بر صورت و لباس سفید جاری می‌شود. بعضی‌هم برای قمه زنی نذر می‌کنند، برخی هم چنین نذری را دربارهٔ کودکان خردسال انجام می‌دهند و بر سر آنان تیغ می‌زنند، تا از محل آن خون جاری گردد.

در اینجا به توصیف صحنه‌هایی از دستهٔ قمه زنی در شهر کاظمین به نقل از کتاب

تراژدی کربلا می‌پردازیم:

روز عاشورا در بیشتر شهرها و روستاهای عراق، روز حزن و اندوه و سوگ است. دیدگان اشکبار و رنگ سیاه پرچم‌ها و چهره‌های خاک آلود، در همه جا به چشم می‌خورد؛ تنها کفن‌های قمه زنان به رنگ سفید و با لکه‌هایی از خون دیده می‌شود. مردانی که شعار «فداییان حسین» را بر کفن‌ها نگاشته، قمه، شمشیر و یا خنجری بر دستان گرفته و بر سرهای تراشیده خود زخم‌هایی گاه بسیار عمیق و شدید وارد می‌آورند. دستهٔ بیضوی شکل آنها با عبور از خیابان اصلی کاظمین به

حرم وارد می شود... عزاداران با رسیدن به حرم کاظمین، با حماسه بسیار فریاد «حیدر... حیدر» سر می دهند و با هر ضربه طبل و نوای شیپور، ضربه‌ای بر فرق سر می‌زنند. گاه این ضربه‌ها چنان شدید است که فرق سر را شکافته و خون بسیاری از آن جاری می‌سازد. در برخی موارد نیز افراد از هوش رفته و بر زمین می‌افتند و یا از شدت ضربه‌ها جان می‌دهند...

گروه سرشکافته و خون‌آلود قمه‌زنان، چنان منظره دهشتناکی پدید می‌آورند که وحشت و اندوه، سراسر وجود تماشاچیان را فرا می‌گیرد...

خون، با نخستین ضربه فوران می‌زند؛ اما گاه برخی آنچنان به شور و هیجان می‌آیند که ضربه‌های محکمی بر سر فرود آورده و خون بیشتری از سر خود جاری می‌سازند. برخی نیز با سطح قمه بر سر ضربه می‌زنند تا خطر کمتری برایشان داشته باشد. قمه‌زنان بلافاصله پس از پایان مراسم به حمام‌های عمومی رفته و پس از مداوای زخم‌هایشان به شیوه‌ای سنتی، خود را شسته و بهبود می‌یابند. آماده‌سازی قمه‌ها و کفن‌ها و گروه‌های موزیک و دیگر لوازم مورد نیاز، بر عهده هیئت‌های عزاداری است. جمع‌آوری کمک‌های مردمی و دادن مبلغی به شاعر، نوحه‌خوان، سخنران و دیگر مخارج نیز بر عهده هیئت‌ها است.^۱

قمه‌زنی نیز مثل شبیه‌خوانی، از دیر باز مورد اختلاف نظر علما و پیروان و مقلدین

آنان بوده و به استفتاء و افتاء مبنی بر جواز یا عدم جواز آن می‌پرداخته‌اند.

۱. ابراهیم الحیدری، *تراژدی کربلا*، ترجمه علی معموری

۲. پیدایش قمه‌زنی

در مورد منشأ اصلی و اولی قمه‌زنی، اقوال مختلفی وجود دارد؛^۱ اما آنچه که بیشتر از همه مستند و قابل اثبات است، این است که تیغ‌زنی و قمه‌زنی رسومی عاریتی‌اند که از جانب ترک‌های آذربایجان به فارس‌ها و اعراب منتقل شده‌اند.^۲

ابراهیم الحیدری، جامعه‌شناس، محقق و نویسنده عراقی‌الاصول کتاب *تراژدی کریلا* نیز بر این عقیده است که مراسم‌هایی از قبیل قمه‌زنی، قبل از قرن نوزدهم در عراق مرسوم نبوده و به تدریج از اواخر این قرن در آن کشور رواج یافته است. بنابراین مراسم قمه‌زنی ... از خارج عراق به آن کشور وارد شده و ریشه عربی ندارد.^۳

شیخ کاظم دجیلی نیز در تأیید این نظر می‌گوید:

عرب‌های عراق تا آغاز قرن بیستم در این گونه مراسم‌ها شرکت نمی‌کردند؛ این اعمال در ابتدا در میان ترک‌های عراق، فرق صوفیه و کردهای غرب ایران

۱. محسن حسام‌مظاهری، مقاله «رسانه شیعه، مروری بر تاریخ تکوین مجالس و آیین‌های عزاداری در ایران»،

مجله اخبار ادیان، شماره ۱۸، فروردین و اردیبهشت ۱۳۸۵

۲. عبدالله مستوفی، *شرح زندگانی من یا تاریخ اجتماعی و اداری دوران قاجاریه*، ج ۱ و ۳

۳. ابراهیم الحیدری، *تراژدی کریلا*، ترجمه علی معموری، ص ۴۷۵

مرسوم بود.^۱

گزارشی از مقامات بریتانیایی درباره مراسم عاشورای ۱۹۱۹م. در نجف نیز حاکی است که گروهی صد نفره از شیعیان ترک در آن سال به قمه‌زنی پرداخته بودند.^۲ خاطره‌ای از سید محمد بحرالعلوم، این نظر را تأیید می‌کند:

هنگامی که حدود ۵۰ یا ۶۰ سال پیش در نجف بودم، تنها چند هیئت ترک در آن شهر حضور داشت. آنان در ایام عزا به منزل سید بحرالعلوم بزرگ می‌رفتند و با کسب اجازه از ایشان به خواندن ابیاتی سوزناک درباره امام حسین علیه السلام می‌پرداختند. برخی از آنان نیز در ضمن ذکر مصیبت برای همدردی با امام حسین علیه السلام جراحات‌های خفیفی به خود وارد می‌کردند. به تدریج این گونه اعمال رو به تحول و گسترش گذاشته تا آن که پس از ممنوعیت قمه‌زنی در دوره نخست وزیری یاسین هاشمی، در سال ۱۹۳۵ م. به اوج خود رسید. در واقع این اعمال زور، تأثیری معکوس داشت؛^۳ به نحوی که یک هیئت قمه‌زنی، به سه هیئت تبدیل شد.^۴

حاج حمید راضی (متوفی سال ۱۹۵۳ م.) از معمرین اهل کربلا که نزدیک به ۱۱۰ سال عمر کرده بود، خاطرات خود درباره عزاداری امام حسین علیه السلام نقل می‌کند که مراسم قمه‌زنی و... در ایام جوانی او در شهر نجف و کربلا مرسوم نبود.^۵ همچنین در خاطرات شفاهی هیچ یک از کهن سالان نجف و کربلا از برگزاری مراسم قمه‌زنی و...

۱. کاظم دجیلی، *عاشوراء فی النجف و کربلا*، ص ۲۸۷؛ جیات عراقی من وراء البوابه السوداء، محمود دره، ص

۲. اسحاق نقاش؛ استاد تاریخ خاورمیانه، دانشگاه بزن‌دیز بوستون

Administration Report of The Shamiyya Division, P. ۲۶۹, Great Britain

۳. به حکم «الإنسان حریص علی ما منع» هرگاه اعمال فشار با تبیین علمی و فرهنگ‌سازی همراه نباشد، اثر معکوس خواهد داشت.

۴. گفتگو با سید محمد بحرالعلوم پیرامون عزاداری حسینی، *مجله النور*، شماره ۷۴، ژوئیه ۱۹۹۷م.

۵. گفتگو با دکتر شاکر لطیف، ۱۹۹۶/۴/۱۲ م.، کتاب تراژدی کربلا

قبل از نیمه قرن نوزدهم یاد نشده است. این گونه مراسمها برای اولین بار توسط برخی زائران ترک از طایفه قزلباش رواج یافت. آنان به هنگام زیارت امام حسین علیه السلام با شمشیرهایی مخصوص به سرهای خود ضربه می زدند.^۱

از نظر تاریخی، مسلّم است که قمه زنی در ایران نیز تا پیش از صفویه هیچگونه سابقه‌ای نداشته است و محور تردیدها در آن است که آیا در زمان صفویه به وجود آمده است و یا اینکه بعد از صفویه در در زمان قاجاریه وارد شده و رواج یافته است؟^۲

الف- ورود قمه زنی به ایران در زمان صفویان و جریان فداییان

اقدامات مهم صفویان در زمینه عزاداری، یکی، رسمی و حکومتی کردن مجالس سوگواری و دیگری، ابزارمند کردن و نیز پدید آوردن آیین‌ها و رسوم جدید عزاداری بود.^۳

پیتر دلاواله، سیاح ایتالیایی، از عزاداری شیعیان در اصفهان عصر صفوی سال ۱۰۳۷ قمری چنین گزارش می‌دهد:

تشریفات و مراسم عزاداری عاشورا به این قرار است که همه غمگین و مغموم به نظر می‌رسند و لباس عزاداری به رنگ سیاه - یعنی رنگی که در مواقع دیگر هیچ وقت مورد استعمال قرار نمی‌گیرد- بر تن می‌کنند. هیچ کس سر و ریش خود را نمی‌تراشد و به حمام نمی‌رود. به علاوه نه تنها از ارتکاب هر گناه پرهیز می‌کنند، بلکه خود را از هرگونه تفریح و خوشی محروم می‌سازد.

جمعی در میدان‌ها و کوچه‌های مختلف و جلوی خانه‌های مردم، برهنه و عریان در حالی که فقط با پارچه سیاه یا کیسه تیره رنگی ستر عورت کرده و سر

۱. طالب علی شرقی، *التجف الاشرف عاداتها و تالیدها*، ص ۲۲۳-۲۲۰

۲. مهدی مسائلی، *قمه زنی، سنت یا بدعت؟*، ص ۱۹

۳. محسن حسام مظاهری، مقاله «رسانه شیعه، مروری بر تاریخ تکوین مجالس و آیین‌های عزاداری در ایران»، *مجله اخبار ادیان*، شماره ۱۸، فروردین و اردیبهشت ۱۳۸۵

تا پای خود را با ماده ای سیاه و براق... رنگ زده‌اند، حرکت می‌کنند... به همراه این افراد، عده‌ای برهنه نیز راه می‌روند که تمام بدن خود را به رنگ قرمز درآورده‌اند؛ تا نشانی از خون‌هایی که به زمین ریخته و اعمال زشتی که در آن روز [عاشورا] نسبت به حسین انجام گرفته است، باشد. همه با هم، آهنگ‌های غم‌انگیز در وصف حسین و مصائب وارد بر او می‌خوانند و دو قطعه چوب یا استخوانی را که در دست دارند، به هم می‌کوبند و از آن صدای حزن‌انگیزی به وجود می‌آورند و به علاوه حرکتی به سر و تن خود می‌دهند که علامتی از اندوه بی پایان آن‌ها است و بیشتر به رقص شباهت دارد...^۱

علاوه بر ابزار آلات جدید، از این دوره بود که آداب و رسوم نوینی هم در سلک آیین‌های عزاداری درآمد؛ آدابی چون «تیغ‌زنی»، «قفل‌زنی»، «سنگ‌زنی» و «قمه‌زنی» را از این جمله شمرده‌اند.^۲

استاد یوسفی غروی نیز در این باره می‌گوید:

از نظر تاریخی، ظاهراً آن وقت که صفویه سر کار آمدند، قمه زنی پدید آمد و مسلماً هیچ سابقه‌ای هم بر صفویه ندارد؛ اما هنوز به یقین نرسیده‌ایم که آیا قبل از عثمانی‌ها هم این کار انجام می‌شده است یا نه؟
روال حکومت‌ها این است که اعمال و رفتارها را از همدیگر یادمی‌گیرند؛ عثمانی‌ها گروه فدائیان داشتند؛ صفویه هم یک گروه فدائیان درست کرده بودند و مانند آل‌بویه که در قرن سوم و چهارم در بغداد، عمدتاً دسته‌های اولیه عزاداری‌شان، دسته‌های نظامی‌شان بود، به ارتش دستور داده بودند که به طور منظم و دسته‌بندی شده، دسته عزاداری راه بیاندازند. صفویه هم وقتی سر کار آمدند این برنامه را تکرار کردند. یکی از افواج فدائیان، قزلباش صفوی بودند که همیشه به نشانه آماده به خدمت، سرشان تراشیده بود. در کتاب «تاریخ شاه

۱. سفرنامه پیترو دلاواله، ترجمه شجاع‌الدین شفا، انتشارات علمی فرهنگی

۲. محسن حسام‌مظاہری، مقاله «رسانه شیعه، مروری بر تاریخ تکوین مجالس و آیین‌های عزاداری در ایران»،

مجله اخبار ادیان، شماره ۱۸، فروردین و اردیبهشت ۱۳۸۵

عباس کبیر» از نصرالله فلسفی - که در پنج جلد نوشته شده و یکی از وسیع‌ترین و دقیق‌ترین تواریخ است - به تفصیل، «فوج فدائیان» معرفی شده‌اند. در وصف آنان آمده که حتی در تمریناتشان گوشت حیوانات مختلف و حتی مار را می‌خوردند که هنوز هم در بعضی از ارتش‌های جهان معمول است؛ مثلاً در ارتش صدام نیز یک فوج فدائی این طوری وجود داشت. خلاصه این که فدائیان صفویه در روز عاشورا شمشیر به دست، بیرون آمدند و تصورشان این بود که نوعی همدردی و مواسات با اصحاب امام حسین علیه السلام داشته باشند. آنان می‌گفتند در چنین روزی که اصحاب امام حسین علیه السلام و خود امام، و بنی هاشم تیر می‌خورند، پس ما هم این حالت را برای خودمان ایجاد می‌کنیم؛ یعنی نشان دهیم که ما در راه امام حسین علیه السلام فدوی هستیم و حاضریم سرمان بریده شود؛ و این شروع قمه‌زنی شد.^۱

البته در آن زمان نیز اکثر جامعه به علمایی که با این بدعت‌ها به مخالفت برمی‌خاسته‌اند، توجه خاصی نمی‌کردند، تا آنجا که عالمی مثل «مقدس اردبیلی» به خاطر مخالفت با این نوع حرکات در عزای امام حسین علیه السلام از سوی اکثریت جامعه طرد می‌شود!^۲

میرزا عبدالله افندی - از علمای شیعه معاصر شاه سلطان حسین - در بخشی از کتاب «تحفه فیروزیه» خود به این مخالفت‌ها اشاره می‌کند ... مطابق روایت جاسم حسن شبر در «ارشاد الخطیب»، داستان از این قرار است که مقدس اردبیلی چندی از حرکات ناشایستی که بعضی مردم در امر عزاداری امام حسین علیه السلام مرتکب می‌شده‌اند، رنجیده خاطر شده و با این استدلال که این اعمال جزو رسوم اقامه عزا نیست و در سیره اهل بیت علیهم السلام نیز وجود ندارند، آنان را از این کار نهی می‌کند. لکن مردم به منع او وقعی ننهادند، بر شدت و گستره

۱. مصاحبه با دکتر یوسفی غروی، به آدرس: <http://www.tebyan.net/index.aspx?pid=۱۵۲۸۱>

۲. محسن حسام مظاهری، مقاله «رسانه شیعه، مروری بر تاریخ تکوین مجالس و آیین‌های عزاداری در ایران»، *مجله اخبار ادیان*، شماره ۱۸، فروردین و اردیبهشت ۱۳۸۵

عمل خود افزودند. تا آنجا که وی آزرده شده، حتی در مقام اعتراض، ترک آن دیار (اردبیل) کرده و به یکی از قریه‌های اطراف می‌رود تا صدای عزاداری مردم به آن شیوه را نشنود.^۱

ب- رواج قمه‌زنی در دوران قاجار

از شاخصه‌های عزاداری در دوره قاجار، عمومیت یافتن رسم تیغ‌زنی و قمه‌زنی است؛ رسمی که البته پیش از آن هم مسبوق به سابقه‌ای چند ساله بود، اما مشخصاً در این دوره گسترش و رواجی بی‌سابقه یافت.^۲

بنجامن، سفیر کبیر آمریکا در ایران عهد ناصرالدین شاه، در توصیف مراسم قمه‌زنی در سفرنامه‌اش چنین می‌نویسد:

سال ۱۸۸۴ میلادی من در تهران اقامت داشتم. دسته‌هایی در خیابان‌ها حرکت می‌کردند و احساسات تند و شدید بی‌سابقه‌ای از خود نشان می‌دادند... در این میان ناگهان جمعی سفیدپوش که کاردهایی در دست داشتند، پدیدار شدند که با هیجان زیاد کاردها را بالا برده و به سر خود می‌زدند و خون از سر آنها و از کاردهایی که در دست داشتند، فواره می‌زد و سر تا پایشان را سرخ کرده بود. واقعا که منظره دلخراش و بسیار تأثرآوری بود که هرگز نمی‌توانم آن را از یاد ببرم. کسانی که در این دسته‌ها قمه می‌زند، گاهی اوقات آنقدر به هیجان آمده و یا خونی که از آنها می‌رود [آن قدر زیاد است] که بی‌حال شده و روی زمین می‌افتند و حتی ممکن است اگر فوراً مداوا نشوند، جان خود را از دست بدهند.^۳

۱. جاسم حسن شبر، *ارشاد الخطیب*، ص ۴۷ و ۴۸

۲. محسن حسام مظاهری، مقاله «رسانه شیعه، مروری بر تاریخ تکوین مجالس و آیین‌های عزاداری در ایران»،

مجله اخبار ادیان، شماره ۱۸، فروردین و اردیبهشت ۱۳۸۵

۳. بنجامن، س. ج. و.، *ایران و ایرانیان*، ترجمه محمدحسین کردبچه، ص ۲۸۴

باید گفت در این دوره، خطبایی مثل آخوند ملاآقا بن عابد شیروانی معروف به فاضل دربندی^۱ با کتابش به نام *اکسیر العبادات فی اسرار الشهادات* همین قدر که در رونق بخشی به مجالس عزا در آن دوره نقش داشتند، در ورود مطالب سست و جعلی و خرافات و در نتیجه عوام‌گرایی این مجالس هم مؤثر بوده‌اند.^۲

عبدالله مستوفی، تاریخ‌نگار دوره قاجار درباره فاضل دربندی می‌نویسد:

تیغ زدن روز عاشورا از کارهایی است که این آخوند در عزاداری وارد یا لامحاله آن را عمومی کرده و فعل حرام را موجب ثواب پنداشته است.^۳

مهدی بامداد نیز درباره او می‌نویسد:

او [فاضل دربندی] است که تیغ زدن را بر سر، که خلاف اصول اسلامی است و اسلام مافوق این حرفها است، در ایام عاشورا جایز دانست و خود نیز عمل می‌کرده است. و از این تاریخ است که مردم عوام به تبعیت وی در ایام عاشورا به این عمل دست زده‌اند.^۴

در این دوره نیز علمای بزرگی مثل علامه سیدمحسن امین‌عاملی، قمه‌زنی و نظایر آن را غیرشرعی و شیطان‌پسند خوانده و به مخالفت با آن پرداختند که باز هم - با توجه به این که قمه‌زنی به سرعت جایگاه مطلوبی نزد عوام الناس یافته و جزئی لاینفک از مظاهر دینداری، با لعاب تعصب مردم شده بود - نه تنها مخالفت این دسته

۱. او همان کسی است که به فرموده شهید مطهری، خرافات و انحرافات موجود در کتاب *روضه الشهداء* ملا حسین کاشفی و دیگر سخنان بی‌مبنا را در قالب کتاب «اسرار الشهاده» یکجا جمع کرد و نقش عمده ای در وارد کردن خرافات به مجالس عزاداری امام حسین (علیه السلام) داشت. (بنگرید به: شهید مطهری، *حماسه حسینی*، ص ۵۵-۵۳)

۲. محسن حسام‌مظاهری، مقاله «رسانه شیعه، مروری بر تاریخ تکوین مجالس و آیین‌های عزاداری در ایران»، *مجله اخبار ادیان*، شماره ۱۸، فروردین و اردیبهشت ۱۳۸۵

۳. عبدالله مستوفی، *شرح زندگانی من یا تاریخ اجتماعی و اداری دوره قاجاریه*، ج ۱، ص ۲۷۶

۴. مهدی بامداد، *شرح رجال ایران در قرن ۱۲ و ۱۳ و ۱۴ هجری*، ج ۴، ص ۱۳۸

از علما مؤثر واقع نشد، بلکه به تشکیل جبهه‌ای در بین مردم و برخی علمای موافق قمه‌زنی منجر شد؛^۱ تا جایی که برای مثال به علامه سید محسن امین عاملی تهمت زدند که می‌خواهد اخبار را نسخ کند و از اجرای اعمال دین جلوگیری کند!^۲

۱. محسن حسام مظاهری، مقاله «رسانه شیعه، مروری بر تاریخ تکوین مجالس و آیین‌های عزاداری در ایران»،
مجله اخبار ادیان، شماره ۱۸، فروردین و اردیبهشت ۱۳۸۵

۲. علامه سید محسن امین عاملی، *المجالس السنیه*

۳. نقش استکبار در ترویج و بهره‌برداری از قمه‌زنی

الف - نقش استعمار انگلیس

تا حدود قرن هیجدهم سه امپراطوری بزرگ شرقی؛ هند، ایران و عثمانی مسلمان بودند که بر تمام جهان متمدن شرقی در آن روز، حکومت‌های مرفه و مقتدری پدید آورده بودند. اسپانیا و فرانسه و هلند و انگلیس به رهبری زرسالاران یهودی و مسیحیان صلیبی، به فکر افتادند که مقاومت مسلمین را بشکنند. انگلیسی‌ها، برای رسیدن به این هدف به چاره‌جویی پرداختند؛ از جمله در هند و ایران که هسته اصلی مقاومت را شیعیان تشکیل می‌دادند. اینان از شیعیان هندوستان شروع کردند که از مرکز تشیع و مرجعیت نجف به دور بودند. انگلیسی‌ها از جهل و سادگی شیعه و عشق زیاد آنان به امام حسین عَلَيْهِ السَّلَام سوءاستفاده کردند و قمه و شمشیرزنی بر پیشانی را جعل کرده و به آنان آموختند... متأسفانه برخی شیعیان هند، این بدعت را بدون مجوز علما و نواب امام زمان عَلَيْهِ السَّلَام پذیرفتند!

کویدن شمشیر بر سر و پیشانی در سوگ سیدالشهدا عَلَيْهِ السَّلَام در روز عاشورا، توسط استعمار انگلیس، از هند به ایران و عراق رخنه نمود.

تا گذشته‌ای نه‌چندان دور، سفارت‌های بریتانیا در تهران و بغداد، هیئت‌های عزاداری را که به آن صورت انزجارآور و زشت در کوچه و خیابان‌ها ظاهر می‌شدند، تأمین می‌کردند. غرض از سیاست استعماری انگلیس از کمک به رشد این مراسم زشت، به دست آوردن دلیلی معقول برای استعمارش بود که همواره با معارضهٔ مردم بریتانیا و برخی نشریات آن کشور روبرو می‌شد.

استعمار انگلیس می‌خواست ثابت کند که مردمان مستعمره هند و کشورهای اسلامی دیگر که به آن صورت وحشیانه در خیابان‌ها ظاهر می‌شوند، احتیاج به ولی و قیمی دارند که آنان را از جهل و توحش موجود برهانند. در نتیجه، عکس و تصاویر دسته‌های عزادار که در روز عاشورا به زنجیر به پشت خود نواخته و با شمشیر و قمه بر سر خود می‌کوفتند و خون‌های جاری شده در نتیجهٔ این جریانات، در روزنامه‌های بریتانیا و اروپا به چاپ می‌رسید؛ و سیاستمداران استعمارگر در نتیجه این تصاویر، استعمار این کشورها را به عنوان ضرورتی انسانی اعلام می‌کردند که می‌تواند مردم آن کشورها را از جهل و توحش رهانیده و به جادهٔ تمدن و تقدم رهنمون سازد.

نقل شده است، هنگامی که «یاسین هاشمی» نخست‌وزیر عراق در عهد استعمار انگلیس برای گفتگو جهت پایان دادن استعمار، به لندن رفته بود، انگلیسی‌ها به او گفتند: ما به خاطر کمک به مردم عراق به آنجا آمده‌ایم تا آنان را از توحش و حماقت خارج ساخته و مزه سعادت را به آنان بچشانیم!

این سخن، خشم یاسین هاشمی را برمی‌انگیزد و باعث می‌گردد با عصبانیت از جلسه خارج شود؛ اما انگلیسی‌ها از او عذر خواهی کرده و او را به دیدن فیلمی مستند از عراق دعوت می‌کنند. این فیلم که از هیئت‌های حسینی به راه افتاده در خیابان‌های نجف، کربلا و کاظمین تهیه شده بود، حاوی مشاهد مهیب و نفرت‌آور از شمشیرکوبی

و قمه زنی مردم عزادار بود. گویی انگلیسی‌ها می‌خواستند بگویند: «آیا مردمانی روشنفکر که از تمدن بویی برده‌اند، با خود چنین می‌کنند؟!»^۱

ب- نقشه‌سیا در رابطه با فرهنگ عاشورا

اخیراً کتابی به نام *نقشه‌ای برای جدایی مکاتب الهی* در آمریکا انتشار یافته که در آن گفتگوی مفصلی با دکترمایکل برانت یکی از معاونان سابق سیا (سازمان اطلاعاتی مرکزی آمریکا) انجام شده است.^۲ او در این زمینه می‌گوید:

بعد از مدت‌ها تحقیق، به این نتیجه رسیدیم که قدرت رهبر مذهبی ایران و استفاده از فرهنگ شهادت، در انقلاب ایران تأثیرگذار بوده است. ما همچنین به این نتیجه دست یافتیم که شیعیان، بیشتر از دیگر مذاهب اسلامی فعال و پویا هستند. در این گردهمایی تصویب شد که بر روی مذهب شیعه تحقیقات بیشتری صورت گیرد و طبق این تحقیقات، برنامه‌ریزی‌هایی داشته باشیم. به همین منظور، چهل میلیون دلار بودجه برای آن اختصاص دادیم و این پروژه در سه مرحله به ترتیب زیر انجام شد... پس از نظرسنجی‌ها و جمع‌آوری اطلاعات از سراسر جهان، به نتایج مهمی دست یافتیم؛ متوجه شدیم که قدرت مذهب شیعه در دست مراجع و روحانیت می‌باشد... این تحقیقات ما را به این نتیجه رساند که به‌طور مستقیم نمی‌توان با مذهب شیعه رودر رو شد و امکان پیروزی بر آن بسیار سخت است و باید پشت پرده کار کنیم. ما به جای ضرب‌المثل انگلیسی «اختلاف بیانداز، حکومت کن!» از سیاست «اختلاف بیانداز، نابود کن!» استفاده کردیم و در همین راستا برنامه‌ریزی‌های گسترده‌ای را برای سیاست‌های بلندمدت خود طرح کردیم. حمایت از افرادی که با مذهب شیعه اختلاف نظر دارند و ترویج کافر بودن شیعیان به گونه‌ای که در زمان مناسب علیه آنها توسط دیگر مذاهب اعلام جهاد شود. همچنین باید تبلیغات گسترده‌ای را علیه مراجع

<http://abarkooh.parsiblog.com>.۱

۲. *روزنامه جمهوری اسلامی*، تاریخ ۸۳/۳/۵

و رهبران دینی شیعه صورت دهیم تا آنها مقبولیت خود را در میان مردم از دست بدهند.

یکی دیگر از مواردی که باید روی آن کار می‌کردیم، موضوع فرهنگ عاشورا و شهادت‌طلبی بود که هر ساله شیعیان با برگزاری مراسمی این فرهنگ را زنده نگه می‌دارند. ما تصمیم گرفتیم با حمایت‌های مالی از برخی سخنرانان و مداحان و برگزارکنندگان اصلی اینگونه مراسم که افراد سودجو و شهرت‌طلب هستند، عقاید و بنیان‌های شیعه و فرهنگ شهادت‌طلبی را سست و متزلزل کنیم و مسائل انحرافی در آن به وجود آوریم؛ به گونه‌ای که شیعه یک گروه جاهل و خرافاتی در نظر آید. در مرحله بعد، باید مطالب فراوانی علیه مراجع شیعه جمع‌آوری شده و به وسیله مداحان و نویسندگان سودجو انتشار دهیم و تا سال ۱۳۸۹ مرجعیت را - که سد راه اصلی اهداف ما می‌باشند - تضعیف کرده و آنان را به دست خود شیعیان و دیگر مذاهب اسلامی نابود کنیم و در نهایت تیر خلاص را بر این فرهنگ و مذهب بزنیم.^۱

۱. *نقشه‌ای برای جدایی مکاتب الهی*، منتشر شده در آمریکا، گفتگو با دکتر مایکل برانت، یکی از معاونان سابق

فصل سوم – سیر تاریخی مقابلهٔ علما با انحرافات عزاداری

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: يَحْمِلُ هَذَا الدِّينَ فِي كُلِّ قَرْنٍ عُدُولٌ يَنْفُونَ عَنْهُ تَأْوِيلَ الْمُبْطِلِينَ وَ تَحْرِيفَ
الْغَالِينَ وَ انْتِحَالَ الْجَاهِلِينَ كَمَا يَنْفِي الْكَبِيرُ حَبَثَ الْحَدِيدِ.^۱

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند: در هر قرنی، افراد عادل‌ای پاسداری دین را به عهده می‌گیرند
و تأویل اهل باطل و تحریف غلوکنندگان و دروغ نادانان را از دین می‌زدایند؛ همان‌گونه که
دم آهنگر، مواد زائد را از آهن می‌زداید.

گوهر یكدانه اقامه عزای ائمه هدی علیهم‌السلام چون اکسیری حیات بخش، یکی از
مهمترین کارکردها را در حفظ مکتب اهل بیت علیهم‌السلام به عهده دارد؛ از این رو، علمای
اعلام در حفظ و صیانت از این مجالس اهتمام تام داشته و کوشیده‌اند آن را از گزند
انحرافات و تندروی‌ها محفوظ نگاه دارند.

در دوران معاصر نیز این رسالت حساس، مورد توجه و اهتمام زعمای حوزه علمیه
قرار داشته، علمای روشن بین به سهم خود در زدودن آفاتی که از روی جهالت عوام و
گاه با تحریک و توطئه معاندان، دامنگیر این محافل گرانقدر می‌شد، کوشیده‌اند.^۲

۱. وسائل الشیعه، ج ۲۷، ص ۱۵۰

۲. چراکه حضرت رسول اکرم (صلی‌الله‌علیه‌وآله) فرمودند: «إِذَا ظَهَرَتِ الْبِدْعُ فِي أُمَّتِي فَلْيُظْهِرِ الْعَالِمُ عِلْمَهُ، فَمَنْ لَمْ
يَفْعَلْ، فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ»؛ هنگامی که بدعت‌هایی (نوآوری‌های باطلی) در امت‌م ظاهر شد، عالم دین باید علمش را
اظهار کند و کسی که چنین نکند، لعنت خدا بر او باد. (اصول کافی، ج ۱، ص ۵۴)

- جریان مقابلهٔ علمای ربّانی با این انحرافات را در دوران معاصر، می‌توان در سه مقطع مورد بررسی و کنکاش قرار داد:
۱. موج اول؛ مبارزهٔ علامه سید محسن امین رحمته‌الله با انحرافات عملی در عزاداری و حمایت سید ابوالحسن اصفهانی رحمته‌الله از نهضت تنزیه؛
 ۲. موج دوم؛ مقابله حضرت امام خمینی رحمته‌الله با قمه زنی و امثال آن؛
 ۳. موج سوم؛ حکم حکومتی رهبر معظم انقلاب (مدظله‌العالی) در مورد قمه زنی و حمایت مراجع عظام و علما از آن.

۱. موج اول؛ مبارزه علامه سید محسن امین (رحمه الله)

با انحرافات عملی در عزاداری و حمایت سید ابوالحسن اصفهانی (قدس سره) از نهضت تنزیه

مرحوم علامه سید محسن امین در کتاب خویش به نام *التنزیه لأعمال الشیبه*^۱ با استدلال و برهان ثابت می‌کند قمه زنی و برخی دیگر از اعمال رایج در عزاداری امام حسین علیه السلام نه تنها ثوابی ندارد، بلکه از نظر شرع مقدس حرام است. در پی انتشار این اثر، که با هدف پاکسازی گردهمایی‌های مذهبی از بدعت‌ها و گمراهی‌ها انجام شد، مردم ناآگاه چنان در برابرش موضع گرفتند که برخی از دوستانش خطر «انقلاب عوام» را به وی گوشزد کردند. ایشان در این باره می‌گوید:

در برابر این رساله برخی از مردم برخاسته، هیاهو برپا ساختند و ناآگاهان را به هیجان آوردند... آنها در میان بخش گسترده ناآگاه جامعه چنین پخش کردند که فلانی [سید محسن امین] برپا داشتن عزای امام حسین علیه السلام را حرام کرده و علاوه بر این، مرا به خروج از دین متهم کردند.^۲

۱. جلال آل احمد در کتاب *عزاداریهای نامشروع* به ترجمه این کتاب پرداخته است.

۲. *اصیان الشیعه*، ج ۱۰، ص ۳۶۳

تبلیغات فراگیر درباره دانشمند مصلح دمشق، چنان مؤثر افتاد که حتی گروهی از گویندگان مذهبی در مسجدها او را گمراه معرفی کردند و برخی از مردم با گروه نهادن خانه خود و به دست آوردن اندکی پول، در جهاد نامقدس ضد سید محسن شرکت جستند.^۱

ولی از آنجا که حق با سید بود، بالاخره پیروز و سربلند شد. تا آنجا که پس از اندک زمانی، آیت الله العظمی سید ابوالحسن اصفهانی - که در آن زمان مقام ریاست تامه و مرجعیت عامه را داشتند - به طرفداری از امین عاملی و کتاب بیداری‌بخش او فتوا صادر کرده و به صراحت گفت:

إن استعمال السيوف و السلاسل و الطبول و الايقاق و مايجري اليوم أمثاله في مواكب الغزاة بيوم عاشورا إنما هو محرم و غير شرعي؛^۲

همانا استفاده از امثال شمشیر و زنجیر و طبل و بوق و امثال آنچه امروزه در دسته‌ها و مواكب عزاداری عاشورا رایج شده، قطعاً حرام و غیر شرعی است. این فتوا نیز موجب اختلافات و سر و صدای شدیدی شد و برخی از وعاظ در سخنرانی‌های خود آیت الله اصفهانی را به سختی مورد انتقاد و حتی اهانت قرار دادند؛ ولی وی هرگز حاضر نشد از فتوا و عقیده خود دست بردارد.

در بصره نیز آیت الله سید مهدی قزوینی به حمایت از علامه سید محسن امین برخاسته و در آثار خویش به انتقاد از قمه زنی پرداخت.^۳ وی بر این اعتقاد بود که

۱. گلشن ابرار، ج ۲، ص ۶۱۲

۲. دایرة المعارف تشیع، ج ۲، ص ۵۳۱؛ اعیان الشیعه، ج ۱۰، ص ۳۷۸؛ استاد حسن شبیر، تاریخ سیاسی عراق معاصر، ج ۲، ص ۳۴۰

۳. ایشان یک سال پیش از انتشار کتاب *التنزیه* نیز در کتابی به نام *كشف الحق لغفلة الخلق* به انتقاد از قمه زنی پرداخت و مدتی پس از سید محسن امین نیز به تکرار انتقاداتش در کتاب *دولة الشجرة الملعونه الشاميه علی العلویه* اقدام کرد.

استفاده از آهن، یعنی زنجیر و قمه در مراسم عزاداری حدود یک قرن قبل و توسط مردمانی که تسلط زیادی به قوانین شریعت نداشتند، پدید آمده است.^۱

سیدحسن‌امین، فرزند علامه سیدمحسن‌امین، گزارشی جالب از این وقایع می‌دهد:

... در این راه، بزرگانی چون سید ابوالحسن اصفهانی و شیخ عبدالکریم جزائری و دیگران و جالب این است که گروهی از زهاد و عباد معروف نیز از او حمایت کردند. از آن جمله مرحوم شیخ علی قمی^۲ معروف به زاهد و شیخ جعفر بدیری.^۳ این فتوا نجف را به دو گروه تقسیم کرد؛ گروهی به طعنه آنان را «اموین» نامیدند که همان طرفداران مرحوم امین بودند و گروهی به نام «علوین» که همان مخالفین او بودند.^۴ پس از یک سال از شروع سر و صداها مرحوم امین قصد سفر به عراق را نمود و با آن که بسیاری از دوستانش او را از سفر نجف منع نمودند، لیکن وی به نجف آمد، جعفر الخلیلی^۵ در کتاب خود «هكذا عرفتهم» می‌گوید: نجف به استقبال او بیرون شهر رفت. همچنین سید ابوالحسن اصفهانی در مقدم پیشواز کنندگان بود. خلیلی اضافه می‌کند که من اشخاصی را دیدم و نام آنها را ذکر می‌کند و سید می‌گفت: من از همه شما گذشتم؛ به جز آن افرادی از شما که غافلین را تحریک نمودند.

۱. *دوله الشجره الملمونه*، ص ۱۳۶

۲. شیخ علی بن شیخ محمد ابراهیم قمی نجفی از شاگردان عارف بزرگ مولی حسینقلی همدانی و پس از او از خواص آیت الله کشمیری بود. او در زمان حیات خویش ضرب المثل تقوی و زهد بود، به گونه ای که همه اهل علم از عرب و عجم بر این نکته اتفاق داشتند که او پرهیزگارترین عالم زمان خویش است. (*مستدرکات اعیان الشیعه*، ج ۳، ص ۱۵۲)

۳. ایشان یکی از علما و زهاد معروف نجف بود که قناعت و ساده زیستی او در نزد عام و خاص مشهور بود.

۴. طرفداران قمه زنی با اموی نامیدن مخالفان خود، توانستند جمع کثیری از شیعیان را قانع کنند که انتقادات سید محسن امین در مورد انحرافات عزاداری، زنده کردن امویان است. همچنین یک سخنران محبوب و مشهور عراق را جذب کردند تا مردم را علیه سید محسن امین و طرفدارانش برانگیزاند. (جعفر الخلیلی، *هكذا عرفتهم*، ج ۱، ص ۲۱۲)

۵. یکی از مورخان مشهور عراق در قرن ۱۴ قمری

۲. موج دوم؛ مقابله حضرت امام خمینی (قدس سره)

با قمه زنی و امثال آن

پس از پیروزی انقلاب اسلامی جریانی تحت تاثیر محافل روشنفکری در ایران شکل گرفت که با عزاداری حسینی به صورت سنتی، به مخالفت پرداخت. بنیانگذار جمهوری اسلامی در مقابل این تفکر با شدت و حدت ایستادند و طی چند سخنرانی، به تبیین نقش مجالس عزای حسینی در حفظ و بقای مکتب تشیع پرداخته و ضرورت برگزاری مراسم عزاداری به همان شیوه سنتی را مورد تأکید قرار دادند.^۱

با گسترش برخی مظاهر آزار جسمانی در مراسم سوگواری امام حسین علیه السلام و امکان بهره برداری دشمنان از این رفتارها، ایشان با صدور حکمی از قمه زنی نهی و جواز شبیه خوانی را مشروط به عدم وهن اعلام فرمودند.

سید سالح
در وضع موجود قمه زنند و شبیه خوانی اگر
مستمر بر حرمت و موجب وهن مذموم
ناباشد مانع ندارد اگر چه در وهن هوا فاسد است
و عزادار بر این سید مظلومان از نفس فرزند

۱. رجوع کنید به صحیفه نور، ج ۱۰، ص ۳۲-۲۶؛ ج ۱۶، ص ۲۱۰-۲۰۷؛ ج ۱۷، ص ۶۲-۵۸.

در پی این حکم حضرت امام علیه السلام، آیت الله شهید سید محمد باقر صدر رحمته الله و شهید آیت الله مرتضی مطهری و جمعی از علمای بصیر به حمایت از این اقدام و محکومیت این اعمال پرداختند.

شهید مطهری با ذکر سابقه ورود قمه زنی به ایران می نویسد:

قمه زنی و بلند کردن طبل و شیپور، از ارتدوکس های قفقاز به ایران سرایت کرده و چون روحیه مردم برای پذیرفتن آنها آمادگی داشت، همچون برق در همه جا دوید.^۲

شهید آیت الله مطهری در کتاب حوزه و روحانیت نیز به این مبحث پرداخته، می فرماید:

قمه زنی در شرایط فعلی هیچ دلیل عقلی و نقلی بر آن نداریم و یکی از مصادیق بارز تحریف محسوب می گردد و حداقل اینکه در زمان فعلی، باعث زیر سوال رفتن تشیع می گردد. از برنامه هایی که هیچ ارتباطی با اهداف امام حسین علیه السلام ندارد، تیغ، قمه و قفل زدن است؛ قمه زدن هم همین طور است. این کار، کار غلطی است. یک عده قمه ها را بگیرند، به سرهای خودشان بزنند و خون ها را بریزند که چه شود؟ کجای این حرکت، عزاداری است.^۳

۱. آیت الله شهید صدر: «آنچه که امروز با نام قمه زنی و جاری ساختن خون بر بدن انجام می شود از افعال عوام مردم و جاهلین آنهاست...» (دکتر تیجانی، *کل الحلول عند آل الرسول*، ص ۱۵۰؛ ابراهیم الحیدری، *تراجمیدیا کریلا*، ص ۴۵۹)

۲. شهید مرتضی مطهری، *جاذبه و دافعه علی علیه السلام*، ص ۱۵۴

۳. شهید مرتضی مطهری، *حوزه و روحانیت*، ج ۲، ص ۱۷۳.

روحانی شهید سید عبد الکریم هاشمی نژاد^۱ نیز به تاثیرات سوء قمه زنی در تخریب چهره تشیع پرداخته، می گوید:

سوگواری برای حسین بن علی علیه السلام و یاد نمودن از فاجعه خونین نینوا، اگر به طرز صحیح انجام گیرد، علاوه بر ارزش های اسلامی و معنوی که دارد، اصولاً خود یک عمل منطقی و معقولی است که از عواطف انسانیت و حسن حمایت از مظلوم سرچشمه می گیرد. اما با کمال تأسف گاهی به نام عرض ارادت به پیشگاه مقدس حسین علیه السلام کارهایی انجام می شود که در برابر دنیای روز موجب شرمساری و سرافکنندگی است. کارهایی که نه با مقررات اسلامی سازش دارد و نه از نظر منطقی، صحیح و قابل درک است. برای نمونه باید موضوع «قمه زدن» را یاد کرد. این عمل ناراحت کننده و چندان آور... نه تنها با هیچ اصلی قابل تفسیر نیست، بلکه مخالفان و دشمنان اسلام در داخل و خارج، از آن به صورت یک حربه مؤثر و قاطع علیه آیین مقدس ما استفاده می کنند.

نویسندگان دغل و قلم های شومی که سالیانی دراز در این کشور مشغول سمپاشی و آلوده ساختن افکار بی خبران از اسلام و نظام عالی و جهانی آن بودند، اکثراً از این نمونه کارها که جمعی از شیعیان پاکدل به نام دین و اسلام انجام می دادند، سوءاستفاده می کردند و در نوشته های خود - که سراپا تهمت و افترا به اسلام و تشیع است - آنها را به نام یکی از دستورات مذهبی شیعه معرفی کرده، از مظاهر «شیعه گری» می شمرده اند. سپس در پناه این حربه های مؤثر، فحش ها و ناسزاهای خود را نثار اسلام و مکتب آسمانی آن نموده و با این قبیل

۱. شهید سید عبد الکریم هاشمی نژاد یکی از چهره های برجسته سیاسی و مذهبی قبل و بعد از انقلاب می باشد که فعالیتهای سیاسی خویش را قبل از سال ۱۳۴۰ شروع نموده و از سال ۱۳۴۱ به بعد که نهضت امام خمینی (قدس سره) آغاز گردید، تحت لوای ایشان به مبارزه می پرداخت. او طی این مدت بیش از پنج مرتبه به علت سخنرانی و مبارزه علیه شاه دستگیر و روانه زندان شد. شهید هاشمی نژاد پس از انقلاب نیز بر فعالیتهای خود ادامه داد و در آغاز به عنوان نماینده استان مازندران در مجلس خبرگان انتخاب شده، و در تدوین قانون اساسی و به خصوص در جهت تثبیت اصل ولایت فقیه زحمات فراوانی کشید. سرانجام ایشان در هفتم مهر سال ۱۳۶۰ در پایان کلاس درس، به دست منافقان کوردل به شهادت رسید.

تهمت ها - که این کارها جزء دستورات اسلامی است - این آیین مقدس را ناصحیح و نامعقول جلوه می دادند...

اگر در داخل یک کشور اسلامی، موضوع «قمه زدن» و مانند آن این گونه مورد بهره برداری و سوءاستفاده دشمنان اسلام قرار گیرد، در خارج از کشور نسبت به قدرت های بزرگ و مذاهبی که به نیروهای استعماری تکیه دارند، می توان به خوبی استنباط کرد که چگونه از این حربه های مؤثر علیه اسلام و مکتب آسمانی آن از یک طرف و تحقیر نمودن و کوچک شمردن مردم مشرق زمین از سوی دیگر استفاده می کنند.

یکی از دوستانم که دانشجویست و در آلمان غربی مشغول تحصیل است، سال گذشته برایم حکایت می کرد که در آنجا ما به دیدن فیلمی رفتیم که در آن قسمتی از عادات و اعمال مردم مشرق زمین نشان داده می شد؛ اعمالی که نشان دهنده انحطاط فکری آنها است.

در آن فیلم، از کشور هندوستان مثلاً دستان گاوهای مقدس و احترام هایی که مردم آنجا در برابر آنها انجام می دادند نشان داده شده، ولی هنگامی که نوبت به ایران رسید، منظره «قمه زدن» با همان وضع چندش آور در فیلم منعکس شد. ... باز داستان دیگری در این باره دارم که دانشجوی آلمانی به علت آن که منظره قمه زدن را در یک فیلم تلویزیونی دیده بود و دشمنان اسلام، آن را به عنوان «یکی از دستورات اسلامی که باید یک مسلمان واقعی آن را اجرا کند» معرفی کرده بودند، تا مدت ها حاضر نبود مسلمان شود و اسلام را بپذیرد...^۱

۱. شهید هاشمی نژاد، درسی که حسین علیه السلام به انسانها آموخت، ص ۲۶۱ و ۲۶۲

۳. موج سوم؛ حکم حکومتی رهبر معظم انقلاب (مدظله العالی)

در مورد قمه زنی و حمایت مراجع عظام و علما از آن

پس از گسترش غیر عادی تظاهر به قمه زنی پس از رحلت حضرت امام خمینی قدس سره و ایجاد زمینه بهره‌برداری خبرگزاری‌ها و پایگاه‌های اطلاع‌رسانی معاند از این صحنه‌ها برای ضربه زدن به اساس تشیع، رهبر معظم انقلاب در بیاناتی که در آستانه محرم الحرام در جمع روحانیون استان کهگیلویه و بویراحمد فرمودند،^۱ بر لزوم هرچه باشکوه‌تر برگزار شدن عزای حسینی تأکید و انحرافی بودن جریان قمه‌زنی در عزای حسینی را تبیین فرمودند و خواستار زدودن این حرکات وهن‌آمیز از ساحت قدسی عزای حسینی شدند.

پس از انتشار این بیانات و صدور حکم حرمت قمه زنی از سوی ایشان،^۲ جمعی از مراجع و شخصیت‌های فقهی حوزه علمیه، با صدور فتاوی جدید و برخی نیز با تصریح

۱. بیانات معظم له در تاریخ ۷۳/۳/۱۷ ایراد گردیده است.

۲. حضرات آیات عظام؛ مظاهری، مشکینی، احمدی میانجی، مؤمن، یزدی، مقتدایی، موسوی تبریزی و... به «حکم» بودن فتوای معظم له تصریح فرموده‌اند. متن بیانات و فتاوی رهبر معظم انقلاب در فصول سوم و چهارم به تفصیل آمده است.

به لازم الإلتباع بودن حکم^۱ رهبر معظم انقلاب، به عدم جواز این عمل فتوا دادند. نکته قابل توجه اینکه، برخی از این بزرگان بر خلاف فتوای پیشین خود - که قمه زنی را با هدف برگزاری هر چه باشکوه تر عزای حسینی جایز دانسته بودند- فتوا دادند.^۱

۱. آیت الله سید محمد کاظم یزدی در بیان جایگاه حکم حاکم جامع شرایط نسبت به فتوای دیگر مراجع در کتاب محوری فقه معاصر؛ **عروة الوثقی** می نویسند:

«حکم الحاكم للجامع للشرائط لا يجوز نقضه و لو لمجتهد آخر...»؛ یعنی اگر حاکم جامع الشرائط حکمی صادر کند، هیچ کس حق نقض و مخالفت با آن را ندارد؛ حتی اگر مجتهد باشد. (**عروة الوثقی**، مسئله ۵۷، ص ۲۰)

در حاشیه هایی که مراجع عظام تقلید بر کتاب ارزشمند «عروه» نگاشته و نظرات فقهی خود را بیان داشته اند، این مسئله مورد اتفاق جمیع فقها، از جمله آیت الله العظمی اراکی، آیت الله العظمی گلپایگانی و آیت الله العظمی خویی و... قرار گرفته است.

شیخ انصاری (رحمه الله علیه) نیز در کتاب **مکاسب** می فرماید:

«... و اما لو استندنا فی ذلك الى عمومات النباهه . و انه فعل الفقيه كفعل الامام و نظره كنظره الذي لا يجوز التعدي عنه فالظاهر عدم جواز مزاحمه الفقيه الذي دخل في امر و وضع يده عليه و بني فيه بحسب نظره علي تصرف و ان لم يفعل ذلك التصرف لان دخوله فيه كدخول الامام ، فدخل الثاني فيه و بناوه علي تصرف آخر مزاحمه له فهو كمزاحمه الامام ... هذا كله مضافا الي لزوم اختلال نظام المصالح المنوطه الي الاحكام سيما في مثل هذا الزمان الذي شاع فيه القيام بوظائف الاحكام ممن يدعي الحكومه و كيف كان، فقد تبين مما ذكرنا عدم جواز مزاحمه الفقيه لمثله في كل الزام قولي او فعلي يجب الرجوع فيه الي الحاكم...»

... و اما اگر در اثبات ولایت فقیه به عمومات نیابت تمسک کنیم، چون مفاد آن ها این است که فعل فقیه مانند فعل امام و نظرش مانند نظر امام است که تعدی از آن ها جایز نیست؛ پس ظاهر، عدم جواز ایجاد مزاحمت بر فقیه است که در امر معروفی تصرف کرده باشد و یا حتی نظر و بنای بر تصرف داشته باشد؛ اگر چه آن تصرف را انجام نداده باشد؛ چرا که نظر و تصمیم او مانند نظر امام است. لذا دخالت فقیه دیگر در آن امر و تصمیم و ابراز نظر دیگر مزاحمت و مداخله در کار فقیه اولی می باشد که همانند مزاحمت بر نظام امام معصوم می باشد... مضافاً به تمامی استدلال های گذشته بر عدم جواز مداخله در حکم فقیه متصرف، باید توجه کنیم در صورت ایجاد مزاحمت، اختلال در مصالح نظام رخ می دهد؛ مصالحی که مرتبط با حکام است. به ویژه در مثل این زمان که اقدام به انجام وظایف حاکمان از سوی مدعیان افزایش یافته است. (شیخ انصاری، **المکاسب**، جلد ۲، ص ۵۷۱ تا ۵۷۳)

(برای مشاهده دیدگاه شیخ انصاری در بحث شئون و حیطة اختیارات ولایت فقیه بنگرید به: **قضا و شهادت**، ط کنگره، ش ۲۲، ص ۸ و ۹)

شیخ الفقهاء و المجتهدین، حضرت آیت الله العظمی اراکی رحمته الله که پس از رحلت آیت الله العظمی گلپایگانی به عنوان مرجع عام جهان تشیع شناخته می شدند، علیرغم فتوای پیشین خود مبنی بر جواز این گونه رفتارها به عنوان مصادیق عزاداری حسینی، با صدور فتوایی جدید، دستور ولی امر مسلمین مبنی بر جلوگیری از اعمال خرافی در عزاداری محرم را لازم الاطاعه اعلام نمودند.^۲

حضرت آیت الله العظمی فاضل لنکرانی نیز برخلاف فتوای اولیه خود - که در آن به جواز قمه زنی؛ البته در خفا و مشروط به قابل سوء استفاده نبودن توسط رسانه های استکباری، فتوا داده بودند - فتوایی جدید صادر و در آن تصریح فرمودند:

با توجه به گرایش که نسبت به اسلام و تشیع بعد از پیروزی انقلاب اسلامی ایران در اکثر نقاط جهان پیدا شده، و ایران اسلامی به عنوان ام القرای جهان اسلام شناخته می شود، و اعمال و رفتار ملت ایران به عنوان الگو و بیانگر اسلام مطرح است، لازم است در رابطه با مسایل سوگواری و عزاداری سالار شهیدان حضرت ابی عبدالله الحسین علیه السلام به گونه ای عمل شود که موجب گرایش بیشتر و علاقمندی شدیدتر به آن حضرت و هدف مقدس وی گردد. پیداست در این شرایط، مسأله قمه زدن نه تنها چنین نقشی ندارد، بلکه به علت عدم قابلیت پذیرش و نداشتن هیچگونه توجیه قابل فهم مخالفین، نتیجه سوء بر آن مترتب خواهد شد. لذا لازم است شیعیان علاقمند به مکتب امام حسین علیه السلام از آن

۱. لازم به ذکر است، برخی از مروّجان این گونه رفتارهای نامتعارف، بی توجه به مقتضای تقوا در نقل فتوای مراجع تقلید، در کتاب هایی که اخیراً منتشر کرده اند، به جای نقل آخرین فتوای مراجع عظام علیهم السلام که می تواند مبنای عمل مقلدین قرار گیرد - به ذکر فتاوی قدیمی آنان پرداخته و متدینین را دچار حیرت و سردرگمی کرده اند. از این دست تحریفات در آن کتاب ها به وفور دیده می شود؛ و از اینجا، علت انتشار مخفیانه و بدون مجوّز این گونه کتابها آشکار می گردد!

۲. دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، *پیرامون عزاداری عاشورا*، ص ۳۷؛ متن فتوای معظم له در فصل سوم این کتاب ذکر شده است.

خودداری کنند.^۱

این موج حمایتی از سوی علما و مراجع عظام تقلید^۲ و دلایل محکم ارائه شده برای موهن و غیرمشروع بودن این رفتارها، حمایت مجامع حقیقت طلب دیگر کشورهای اسلامی را نیز به دنبال داشت.^۳

ابراهیم الحیدری، جامعه‌شناس عراقی، در کتاب *تراجیدیا کربلاء* در این باره می‌نویسد:

فتوای آیت الله خامنه‌ای با عکس‌العمل‌های متفاوتی در جهان اسلام مواجه شد؛ از یک سو بسیاری از علما و مصلحان و مؤسسات اسلامی به حمایت از این اقدام شجاعانه برخاسته و آن را تلاشی آگاهانه برای حفاظت از اصالت و خلوص اسلام شمردند؛ چراکه این فتوا بیانگر عزمی والا برای پاکسازی نهادهای مذهبی از بدعت‌ها و گمراهی‌ها و مظاهر انحراف بود که از دوران عقب‌ماندگی و رکود مسلمانان بر جای مانده بود. از سوی دیگر، احساسات و عواطف برخی عوام بر ضد آقای خامنه‌ای به هیجان آمده و ایشان را مورد توهین و ناسزا قرار داده و متهم به کفر و خروج از اسلام کردند.^۴

۱. تصویر دستخط معظم له در فصل سوم این کتاب، ص ۴۹ درج شده است.

۲. حضرت آیت الله حسین مظاهری، آیت الله علی مشکینی (قدس سره)، آیت الله سید محسن خرازی، آیت الله محمد مؤمن، آیت الله احمدی میانجی (قدس سره)، آیت الله حسین راستی کاشانی، آیت الله ابراهیم امینی، آیت الله شرعی، آیت الله سید جعفر کریمی، آیت الله عباس محفوظی، آیت الله محسن حرم پناهی، آیت الله حسن تهرانی، آیت الله احمد آذری قمی، آیت الله سید محمد ابطحی، آیت الله استادی، آیت الله محمدی گیلانی، آیت الله موسوی تبریزی، آیت الله محمد یزدی، آیت الله مقتدایی، آیت الله سید کاظم حائری، پس از صدور حکم رهبر معظم انقلاب، با صدور فتوای لزوم تبعیت، به تأیید و حمایت از این حکم پرداختند. تصویر فتوای این بزرگواران در فصل سوم آمده است.

۳. علمای شیعه عربستان (در بیانیه ای به تاریخ ۱۹ صفر ۱۴۱۷)، مجلس اعلای شیعیان لبنان، مجمع التقریب بین المذاهب الإسلامی و بسیاری دیگر از مجامع شیعی جهان اسلام با صدور بیانیه‌هایی به اعلام حمایت از موضع ولی امر مسلمین پرداختند. (بنگرید به: مهدی مسائلی، *قمه زنی، سنت یا بدعت؟*، ص ۱۴۴ و ۲۰۳)

۴. ابراهیم الحیدری، *تراجیدیا کربلاء*، ص ۴۹۱

البته مقاومت عوام در تغییر رسوم خود، طبیعی و در گذشته هم سابقه‌دار بوده است. برای مثال، شنیدن ماجرای تلاش حضرت آیت الله العظمی بروجردی در جلوگیری از سنت های غلط در عزاداری هیئات مذهبی قم، از زبان مورخ بنام معاصر، حجت الاسلام رسول جعفریان خالی از لطف نیست:

حضرت مستطاب آیت الله العظمی آقای بروجردی (مد ظله العالی) که رهبری شیعیان جهان را به عهده گرفته و دارای ریاست عامه می باشند و حوزه علمیه قم نیز با رهبری حضرت معظم له اداره می شود، از جریانات نامطلوب بعضی از موکب های عزا اظهار انزجار فرموده و مخالفت خود را با اعمالی که مناسب با جهان تشیع نبوده و مخصوصاً شایسته یک شهر مقدس نمی باشد، ابراز نموده اند؛ ولی متأسفانه بعضی از گردانندگان دستجات عزا گفته اند ما دوازده ماه سال را در تمام امور به حضرت آیت الله مراجعه نموده و از ایشان تقلید می کنیم ولی دهه عاشورا را در عزاداری از معظم له تقلید نخواهیم کرد؛ بلکه از آنچه که خود ما تشخیص می دهیم، پیروی خواهیم کرد!^۱

اینجاست که درد و رنج پنهانی عالمان دلسوز و فقهای دین شناسی چون آیت الله العظمی حکیم رحمته برایمان روشن تر می شود که فرمودند: «إِنَّ قِضِيَةَ التَّطْبِيرِ هِيَ غِصَّةٌ فِي حَلْقِومِنَا»^۲ قِضِيَةُ قِمَه زَنِي چُون خَارِي دَر گَلَوِي مَاسْت!

۱. رسول جعفریان، *برگهایی از تاریخ حوزه علمیه قم*، ص ۷۱

۲. شیخ محمود الغریفی، *شعائر الحسینیه؛ بین الوعی و الخرافه*، ص ۱۳۷؛ به نقل از شهید محمد باقر حکیم،

الحوارات، ص ۲

فصل چهارم - علل صدور فتوای عدم جواز قمه زنی از سوی علما

اشاره- در این فصل، علل صدور فتوای حرمت از سوی مراجع عظام و علمای اعلام مورد بررسی قرار می‌گیرد؛ از این رو آنچه مبنای تنظیم و ترتیب ذکر فتاواست، علت صدور حکم (ذکر شده در متن فتوا) بوده است و نه شأن علمی آن بزرگواران؛ هر چند بسیاری از علمای دیگر نیز در خصوص منع قمه‌زنی فتوایی داشتند که دستیابی به آنها، به دلیل عدم دسترسی کامل به منابع معتبر، ممکن نشد.

۱. وهن بودن قمه زنی

الف - فتاوی مراجع تقلید

حضرت آیت الله العظمی خویی و شیخ جواد تبریزی (رحمهما الله)^۱

سؤال ۱۴۰۴: زنجیر زنی و قمه زنی از اموری است که در ماه محرم الحرام مشاهده می شود، چنانچه اینگونه اعمال اضرار به نفس بوده و یا موجب انتقاد و سوء برداشت بیگانگان گردد، انجام آنها چه حکمی دارد؟^۲

آیت الله العظمی خوئی: چنانچه اینگونه اعمال موجب ضرری معتنا به (قابل توجه) گردد و یا مستلزم بی احترامی و اهانت شود، جایز نمی باشد.^۳

آیت الله العظمی تبریزی: داخل بودن امور مذکور تحت عنوان جزعی که بجهت مصیبت سیدالشهداء علیه السلام مستحب می باشد، محل تأمل است.^۱

۱. *صراط النجاة* (للخوئی مع حواشی التبریزی)، ج ۲، ص ۴۴۵

۲. سؤال ۱۴۰۴: ضرب السلاسل و التطبیر من العلامات التي تراها في شهر «محرم الحرام» فإذا كان هذا العمل مضرا

بالنفس، و مثيرا لانتقاد الآخرين فما هو الحكم حينئذ؟

۳. الخوئی: لا يجوز فيما إذا أوجب ضررا معتدا به، أو استلزم اهتك و التوهين، و الله العالم

سؤال ۱۴۰۵: در مورد جواز زنجیر زنی و قمه زنی از شما سؤال شد؛ فرمودید چنانچه اینگونه اعمال مضر به نفس بوده و یا موجب بی احترامی و اهانت شود جایز نمی باشد. اگر ممکن است توضیح بیشتری بفرمایید؟^۲

آیت الله العظمی خوئی: ضرر معتنا به (قابل توجه) عبارت است از امری که وقوع آن ، قابل چشم پوشی نیست مانند هلاکت نفس یا بیماری که منجر به هلاکت نفس شود ، و منظور از هتک و توهین ، چیزی است که موجب خاری و سبکی مذهب در نظر عرف کج اندیش گردد.^۳

سوال : قمه زنی در عزاداریها از نظر شرعی چه صورت دارد؟^۴

حضرت آیت الله العظمی حاج شیخ جواد تبریزی قاسم

عزاداری باید طوری باشد که موجب وهن بر شیعه نباشد.

حضرت آیت الله مکارم شیرازی:

اقامه عزای حسینی از افضل شعائر است ، ولی باید از آنچه به بدن ضرر می رساند یا مایه وهن مذهب است پرهیز کرد.

-
۱. التبریزی: دخول ما ذکر فی الجزع المستحب لما أصاب سیّد الشهداء علیه السّلام محل تأمل.
 ۲. سؤال ۱۴۰۵: سألناکم عن جواز ضرب السلاسل و التطبیر، فأجبتم بأنه لا یجوز فیما إذا أوجب ضرراً معتداً به، أو استلزم الهتک و التوهین، فما معنی جوابکم تفصیلاً؟
 ۳. الخوئی: الضرر المعتد به هو الذي لا يتسامح بالوقوع فيه، كهلاك النفس أو المرض المشابه لثلثه، و الآخران ما یوجب الذل و الهوان للمذهب فی نظر العرف السائد، و الله العالم.
 ۴. دو پاسخی که در پی آمده، در جواب همین استفتاء ارائه شده است؛ سید محسن محمودی، *مسائل جدید از دیدگاه علما و مراجع تقلید*، جلد چهارم، ص ۲۰۲

حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای

قمه زنی علاوه بر اینکه از نظر عرفی از مظاهر حزن و اندوه محسوب نمی‌شود و سابقه‌ای در عصر ائمه (ع) و زمان‌های بعد از آن ندارد و تأییدی هم به شکل خاص یا عام از معصوم (ع) در مورد آن نرسیده است، در زمان حاضر موجب وهن و بدنام شدن مذهب می‌شود؛ بنابراین در هیچ حالتی جایز نیست. و چنانچه در این مورد نذری وجود داشته باشد، نذر واجد شرایط صحت و انعقاد نیست.^۱

علما و مراجع معظم تقلید، در این مسئله اجماع دارند که هر عملی که موجب «وهن^۲ اسلام» شود، حرام است و باید از آن خودداری کرد؛^۳ به عنوان نمونه به پاسخ فقها دربارهٔ استفتائاتی که در آن به بعضی رفتارهای وهن آمیز در عزاداری‌ها اشاره شده، توجه فرمایید؛^۱

۱ اجوبه الاستفتاءات، س ۱۴۶۱

۲ وهن، توهین و استهانه در منابع فقهی، مترادف با استخفاف و به معنی کاری است که موجب خفیف، حقیر شدن و اهانت گردد. (مجمع البحرین، ج ۵، ص ۴۲؛ شیخ حر عاملی، وسائل الشیعه، ج ۱، ص ۳۶، باب ۲؛ ملا محسن فیض کاشانی، الوافی، ج ۱، ص ۶۱)

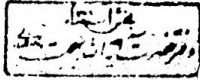
۳. در روایات وارده و کتب فقهی به کرات بر حرمت اهانت و استخفاف یکی از محترمان و ضروریات دینی مثل قرآن، اماکن مقدسه، احکام دینیّه و حتی افعالی که منجر به اهانت به مؤمن می‌شود - مثل غیبت، تمسخر و سب - تصریح شده است. (حسن بن آقا بزرگ موسوی بجنوردی، القوائد الفقهیه، ج ۵، ص ۲۹۳ و ۲۹۴؛ سید عبد الفتاح بن علی حسینی مراغی، العناوین الفقهیه، ج ۱، ص ۵۵۶ و ۵۵۷؛ دائره المعارف الفقه الاسلامی، موسوعه الفقه الاسلامی، ص ۲۹۸-۲۹۵، باب استخفاف)

در کتب فقهی علمای عظام، حرمت وهن و استخفاف از طرق متعددی همچون آیات، روایات، حکم عقل، اجماع و ارتکاز ذهن متشرّعه اثبات گردیده (حسن بن آقا بزرگ موسوی بجنوردی، القوائد الفقهیه، ج ۵، ص ۳۰۳-۲۹۴؛ سید عبد الفتاح بن علی حسینی مراغی، العناوین الفقهیه، ج ۱، ص ۵۶۲-۵۵۸؛ احمد بن محمد مهدی نراقی، عوائد الایام فی بیان قواعد الاحکام و مهمات مسائل الحلال و الحرام، ص ۳۰) تا آنجا که حرمت آن را از ضروریات و مسلمّات دین دانسته اند؛ «أن من ضروریات الدین و مسلمّاته و المرتکز عند المتشرّعه هو حرمة الاستخفاف بمحترّات الدین و عدم جواز». (القواعد الفقهیه للجنوردی، ج ۵، ص ۲۹۵ و ۲۹۶)

حضرت آیت الله بهجت:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَبَعَثَ اللَّهُ مُحَمَّدًا نَبِيًّا مِنْ نَفْسِهِ

اگر موجب وهن مقدسات شود، جایز نیست.

حضرت آیت الله سیستانی: باید از کارهایی که عزاداری را خدشه دار می کند اجتناب شود

باید از کارهایی که عزاداری را خدشه دار می کند، اجتناب شود.

حضرت آیت الله فاضل لنکرانی:

هر عملی که موجب وهن مذهب شود، جایز نیست.

هر عملی که موجب وهن مذهب شود جایز نیست

حضرت آیت الله صافی گلپایگانی:

مجلس علمای قم

در موردی که موجب وهن مذهب شود، از آن خودداری گردد.

در موردی که موجب وهن مذهب شود، از آن خودداری گردد.

ب- سایر علما

حضرت آیت الله علی مشکینی رحمته الله علیه

بعد التسلیم و التحیه، امور مذکور فوق بنفسه در شرع اسلام مورد اشکال و بلکه بعضی از آنها ذاتا محرم است مسلمین باید از وارد کردن آنها در مراسم تعزیه حضرت

۱. این فتاوی در کتاب **مسائل جدید از دیدگاه علما و مراجع تقلید**، جلد سوم، ص ۳۳ جواب استفتاء زیر ارائه شده است: در برخی مجالس عزاداری بعضی مداحان با الفاظ نامناسب به ائمه (علیهم السلام) خطاب می کنند، یا به عنوان عزاداری به صورت خود چنگ انداخته و یا زنجیر خاردار میزنند و بر بدن و لباس آنان خون جاری شده و لباس و بدن و منزل دیگران را نجس می کنند، از آنجایی که این گونه روشها در حال ترویج بوده و مجالس را از وزانت و معنویت تهی ساخته، چه بسا موجب وهن مقدسات می شود، تکلیف ما را در این باره روشن فرمایید.

بزرگوار

بدرستی و تقدیر امور مذکور در قرن نهم در شرح ایدم مورد سوال و مک
 بعضی از آنها را نامحرم است مسلماً باید از ولادت کردن آنها در هر شهر
 حضرت عین عیال و صلوات و سلام که کسی از عبادت است جدا خود را می
 علاوه بر عزاداری حضرت فل عبادی میس است پس باید از مخلوط
 شدن کارها بکند جنبه سبب این محذوف و یا عین عرفان و در این
 می باشد جناب مورد گذشتند از آنها اعمال خون مورد نهی مقام
 ولایت اسرسلانی زود گرفته و حکم مسلم زد و حسب شایع است خدا
 رحمت معتقد در بسیار و سیاست هم ایران توفیق نیاید و حکام
 الهی و عزاداری مورد رضایت حضرت بقید الهی عنایت فرماید
 ۸ محرم الحرام ۱۴۱۵ هجری قمری

حسین (علیه الصلاة و السلام) که یکی از عبادات است
 جدا خودداری نمایند علاوه آنکه عزاداری آن حضرت
 عمل عبادی سیاسی است پس باید از مخلوط شدن
 کارهایی که جنبه سیاسی آن را مخدوش و یا عنوان
 خرافیت و وهن اسلام می بخشد اجتناب نمود گذشته
 از اینها اعمال فوق مورد نهی مقام معظم ولایت امر
 مسلمین قرار گرفته و حکم معظم له واجب الاتباع
 است. خداوند بر ملت معتقد و هشیار و سیاست فهم
 ایران توفیق تبعیت در احکام الهی و عزاداری مورد
 رضایت حضرت بقیه الله عنایت فرماید.

حضرت آیت الله شهید سید محمد صادق صدر علیه السلام

طبیعی است که در این گونه جاری کردن خون از سر، به صورت عمدی، نه استجابی
 وجود دارد و نه مواسات و همدردی با اهل بیت علیهم السلام، در آن دیده می شود. همچنان که
 هیچ یک از علمایی که من می شناسم، اعتقاد به حلیت این عمل ندارند و حتی در
 صورتی که ما این اعمال را به حکم اولی نیز مباح تصور کنیم، باز هم به خاطر آنکه
 باعث وهن و توهین به مذهب شده و شیعیان را به وحشی گری و بدعت گذاری متهم
 می کنند، حرام می باشد؛ این در حالی است که ائمه علیهم السلام همواره ما را بر ترک کردن

اعمالی که موجب زشت نشان دادن اهل بیت علیهم السلام می شود، توصیه نموده و می فرمودند:
 «شیعتنا کونوا لنا زیناً و لا تکونوا علینا شیئاً»^۱

حضرت آیت الله جوادی آملی

چیزی که مایه وهن اسلام و پایه هتک حرمت عزاداری است، جایز نیست، انتظار می رود از قمه زنی و مانند آن پرهیز شود.

بزرگداشت
 چیز که مایه وهن اسلام و پایه هتک حرمت
 عزاداری است جایز نیست، انتظار می رود
 از قمه زنی و مانند آن پرهیز شود.
 ۴ محرم الحرام ۱۴۱۵ - صدرکتاب

حضرت آیت الله مهدی روحانی قدس سره

چون اعمال شیعه و پیروان اهل بیت علیهم السلام، مورد توجه و مذاقه است. باید از امور یاد شده که باعث وهن مذهب است، جداً اجتناب کرد؛ علاوه بر این که ولی امر مسلمین از این امر نهی فرموده و اطاعت معظم له واجب است.

۷ محرم ۱۴۱۵

۱. قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) أَوْصِنِي، فَقَالَ أَوْصِيكَ بِتَقْوَى اللَّهِ وَ... كُونُوا لَنَا زِينًا وَ لَا تَكُونُوا عَلَيْنَا شَيْئًا حَبِيبُونَ إِلَى النَّاسِ وَ لَا تُبْغِضُونَا إِلَيْهِمْ فَجُرُّوا إِلَيْنَا كُلَّ مَوَدَّةٍ وَ ادْفَعُوا عَنَّا كُلَّ شَرٍّ كَثِيرَ بِنِ عِلْمِهِمْ كَقَوْلِهِ: بِهِ إِمَامٌ صَادِقٌ (عليه السلام) عَرَضَ كَرْدَمٌ مَرَا نَصِيحَتَ فَرْمَايِيدِ. فَرَمُودُ: تُو رَا بِه تَقْوَاى اِلَهَى تَوْصِيَه مِى كَنِم، وَ... وَ اِيْنَكِه زِيْنَتُ وَ اِفْتِخَارُ مَا بَاشِيْد نِه مَآيَه نَنُگ مَآ، بَا اَعْمَالَتَانِ مَا رَا دَر نَزْد مَرْدَمِ عَزِيْزِ وَ مَحْبُوْبِ گَرْدَانِيْدِ وَ اَنهَا رَا دَشْمَنِ مَا نَسَازِيْد؛ هَمُّهُ دُوَسْتَى هَا رَا بِه سُوَى مَا جَلْبِ وَ هَر گُوْنِه قَبِيْحَى رَا اَز مَا دَفْعَ كَنِيْدِ. (وَسَائِلُ الشِّيْعَةِ، ج ۱۲، ص ۸)

با اینکه عزاداری برای سرور شهیدان حضرت اباعبدالله الحسین علیه السلام
 موجب دست ورجب تقوی است به خداوند سبحان است، و ائمه معصومین
 علیهم السلام در این باره تا آنکه در این باره که میفرماید که منتهی است
 واجب است از انجام امور فوق اجتناب نماید زیرا اولاً امور مذکور
 در بین عرف مردم به عنوان عزاداری مرسوم نیست و حکم به استحباب
 و مشروعیت آنها بدون وجه است. ثانیاً در اوضاع و شرایط کنونی
 جهان امور مذکور در خواست باشد بر می رود و موجب وهن شیعه
 می باشد. و ثالثاً مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه ای
 است بر آنکه از انجام این امور نهی شده فرموده اند و اطاعت
 از معظم له بر همه شیعیان در پیروان ولایت فقیه لازم و واجب است
 با آن حرام است. بدین جهت از عموم شیعیان انتظار می رود
 که در انجام مراسم عزاداری از این قبیل امور اجتناب نمایند. خدا
 ما را از شیعیان راستین امام علی علیه السلام قائل درید.

حضرت آیت الله ابراهیم

امینی

بسمه تعالی

با اینکه عزاداری برای سرور
 شهیدان حضرت اباعبدالله
 الحسین علیه السلام یک عبادت و
 موجب تقرب به خداوند سبحان
 است و ائمه معصومین علیه السلام در
 این باره تاکید دارند، لیکن بر

علاقه مندان به اهل بیت واجب است از انجام امور فوق اجتناب نمایند؛ زیرا اولاً امور
 مذکور در بین عرف مردم به عنوان عزاداری مرسوم نیست و حکم به استحباب و
 مشروعیت آنها بدون وجه است. ثانیاً در اوضاع و شرایط کنونی جهان امور مذکور از
 خرافات به شمار می رود و موجب وهن شیعه می باشد. و ثالثاً مقام معظم رهبری
 حضرت آیت الله خامنه ای دامت براکاته از انجام این قبیل امور نهی شدید فرموده اند
 و اطاعت از معظم له بر همه شیعیان و پیروان ولایت فقیه لازم و مخالفت با آن حرام
 است بدین جهت از عموم شیعیان انتظار می رود که در انجام مراسم عزاداری از این
 قبیل امور اجتناب نمایند خدا ما را از شیعیان راستین امام حسین علیه السلام قرار دهد.

ابراهیم امینی
 دستخط

حضرت آیت الله ملکوتی

عزاداری حضرت سید الشهداء سبط رسول الله صلی الله علیه و آله باید لایق و شایسته به آن امام بزرگوار باشد و موجب وهن و تضعیف اسلام و مذهب تشیع نباشد بلکه مثل قیام آن حضرت باعث بقاء و عزت اسلام و مسلمانان بوده و عاری و منزله از هرگونه بدعت و خرافات باشد.

حضرت آیت الله مقتدایی

با استقرار جمهوری اسلامی ایران و تشکیل حکومت اسلامی بر اساس قرآن و وحی توحه همه ملت ها و دولت ها به اسلام جلب و احکام نورانی و مترقی اسلام مورد مذاقه صاحب نظران قرار گرفته و می رود تا همانند خورشیدی تابان در سطح جهان بسط پیدا کند؛ لذا دشمنان اسلام که حیثیت و موجودی خود را در خطر می بینند، در مقام هستند به هر وسیله و بهانه اسلام را ملوک و خدشه دار نمایند. از این جهت اموری که امروز

بنیاد
عزاداری حضرت سید الشهداء سبط رسول الله صلی الله علیه و آله باید لایق و شایسته به آن امام بزرگوار باشد و موجب وهن و تضعیف اسلام و مذهب تشیع نباشد بلکه مثل قیام آن حضرت باعث بقاء و عزت اسلام و مسلمانان بوده و عاری و منزله از هرگونه بدعت و خرافات باشد.

سبب آنکه از حق ارضی
با استقرار جمهوری اسلامی ایران و تشکیل حکومت اسلامی بر اساس قرآن و وحی توحه همه ملت ها و دولت ها به اسلام جلب و احکام نورانی و مترقی اسلام مورد مذاقه صاحب نظران قرار گرفته و می رود تا همانند خورشیدی تابان در سطح جهان بسط پیدا کند؛ لذا دشمنان اسلام که حیثیت و موجودی خود را در خطر می بینند، در مقام هستند به هر وسیله و بهانه اسلام را ملوک و خدشه دار نمایند. از این جهت اموری که امروز

موجب وهن به اسلام و تضعیف عقاید مسلمین می گردد، شرعا حرام و مسلمین باید از آنها خودداری نمایند علاوه بر این با تشخیص موضوع و اعلام حکم بر حرمت قمه زدن و نظائر آن از طرف رهبر معظم انقلاب و ولی امر مسلمین حضرت آیت الله خامنه ای دامت برکاته اطاعت از معظم له بر آحاد مسلمین لازم و تخلف از آن حرام است.

حضرت آیت الله محمدی گیلانی

هر چه که مایه وهن شریعت اسلام است، طبعا حرام و خصوصا اگر مورد نهی ولی امر مسلمین است، بر عموم اطاعت از آن واجب است.

بسم الله الرحمن الرحيم
 هر چه که مایه وهن شریعت اسلام است طبعا حرام
 و خصوصا اگر مورد نهی ولی امر مسلمین است بر
 عموم اطاعت از آن واجب است
 محمد محمدی گیلانی
 ۱۴۱۵ هجری

حضرت آیت الله موسوی تبریزی

عزاداری روزهای محرم و صفر و زنده نگه داشتن قیام مقدس حسین بن علی علیه السلام از بهترین عبادات و قربات می باشد و هر عملی که موجب وهن اسلام و قیام مقدس حضرت اباعبدالله علیه السلام باشد، حرام است و اطاعت از حکم ولی امر مسلمین واجب و لازم است.

بسم الله الرحمن الرحيم
 عزاداری روزهای محرم و صفر و زنده نگه داشتن قیام مقدس حسین بن علی علیه السلام از بهترین عبادات و قربات می باشد و هر عملی که موجب وهن اسلام و قیام مقدس حضرت اباعبدالله علیه السلام باشد، حرام است و اطاعت از حکم ولی امر مسلمین واجب و لازم است.
 محمد موسوی تبریزی
 ۱۴۱۵ هجری

۲. غیر منطقی و غیر قابل پذیرش بودن

حضرت آیت الله العظمی فاضل لنکرانی رحمته الله علیه

با توجه به گرایشی که نسبت به اسلام و تشیع بعد از پیروزی انقلاب اسلامی ایران در اکثر نقاط جهان پیدا شده، و ایران اسلامی به عنوان امّ القرای جهان اسلام شناخته می شود، و اعمال و رفتار ملت ایران به عنوان الگو و بیانگر اسلام مطرح است، لازم است در رابطه با عمل برگزیده و فرزادگی سالار شهیدان حضرت ابی طالب علیه السلام بطور جدی عمل شود که موجب گرایش بیشتر و علاقه مندی شدیدتر به آن حضرت و حرکتی ملی گردد و پیوسته مدینه شرافت و مسکن زدن تنها چنین نقشی خواهد داشت. عدم تابیت پذیرش و نشان دادن هیچگونه توجهی به آن حضرت نخواهد شد. لازم است شیعیان علاقه مندی بکتاب امام حسین علیه السلام بدان خود را در نماز و تکریم در این مسکن تدریجی و جمعی داشته باشند تا در جامعه شرافت و انصاف است.

بسم الله
 با توجه به گرایش که نسبت به اسلام و تشیع بعد از پیروزی انقلاب اسلامی ایران در اکثر نقاط جهان پیدا شده، و ایران اسلامی بعنوان امّ القرای جهان اسلام میشود و اعمال و رفتار ملت ایران بعنوان الگو و بیانگر اسلام مطرح است، لازم است در رابطه با عمل برگزیده و فرزادگی سالار شهیدان حضرت ابی طالب علیه السلام بطور جدی عمل شود که موجب گرایش بیشتر و علاقه مندی شدیدتر به آن حضرت و حرکتی ملی گردد و پیوسته مدینه شرافت و مسکن زدن تنها چنین نقشی خواهد داشت. عدم تابیت پذیرش و نشان دادن هیچگونه توجهی به آن حضرت نخواهد شد. لازم است شیعیان علاقه مندی بکتاب امام حسین علیه السلام بدان خود را در نماز و تکریم در این مسکن تدریجی و جمعی داشته باشند تا در جامعه شرافت و انصاف است.

۴ مهر المرام ۱۴۱۵
 ۱۳۷۳/۲/۲

ندارد، بلکه به علت عدم قابلیت پذیرش و نداشتن هیچگونه توجیه قابل فهم مخالفین، نتیجه سوء بر آن مترتب خواهد شد. لذا لازم است شیعیان علاقه مندی به مکتب امام

حسین علیه السلام از آن خودداری کنند. و چنانچه در این مورد نذری وجود داشته باشد، نذر واجد شرایط صحت و انعقاد نیست.^۱

حضرت آیت الله العظمی نوری

همدانی

از آنجا که مکتب سالار شهیدان حضرت ابی عبد الله علیه السلام، مکتب امر به معروف و نهی از منکر و چشمه جوشان ارزش های اسلامی است و تاریخ خونبار عاشورا همیشه با آفریدن حماسه ها و موج ها و با به حرکت در آوردن احساسات و عواطف، الهام بخش کلیه نهضت ها و قیام هایی که علیه ظالمان و جباران روزگار صورت گرفته، بوده است و همواره مجاهدین اسلام با قیام هایی که علیه ظلم و ستم بجا آورده اند (

درست!

آنکه که کتب سالار شهیدان حضرت ابی عبد الله علیه السلام قرآن مجید و کتب فقهی از کتب و کتب جوشان از نهضت های تاریخی و تاریخ خونبار عاشورا همیشه با آفریدن حماسه ها و عواطف و با حرکت در آوردن احساسات و عواطف الهام بخش کلیه نهضت ها و قیام هایی که علیه ظالمان و جباران روزگار صورت گرفته، بوده است و همواره مجاهدین اسلام با قیام هایی که علیه ظلم و ستم بجا آورده اند (نمونه آنرا در زمان خود دیدیم) نام حسین بر لب و اشک حسینی بر لب و هوای کربلا و عاشورا در سر داشتند تا موفق شدند که پیروزی خون بر شمشیر ثابت و بیان آید. حسین علیه السلام نام معنی و انا من حسین را معنا کنند و ایام محرم و عاشورا همیشه زنده نگه دارند و جوش آورده خونانی که بر لب در دل علاقه مندان این کتب بوی میزند. لذا ایام است مظهر در جهان کوفه که دشمنان اسلام از اسلام سلب کرده و منافع امیر و جود از دست می دهند در دیگر نهضت های از اسلام ناب محمدی هستند. مراسم خرد اداری کار می کنند یعنی بیعت با اسلام تمام و از هر کجای که این دین مقدس را بیعت کند و با منزه باشد و خاندان محرم و کشته سبای آنکه قدر را بر فرق خود بگویند در دل آن شهیدان قرار بر سر دشمنان اسلام که از فی آمان شهادت در دیگر تضعیف آنها می باشد و بیعت آنان رعایت و بلاخره هر روزی با توفیق جدی حیات اسلامی آنها را بنماظر میمانند. کجاست خداوند توفیق بیشتر برای پیوند این راه بزرگ مسلمانان غایت بفرماید بسم الله الرحمن الرحیم ۱۳۱۵ هجری قمری آیت الله نوری همدانی

۱. جامع المسائل، ج ۱، ص ۲۱۷۳

علاقه مندان این مکتب موج می زند. لذا لازم است مخصوصاً در جهان کنونی که دشمنان اسلام از اسلام سیلی خورده و منافع نامشروع خود را از دست رفته می بینند، در فکر انتقام گرفتن از اسلام ناب محمدی هستند، مراسم عزاداری کار زینبی می کند یعنی با منطق اسلام توأم و از هرگونه حرکتی که این دین مقدس را بی منطق قلمداد نماید، منزّه باشد و عزاداران محترم و متعهد به جای اینکه قمه را فرق خود بکوبند در فکر آن باشند، قمه را بر سر دشمنان اسلام که اراضی آنان را اشغال و در فکر تضعیف آنان می باشند و منابع آنان را غارت و بالاخره هر روزی با ترفند جدیدی حیات اسلامی آنان را به مخاطره می اندازند، بکوبند.^۱

علاوه بر این، حضرات آیات، مکارم شیرازی و احمدی میانجی نیز در فتوای خود، مبنی بر حرمت قمه زنی، به این دلیل (غیر منطقی و غیر قابل پذیرش بودن) اشاره کرده اند؛ به متن فتوای ایشان در بخش های دیگر همین فصل مراجعه نمایید.

۱. استفتائات، ج ۲، س ۵۹۷

۳. عدم وجود سند شرعی برای قمه زنی و خرافی و بدعت بودن آن

الف - فتاوی مراجع تقلید

آیت الله العظمی شیخ جواد تبریزی رحمته الله

در این مسئله، به ارائه سه فتوا از ایشان می پردازیم که از کنار هم قرار گرفتن آنها، نظر فقهی معظم له، کاملاً موضوع را روشن می گردد:

مجالس عزاداری برای تعظیم شعائر اسلامی است و باید به صورتی واقع شود که تعظیم معصومین علیهم السلام بالاخص ابی عبد الله الحسین علیه السلام و اظهار جزع و حزن و شیون بر مصائب وارده باشد.^۱

عزاداری برای ائمه علیهم السلام و سید الشهداء علیهم السلام اگر عنوان جزع صدق کند مستحب است و اگر از عنوان جزع خارج شود استحباب ندارد.^۲

۱. سید محسن محمودی، *مسائل جدید از دیدگاه علما و مراجع تقلید*، جلد چهارم، ص ۳۴

۲. همان، ص ۳۶

ترجمه فتوا: داخل کردن قمه زنی در قضیه جزع بر سیدالشهداء علیه السلام و اهل بیت و صاحب ایشان (سلام الله علیهم اجمعین) محرز نیست. پس سزاوار است مؤمنین، به کارهایی اقدام کنند که دخول آن در جزع، محرز است؛ مانند گریه کردن و لطمه زدن بر سینه [سینه زنی] و اقامه دسته های عزاداری و ظاهر شدن در اماکن عمومی؛ به قدر توان عزاداران. خداوند شما را در راه خدمت به اهل بیت علیهم السلام توفیق دهد و خداوند جزای خیر، در دنیا و آخرت به شما عطا فرماید؛ و خداوند توفیق دهنده است.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 سلام الله علیهم اجمعین غیر محرز نیست لکن اجتناب را ظاهر محرز است
 والطلب علی الصدوق و ما منته الموالید و انظر إليها فی الامکان الدعامة نقد الرجال
 لدهزاد و فتوحکم الله لیس فی اهل البیت ع و جزایم الله غیرا غیرا فی الدنيا والخرم
 والله الموفق

حضرت آیت الله العظمی صالحی مازندرانی قدس سره

باسمه العظیم. از منابع فقه چه لبّیه و چه لفظیه بالخصوص او بالاطلاق او العموم جواز و اباحه قمه زنی فضلا از رجحان آن در مراسم عزاداری سالار شهیدان امام حسین علیه السلام مستفاد نمی گردد، بلکه مقتضای ادله و عناوین ثانویه، حرمت و عدم جواز است. لذا اجتناب از آن واجب و لازم است. برادران ایمانی می دانند که قمه را باید بر فرق قمه کشان و قداره بندان جانی زد.

محرم الحرام ۱۴۱۵ - خرداد ۱۳۷۳

بِسْمِ الْعَظِيمِ /
 از منابع فقه چه لبّیه و چه لفظیه بالخصوص او بالاطلاق
 او العموم جواز و اباحه قمه زنی خصوصا از رجحان آن در
 مراسم عزاداری سالار شهیدان امام حسین علیه السلام
 مستفاد نمیگردد بلکه مقتضای ادله و عناوین ثانویه
 حرمت و عدم جواز است لذا اجتناب از آن واجب
 و لازم است /
 برادران ایمانی میدانند که قمه را باید بر فرق قمه کشان
 و قداره بندان جانی زد /
 / قم المقدسه / اساعیل الصائی للاندرا /
 محرم الحرام ۱۴۱۵
 خرداد ۱۳۷۳

ب- سایر علما

شهید آیت الله مرتضی مطهری رحمته الله علیه

قمه زنی در شرایط فعلی هیچ دلیل عقلی و نقلی بر آن نداریم و یکی از مصادیق بارز تحریف محسوب می گردد و حداقل اینکه در زمان فعلی، باعث زیر سوال رفتن تشیع می گردد. از برنامه هایی که هیچ ارتباطی با اهداف امام حسین علیه السلام ندارد، تیغ، قمه و قفل زدن است. قمه زدن هم همین طور است؛ این کار، کار غلطی است. یک عده قمه ها را بگیرند، به سرهای خودشان بزنند و خون ها را بریزند که چه شود؟ کجای این حرکت، عزاداری است؟^۱

حضرت آیت الله احمدی میانجی رحمته الله علیه

عملی که موجب وهن مذهب شود جایز نیست همانطور که فرموده اند و اگر فقهاء عظام (رحمة الله عليهم اجمعین) گاهی در فتاوی بشرط عدم ضرر به نفس تجویز نموده اند، قطع نظر از عنوان وهن مذهب بوده است و همچنین کارهایی که به نحوی عقیده شیعه در دنیا معرفی می شود ولو اینکه عامل چنین قصدی ندارد باز به عنوان بدعت حرام می شود، علاوه بعد از حکم ولی امر مسلمین دیگر جای این سوال نیست و اطاعت معظم له واجب است.

سیدنا
عملی که موجب وهن مذهب شود جایز نیست
همانطور که فرموده اند و اگر فقهاء عظام (رحمة الله عليهم اجمعین) گاهی در فتاوی بشرط عدم ضرر به نفس تجویز نموده اند، قطع نظر از عنوان وهن مذهب بوده است و همچنین کارهایی که به نحوی عقیده شیعه در دنیا معرفی می شود ولو اینکه عامل چنین قصدی ندارد باز به عنوان بدعت حرام می شود، علاوه بعد از حکم ولی امر مسلمین دیگر جای این سوال نیست و اطاعت معظم له واجب است.

۱. شهید مرتضی مطهری، حوزه و روحانیت، ج ۲، ص ۱۷۳

حضرت آیت الله محمد ابراهیم جناتی

از انجام این کارهای ناشایست، وهن آور، نسنجیده و خرافی که در مبانی فقهی و پایه های شناخت احکام شرعی ریشه ندارد و موجب لکه دار شدن چهره برجسته و درخشان دین و تشیع است، پرهیز شود.

حضرت آیت الله سید جعفر کریمی

ان الحسین مصباح الهدی و سفینه النجاه السلام علی الحسین و علی اولاد الحسین و علی اصحاب الحسین
 اقامه عزای حضرت سید الشهداء ابی عبدالله الحسین علیه السلام و یاران و اصحاب باوفایش علیهم السلام از اعظم قربات الی الله تعالی است ولی انجام اموری مانند قمه زنی و قفل بستن به بدن و خراشیدن و خون آلود کردن سر و صورت و سینه خیز رفتن برای زیارت و امثال آن بنام و عنوان عزاداری با توجه به اینکه هیچ گونه تایید و اشاره ای در رابطه با این

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 بِإِذْنِ مَصْبَاحِ الْهَدْيِ وَسَمِيَةِ الْبَهَاءِ

السلام علی الحسین و علی علی بن الحسین و علی اولاد الحسین و علی اصحاب الحسین
 آداب عزای حضرت سید الشهداء ابی عبدالله الحسین علیه السلام و یاران و اصحاب باو بادین علیهم السلام
 از اعظم قربات الی الله تعالی است ، در انجام اموری مانند قمه زنی و قفل بستن به بدن و خراشیدن و خون آلود کردن سر و صورت و سینه خیز رفتن برای زیارت و امثال آن بنام و عنوان عزاداری با توجه به اینکه هیچگونه تایید و اشاره ای در رابطه با اینگونه امور از سوی ائمه معصومین علیهم السلام و یا از سوی اصحاب و یاران آنان نرسیده است و سابقه آن از فقهاء عظام اقدمین رضوان الله تعالی علیهم بدست نیامده است ، در زمان حاضر موجب وهن مذهب حق در انظار عموم و سب اتهام فرقه ناشعریه به خرافه گرائی است بهیچ صورت شرعی ندارد ، بعلاوه با عنایت به اظهار نظر فقیهان مقام معظم رهبری حضرت مستطاب آیت الله خاتمه ای مد ظله العالی در این رابطه پرداختن به امور فوق الاشاره به همانند عنوان عزاداری و مخالفت با نظر لازم الاتباع حضرت دینی ^{در این باب} رسولین مد ظله شرعاً حرام و موجب استحقاق عقاب است

۴۱۵/۱۶۰۲۸۱

گونه امور از سوی ائمه معصومین علیهم السلام و یا از سوی اصحاب و حواریین آنان نرسیده است و سابقه از آن از فقهاء عظام اقدمین (رضوان الله تعالی علیهم) بدست نیامده است و در زمان حاضر موجب وهن مذهب حق در انظار عموم و سب اتهام فرقه ناجیه اثنا عشریه به خرافه گرائی است به هیچ وجه صورت شرعی ندارد بعلاوه با عنایت به اظهار نظر فقیهان مقام معظم رهبری؛ حضرت آیت الله خامنه ای (مد ظله

الوارف) در این رابطه، پرداختن به امور فوق الاشاره به بهانه و عنوان عزاداری ومخالفت با نظر لازم الاتباع حضرت ولی امر مسلمین(مد ظله) در این باره شرعاً حرام و موجب استحقاق عقاب است.

علاوه بر این، حضرات آیات: علامه سید محسن امین عاملی ، محمد یزدی و مسلم ملکوتی نیز در فتوای خود مبنی بر حرمت قمه زنی، به این دلیل (خرافی و بدعت بودن قمه زنی و عدم وجود سند شرعی برای آن) اشاره کرده اند ؛ به متن فتوای ایشان در بخش های دیگر همین فصل مراجعه نمائید.

۴. اضرار و ایذاء

الف- فتاوی مراجع تقلید

حضرت آیت الله العظمی خویی قدس سره

اگر قمه زنی و زنجیر زنی با قلاب‌های فلزی که در ماه محرم انجام می‌گیرد، منجر به ضرر و زیان قابل توجهی شده و یا هتک، تمسخر و توهین به دین و مذهب را به دنبال آورد، جایز نیست.^۱

حضرت آیت الله العظمی مکارم شیرازی

بر عزاداران عزیز لازم است از کارهایی که موجب وهن مذهب می‌گردد و یا آسیبی به بدن آنها وارد می‌کند، خودداری کنند.^۲

۱. استفتاءات الامام الخویی، *المسائل الشرعیة*، العبادات؛ و الطریق النجاه، ج ۲، ص ۴۴۵

۲. پایگاه اینترنتی: www.makaremshirazi.org. ذیل کلمه قمه زنی

ب- سایر علما

آیت الله علامه سید محسن امین عاملی قدس سره

قمه زنی و اعمالی دیگر از این قبیل در مراسم عزاداری حسینی به حکم عقل و شرع حرام است و زخمی ساختن سر، که نه سود دنیوی دارد و نه اجر اخروی، ایذاء نفس است که خود در شرع حرام است و در مقابل این عمل، شیعه‌ی اهل بیت را در انظار مردم مورد تمسخر قرار داده و آنها را وحشی قلمداد می‌کنند و شکی نیست که این اعمال ناشی از وساوس شیاطین بوده و موجب رضایت خدا و پیامبر و اهل بیت اطهار نیست و البته تغییر نام این اعمال در ماهیت و حکم شرعی آن که حرمت است، تغییری نمی‌دهد.^۱

حضرت آیت الله شیخ محمد حسین کاشف الغطاء قدس سره

اگر بخواهیم موافق قواعد فقهی و استنباط احکام شرعی در مورد مسئله لطمه به صورت زدن و اعمالی از این قبیل همچون قمه زنی و... که در این روزگار جریان دارند، نظر دهیم، به چیزی جز حرمت دست نیافته و چاره‌ای جز فتوا به منع و تحریم آنها نخواهیم داشت؛ زیرا هیچ مخصّصی که بتواند عمومات حرمت اضرار و ایذاء به بدن و حرمت به خطر انداختن جان انسانی را در این موارد تخصیص زده باشد، وجود نداشته و دلیلی نداریم که بتوان این موارد را از حکم به حرمت خارج نمود... این در حالی است که بیشتر اشخاصی که این کارها را انجام می‌دهند، بیشتر از روی تظاهر، ریا، تعصّب و تملّق به عمل می‌آورند، بی آن که قصدی درست و نیت صالحی

۱. اعیان الشیعه، ج ۱۰، ص ۳۶۳

داشته باشند. که از این جهت نیز خالی از اشکال نبوده، بلکه حرام بودن آن به خاطر برخی از دلایل زمانی و مکانی مضاعف خواهد بود.^۱

آیت الله سید محمود شاهرودی

بدون شک برپایی مراسم عزاداری و سوگواری نسبت به ائمه اطهار و اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام، خصوصا در مصیبت جانسوز حضرت ابی عبدالله الحسین علیه السلام امری مهم و بلکه یکی از فرائض و واجبات کفائی است. لیکن در کیفیت برگزاری مراسم و شیوه های آن بایستی سه شرط را مد نظر قرار داد:

- ۱- آنکه موجب ضرر به شخص برگزار کننده و یا دیگران نشود و این شرط را هر مکلفی می تواند تشخیص دهد
- ۲- آنکه موجب وهن دین و مکتب تشیع و یا جامعه اسلامی و یا نظام مقدس جمهوری اسلامی نباشد؛ زیرا که وهن هریک از آنها از اعظم محرمات و کبائر است و تشخیص این امر از اختیارات ولی امر مسلمین است؛ بدان معنی که اگر در شرائط خاصی ولی امر مسلمین چنین تشخیص

بسم الله الرحمن الرحیم
 مسئله مناقصه
 بدین شکست برپایی مراسم عزاداری و سوگواری نسبت به ائمه اطهار و اهل بیت عصمت و طهارت
 خصوصا در مصیبت جانسوز حضرت ابی عبدالله الحسین علیه السلام امری مهم و بلکه یکی از فرائض و واجبات
 کفائی است. لیکن در کیفیت برگزاری مراسم و شیوه های آن بایستی سه شرط را مد نظر
 قرار داد:
 ۱- آنکه موجب ضرر به شخص برگزار کننده و یا دیگران نشود و این شرط را هر
 مکلفی می تواند تشخیص دهد.
 ۲- آنکه موجب وهن دین و مکتب تشیع و یا جامعه اسلامی و یا نظام مقدس جمهوری اسلامی
 نباشد؛ زیرا که وهن هریک از آنها از اعظم محرمات و کبائر است و تشخیص این امر از اختیارات
 ولی امر مسلمین است؛ بدان معنی که اگر در شرائط خاصی ولی امر مسلمین چنین تشخیص
 این از برگزار آن شیخ عالی شریف است. اما در صورتی که در این راه مانع از اعتدال و تعادل
 فرهنگی و اجتماعی نباشد. ۳- آنکه مناقصه یا دور اعلام در دستهای دشمنان و منافقان
 باشد و یا اجسام و نظام همتا آن مناقصه نباشد.

تحریر: سید محمود شاهرودی
 ۱۳۸۵

۱. الفردوس الأعلام، ص ۲۲-۱۹

بدهد که شیوهٔ بخصوص بر خلاف مصلحت جامعه اسلامی و یا موجب وهن و ضربه زدن به دین و یا نظام مقدس جمهوری اسلامی است و بر اساس آن از برگزاری آن منع نماید، تبعیت از ایشان بر همگان واجب است و در این رابطه آحاد مکلفین نمی توانند از نظر شخصی خود تبعیت کنند.

۳- آنکه متناسب با روح اسلام و ارزش های متعالی مکتب اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام باشد و با احکام و تعالی حقه آنان منافات نداشته باشد.

قم، ۴/محرم الحرام/ ۱۴۱۵

سید محمود شاهرودی

۵. لزوم تبعیت از حکم ولیّ فقیه در حرمت قمه زنی

الف- فتاوی مراجع تقلید

حضرت آیت الله العظمی اراکی رحمته الله

دستور ولی امر مسلمین مبنی بر جلوگیری از اعمال خرافی در عزاداری محرم لازم الاطاعه است. پیروی از سخنان ایشان در مورد این گونه اعمال خرافی که موجب وهن دین و مذهب و بهره برداری سوء دشمنان اسلام می گردد، بنا به اعلام ولی امر مسلمین که آگاه به مصلحت اسلام و کشور هستند، لازم و ضروری است.^۱

حضرت آیت الله سید کاظم حائری

اولاً ما شاهد آنیم که قمه زنی و بعضی اعمال شبیه به آن، ذاتاً موجب تخریب وجهه اسلام و تشیع گشته اند و دشمنان کافر نیز در زمان حاضر برای آسیب وارد کردن به ما در اینگونه اعمال تکیه نموده، تا دین ما را دین خرافه و وحشی گری معرفی نمایند.

۱. بنگرید به: دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، پیرامون عزاداری عاشورا، ص ۳۷

و ثانیاً چه ما چنین دیدی را نسبت به قمه زنی به دست آورده باشیم یا نه، باید از اوامر ولی امر مسلمین، حضرت آیت الله خامنه‌ای (حفظه الله) در این مورد اطاعت کنیم؛ زیرا ایشان در این مورد موضع گیری صریح و روشنی نموده‌اند که دیگر هیچگونه عذری را برای مخالفت باقی نمی‌گذارد و بر تمامی مسلمین واجب است که از دستورات ایشان اطاعت نمایند؛ چه کسانی که با ایشان در فتوا هم نظرند و یا از ایشان تقلید می‌کنند و چه کسانی که در این فتوا با ایشان هم نظر نبوده و یا از کس دیگری تقلید کنند؛ در هر صورت بر همه مسلمین واجب است از ایشان به خاطر ولی امر بودنشان تبعیت کنند.^۱

حضرت آیت الله حسین مظاهری

سؤال: قمه زدن از نظر فقهی چه حکمی دارد؟

چون ولایت فقیه نهی از آن کرده‌اند، همه باید از این کار پرهیز کنند؛ گرچه مقلد کسی باشند که جایز بدانند.^۲

ب- سایر علما

حضرت آیت الله محمد مؤمن

اطاعت احکام ولی فقیه واجب است.

بِسْمِ اللَّهِ
اطاعت احکام ولی فقیه واجب است
محمدعلی
۷۲/۳/۲۷

۱. سایت اینترنتی دفتر معظم له: www.alhaeri.com

۲. به نقل از پایگاه اطلاع‌رسانی www.almazaheri.ir

حضرت آیت الله راستی کاشانی

«بعد الحمد و الصواه ، اقامه عزای حضرت ابی عبدالله الحسین سید الشهداء علیه السلام از افضل قربات الی الله تعالی و موجب تجدید حیات اسلام و ایمان است و بر مومنین است هرچه با شکوه تر آن را برگزار نمایند و از هر امری که موجب وهن اسلام و دست آویزدشمنان اسلام است اجتناب کنند امروز که روز حاکمیت اسلام است و رهبر عظیم الشان انقلاب ولی امر مسلمین حضرت آیت الله خامنه ای (دام ظلّه العالی) از قمه زدن و نظایر آن نهی فرموده اند و استکبار جهانی از هیچ توطئه ای علیه اسلام و امت اسلام و ایجاد تفرقه در صفوف مسلمین فرو گذار نمی کند بر همه مومنین واجب است از اینگونه امورااجتناب کنند و با پیروی از رهبری و وحدت کلمه دشمنان اسلام و مسلمین را مایوس گردانند خداوند متعال همه را از عذابداران اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام و انصار حضرت ولی الله اعظم امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) قرار دهد.

حضرت آیت الله شرعی

مقام معظم رهبری حضرت آیت الله (مدظلّه العالی) حماسه های عاشورای حسینی را یکی از شاخص های قوی و توانمند مبارزات اصیل شیعی می دانند و به استناد تاریخ ثبت شده و متقن کربلا و روایات رسیده از معصومین (صلوات الله علیهم اجمعین) اقامه عزای سالار شهیدان را از افضل قربات دانسته و تأکید بر آن دارند. این منوایست که حرکتی سنتی عاشورانان است بیانگر وحدت کلمه پیام جبار و ابراهیم است که با شکوه و کبریا باشد. کربله و قتل روز و یک فرزند نامور و نواها تا آن اهداف اصیل و ارزشمندی خطمی است که موجب وحش کینه خوران در روز ارتقا ط سراجها و عزازاران و عاشقان و واجب اولی حکم و یک امر مسلمین جهانی را طاعت نموده و در روز سواد انکار می عدم اطلاعات معصومین حضرت شیعی معالی است

سید محمد
مقام معظم رهبری حضرت آیت الله مدظلّه العالی (مدظلّه العالی) حماسه های عاشورای حسینی را یکی از شاخص های قوی و توانمند مبارزات اصیل شیعی می دانند و به استناد تاریخ ثبت شده و متقن کربلا و روایات رسیده از معصومین (صلوات الله علیهم اجمعین) اقامه عزای سالار شهیدان را از افضل قربات دانسته و تأکید بر آن دارند. این منوایست که حرکتی سنتی عاشورانان است بیانگر وحدت کلمه پیام جبار و ابراهیم است که با شکوه و کبریا باشد. کربله و قتل روز و یک فرزند نامور و نواها تا آن اهداف اصیل و ارزشمندی خطمی است که موجب وحش کینه خوران در روز ارتقا ط سراجها و عزازاران و عاشقان و واجب اولی حکم و یک امر مسلمین جهانی را طاعت نموده و در روز سواد انکار می عدم اطلاعات معصومین حضرت شیعی معالی است

عاشورا می بایست بیانگر و تقویت کننده پیام جهاد ایثار شهادت و ترجمان اسلام و مکتب باشد. قمه زنی و قفل زنی و ... یک فرآیند ناموزون و ناهماهنگ با آن اهداف اصیل و ارزش های عظمی است که موجب وهن مکتب عاشورایی است. در این ارتباط بر آحاد عزاداران و عاشوراییان واجب است فرمان و حکم ولی امر مسلمین جهان را اطاعت نمایند. بدیهی است سهل انگاری و عدم اطاعت، مبعوض حضرت حق تعالی است.

حضرت آیت الله سید محسن خرازی

در موارد فوق الذکر اطاعت و پیروی از ولی فقیه و حاکم اسلامی لازم و واجب است.

بسم الله الرحمن الرحیم
در موارد فوق الذکر
اطاعت و پیروی از ولی فقیه
و حاکم اسلامی لازم و واجب است
سید محسن خرازی
۷ فروردین ۱۴۱۵

حضرت آیت الله ابوالقاسم خزعلی

آنچه رئیس مسلمین بفرماید، لازم الاتباع است، چون هم از فقه و هم از اوضاع جهانی اطلاع دارد و سلیقه های شخصی را باید کنار گذاشت. توفیق همه مسلمین را از خداوند متعال خواستارم. ۱۳۷۴/۳/۸

بسم الله

بسیاری از مذکورات خلاف شرع بین
حرام است و برخی جزء بدع یا موجب وهن
و تضعیف اسلام است که ریشه از آنکه اطاعت از
حکم دلی امر مسلمین حضرت ابراهیم خاتمی است
و لازم است و تخلف از آن معصیت و گناه است
و تخلف معاصی و گناه است
حکم دلی امر را جایز انکسار کند چه اندک حق حکم
منهم بر ولی امر باطنی است و فتوی آنقض حکم
خداوند توفیق فرست و اطاعت فایز فراید
سید محمد باقر

حضرت آیت الله محمد یزدی

بسیاری از مذکورات خلاف شرع بین و حرام است و برخی جزء بدع یا موجب وهن مذهب و تضعیف اسلام است. گذشته از آن که اطاعت از حکم ولی امر مسلمین؛ حضرت آیت الله خامنه ای بر همه واجب و لازم است و تخلف از آن معصیت و گناه است و متخلف معاقب خواهد بود و نظر دیگر نمی تواند حکم ولی امر را جایز

التخلف کند. چه آن که حق حکم منحصر به ولی امر بالفعل است و فتوی ناقض حکم نیست خداوند توفیق خدمت و اطاعت عنایت فرماید.^۱

حضرت آیه الله علی اکبر مسعودی خمینی

اوامر ولی فقیه لازم الاتباع و احکام صادره واجب الاطاعه می باشد؛ لذا بر مومنین واجب است از امور مذکوره جدا خودداری کنند.^۲ ۲۷ ذی الحجه ۱۴۱۵

حضرت آیت الله استادی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 با توجه به بیانات مقام معظم رهبری (دامت
 برکاته) لازم است ارادتمندان به حضرت ابی
 عبدالله الحسین (علیه السلام) در مراسم عزاداری از
 شیوه هایی استفاده کنند که تعظیم شعائر الله
 باشد و از کارهایی که به فرموده معظم له
 موجب وهن مذهب است جدا خودداری
 نمایند. امید است همگی مورد لطف و عنایت
 حضرت سیدالشهداء (علیه السلام) باشیم.
 رضا حکیم

با توجه به بیانات مقام معظم رهبری (دامت برکاته) لازم است ارادتمندان به حضرت ابی عبدالله الحسین (علیه السلام) در مراسم عزاداری از شیوه هایی استفاده کنند که تعظیم شعائر الله باشد و از کارهایی که به فرموده معظم له موجب وهن مذهب است جدا خودداری نمایند. امید است همگی مورد لطف و عنایت حضرت سیدالشهداء (علیه السلام) باشیم.»

حضرت آیت الله محسن حرم پناهی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 از جهت لزوم احکام ولی فقیه و اولاد
 (الاهل المحرمین علیهم السلام)
 ۷ محرم الحرام ۱۴۱۴

اطاعت از احکام ولی فقیه واجب است.

۱. اصل دستخط این فتوا در کتاب قمه زنی سنت یا بدعت، نوشته مهد

اصفهان، ص ۲۰۸ موجود است.

۲. اصل دستخط این فتوا در کتاب قمه زنی سنت یا بدعت، ص ۲۰۹ موجود است.

حضرت آیت الله احمد جنتی:

برماست که عزت شیعه را حفظ کنیم. آنچه بهانه به دست دشمن دهد و مایه وهن
پیروان علی علیه السلام گردد، گناه است. اطاعت از مقام ولایت نیز واجب است. قدرت ولی
امر مسلمین باید حفظ شود تا اسلام عزیز بماند. ۱۳۷۴/۳/۸

آیت الله احمد آذری قمی

بسمه تعالی

آنچه را که معظم له موجب وهن به موجب مذهب
تشخیص داده اند و در سؤال به آن تصریح
شده است به عنوان حکم ولی فقیه حرام و
سرپیچی از اطاعت مقام معظم رهبری، گناه
کبیره و موجب ضعف حکومت مقدس
اسلامی است و به نذرهایی که قبلاً انجام
گرفته وفا واجب نیست، بلکه حرام است.

بسمه تعالی
آنچه را که معظم له موجب وهن به موجب تشخیص داده اند
در سؤال به آن تصریح شده است و در مقام ولایت
و ولی فقیه حرام و سرپیچی از اطاعت مقام معظم
رهبری، گناه کبیره و موجب ضعف حکومت اسلامی است
و سرپیچی از اطاعت مقام معظم رهبری، گناه
کبیره و موجب ضعف حکومت مقدس
اسلامی است و به نذرهایی که قبلاً انجام
گرفته وفا واجب نیست بلکه حرام است
احمد آذری

حضرت آیت الله حسن تهرانی

در وضع کنونی، اموری که از مذکورات
موجب وهن مذهب شیعه است، جایز
نیست و اطاعت از حکم مقام معظم
رهبری در این باره لازم است.

بسمه تعالی
در وضع کنونی اموری که از مذکورات موجب وهن مذهب شیعه است
جایز نیست و اطاعت از حکم مقام معظم رهبری در این باره لازم است

حسن تهرانی
۱۳۷۴/۳/۱۶
۱۴۱۵

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

رقمہ عزای حسین بن علی علیہما السلام از افضل طاعت است
و از آنچه که موجب وهن است باید پرهیز شود
و اطاعت ولی امر مسلمین لازم است.

حضرت آیت الله عباس محفوظی

اقامه عزای حسین بن علی علیهما السلام از افضل طاعات است
و از آنچه که موجب وهن است باید پرهیز شود و
اطاعت ولی امر مسلمین لازم است.

حضرت آیت الله سید محمد ابطحی

اقامه عزاداری سید مظلومان از افضل طاعات است و
از کارهایی که موجب وهن مذهب است، باید
اجتناب شود و آنچه که ولی فقیه دستور دادند واجب الاتباع
می باشد.

حضرت آیت الله بنی فضل قدس سره

گاهی مصلحت اسلام و مسلمین ایجاب می کند که اهم
فرائض الهی، مثل حج تعطیل شود؛ کما اینکه در دوران
مرجعیت مرحوم آیت الله العظمی آقای سید ابوالحسن

اصفہانی رحمته الله یک نفر شیعه را در حجاز بدون جهت کشته بودند، آقای اصفہانی در آن
سال حج را تحریم کرد. یا بعد از حادثه جمعه سیاه و خونین مکه، به دستور حضرت
امام رحمته الله، حج تعطیل شد... و اما تیغ زدن به سر در روز عاشورا، اولاً در شرع مقدس
اسلام، دلیلی؛ حتی یک روایت ضعیف بر مشروعیت آن نداریم و ثانیاً در دوران نظام
جمهوری اسلامی، تمامی دشمنان اسلام کمر همت بسته اند تا نگذارند ارزش ها و نقاط
قوت این نظام به دنیا معرفی شود و شب و روز تلاش می کنند به تشنگان علم و
معرفت، مخصوصاً در دانشگاه های دنیا، نظام اسلامی را با «دستجات تیغ به سرها»
معرفی کرده و در اذهان آنان که می خواهند از آثار پی به حقیقت ببرند، جلوه دهند؛

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
رقمہ عزاداری سید مظلومان از افضل طاعات است
و از کارهایی که موجب وهن مذهب است باید
اجتناب شود و آنچه که ولی فقیه دستور دادند
واجب الاتباع می باشد.

امام عباس رحمته الله
مهرم محرم الحرام ۱۴۱۸

که اینها پیروان قیام عاشورا هستند. روی همین اصل رهبر معظم انقلاب، حضرت آیه الله خامنه‌ای (مدظله العالی) با کمال قاطعیّت موضع خود را درباره آن اعلام و عظمت و قداست قیام آقا امام حسین عَلَيْهِ السَّلَام را در حد عالی بیان فرمودند.^۱

علاوه بر این، حضرات آیات مقتدائی، محمدی گیلانی، موسوی تبریزی، مهدی روحانی، علی احمدی، ابراهیم امینی، احمدی میانجی، سید محمود شاهرودی و علی مشکینی نیز در فتوای خود مبنی بر حرمت قمه زنی، به این دلیل (لزوم تبعیت از حکم ولی فقیه) اشاره کرده اند؛ به متن فتوای ایشان در بخش‌های دیگر همین فصل مراجعه نمایید.

۱. مهدی مسائلی، *قمه زنی سنت یا بدعت؟*، چاپ ششم، نشر گلبن اصفهان، ص ۲۳۰

فصل پنجم - ۲۵ پرسش و پاسخ از علما و صاحب نظران درباره سؤالات رایج در موضوع قمه زنی

در این فصل سعی شده از میان بیانات حضرات علما و کارشناسان در این مبحث، در قالب پرسش و پاسخ، به تبیین دیدگاه‌های علمی موجود بپردازیم. لذا برخی از پاسخ‌های ارائه شده از متن سخنرانی‌ها یا مقالات این بزرگواران گزینش شده و الزاماً در جواب سوال مورد نظر، بیان نشده است؛ اما دقت لازم به عمل آمده که سؤال‌ها دقیقاً در همان جهتی طرح شود که مد نظر نویسنده بوده است.

از میان صاحب نظرانی که از دیدگاه‌های آنان در این فصل استفاده شده، می‌توان به این افراد اشاره کرد:

حضرت آیت‌الله جوادی آملی

استاد شهید مرتضی مطهری

حضرت آیت‌الله العظمی مظاهری

حضرت آیت‌الله محمدهادی معرفت

حجت الاسلام والمسلمین استاد فاطمی نیا

علامه سید محسن امین عاملی

حجت الاسلام محسن قرائتی

و...

□ در روایات بسیاری تأسیس مجالس عزای حسینی به اهل بیت علیهم السلام نسبت داده شده است؛ روش و سیره آن بزرگواران در عزاداری چه بوده است؟ یا در توصیه‌های آن حضرات، به چه روشی برای عزاداری اشاره شده است؟

❖ آنچه در روایات متواتر از ائمه معصومین به ما رسیده و در منابع معتبر روایی آمده، توصیه به برگزاری مجالس عزاء، گریه، مرثیه‌سرایی و جزع و بی‌تابی در مصیبت اهل بیت هدی علیهم السلام است؛^۱ مثل آنچه از امام رضا علیه السلام در توصیف سیره امام کاظم علیه السلام در ایام عزای سالار شهیدان، روایت شده است. امام رضا علیه السلام فرمودند:

... همانا روز حسین (عاشوراء) مژه‌های ما را از شدت گریستن مجروح ساخت و اشک‌هایمان را جاری کرد و عزیز ما را در سرزمین گرفتاری و بلا، ذلیل کرد و ما را تا روز واپسین، میراث‌دار گرفتاری و بلا نمود؛ پس بر مثل حسین، گریه‌کنندگان باید گریه کنند، چرا که گریه بر او گناهان کبیره را از بین می‌برد. سپس فرمودند: زمانی که محرم وارد می‌شد، پدرم دیگر نمی‌خندید و پیوسته محزون بود تا اینکه ده روز سپری می‌شد. زمانی که روز دهم می‌رسید، آن روز، روز مصیبت و حزن و گریه‌اش بود و می‌فرمود: این همان روزی است که حسین علیه السلام در آن

۱. به مواردی از این روایات در فصل اول همین کتاب اشاره شده است.

کشته شده است.^۱

می‌بینیم، با اینکه آن حضرت در مقام بیان شدت تأثر امام کاظم علیه السلام در عزای ابا عبد الله الحسین علیه السلام هستند، اما اشاره به عملی غیر از گریه، حزن و ماتم و مصیبت‌زدگی نکرده‌اند.

□ بر سر و سینه‌زدن که الآن یکی از شیوه‌های رایج عزاداری است، چطور؟

❖ دست بر سر زدن، به نوعی نشانه‌ی عزاداری است؛ شما بارها دیده‌اید، کسانی که مصیبتی برایشان پیش می‌آید، بر سر و سینه خود می‌کوبند. این نشانه‌ی عزاداری معمولی است.^۲

□ خوب شاید بشود قمه‌زنی را هم مصداق جزع در ماتم امام حسین علیه السلام دانست.

❖ جزع در موارد متعددی از روایات ما وارد شده است، ابتدا چند نمونه را ملاحظه کنید؛ از امام صادق علیه السلام نقل شده است که فرمودند:

برای بنده خدا، گریه و بی‌تابی و جزع نمودن برای هر مصیبتی، مکروه است به جز گریه و ناله و بی‌تابی در مصیبت حسین بن علی علیه السلام؛ پس به درستی که او، به واسطه این کار مأجور است.^۳

در روایت دیگری، امیرالمومنین علیه السلام در هنگام غسل پیکر مطهر رسول خدا صلی الله علیه و آله می‌فرمایند:

اگر به شکیبایی امر نمی‌کردی و از بی‌تابی نهی نمی‌فرمودی، آن قدر اشک می‌ریختم تا اشک‌هایم تمام شود و این درد جانکاه همیشه در من می‌ماند، و اندوهم جاودانه می‌شد.^۴

۱. عن ابراهیم بن ابی محمود، قال: قال الرضا(علیه السلام) :... ان یوم الحسین اقرح جفوننا و اسبل دموعنا و اذل عزیزنا بارض کرب و بلاء اورثنا الکرب و البلاء الی یوم الانتضاء فعلی مثل الحسین فلیک الباکون فان البکاء علیه یحط الذنوب العظام. ثم قال(علیه السلام) : کان ابی(علیه السلام) اذا دخل شهر المحرم لا یری ضاحکا وکانت الک آبه تغلب علیه حتی تمضي عشره ای ام، فاذا کان یوم العاشر کان ذلک الیوم یوم مصیبتہ و حزنه و بکائه و یقول: هو الیوم الذی قتل فیہ الحسین(علیه السلام). (شیخ صدوق، *الامالی*، المجلس السابع و العشرون؛ *بحار الانوار*، ج ۴۴، ص ۲۸۳، باب ۳۴، ثواب البکاء علی مصیبتہ؛ *وسائل الشیعه*، ج ۱۴، ص ۵۰۴، باب ۶۶)

۲. بیانات رهبر معظم انقلاب در جمع روحانیون استان «کهگیلویه و بویراحمد» در آستانه‌ی ماه محرم ۱۳۷۳/۰۳/۱۷

۳. اَبی عَنْ سَعْدٍ عَنِ الْجَامُورَانِيِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمَزَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ إِنَّ الْبُكَاءَ وَالْجَزَعَ مَكْرُوهٌ لِلْعَبْدِ فِي كُلِّ مَا جَزَعَ مَا خَلَا الْبُكَاءَ عَلَيَّ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) فَإِنَّهُ فِيهِ مَأْجُورٌ...

۴. وَ لَوْ لَا أَنَّكَ أَمَرْتِ بِالصَّبْرِ وَ نَهَيْتِ عَنِ الْجَزَعِ لَأَنْفَدْنَا عَلَيْكَ مَاءَ الشُّؤْنِ وَ لَكَانَ الدَّاءُ مُمَاطِلًا وَ الْكَمَدُ مُحَالِفًا (نهج البلاغه، خطبه

از امام صادق علیه السلام نیز نقل شده که در حال مناجات با خداوند متعال می فرمودند:

ای کسی که ما رابه کرامت و جانشینی پیامبر صلی الله علیه و آله مخصوص کرده و وعده شفاعت داده و علم آنچه را بود و آنچه هست، به ما داده‌ای و دل‌های برخی مردم را به سوی ما سوق داده‌ای! برادرانم و کسانی را که به زیارت قبر حسین علیه السلام می‌روند، ببخش!... بر آن چشمانی را که به ترخم بر ما، گریه کردند، رحم کن؛ و بر آن دل‌هایی که جزع کردند و برای ما آتش گرفتند و بر آن ضجه‌هایی که برای ما بلند می‌شود، رحمت نازل نما!...

حتی تعریف و مصداق جزع را نیز می‌توان از روایاتی که در این باب وارد شده تشخیص داد. به عنوان مثال در روایتی که از مسمع بن عبدالملک نقل شده که می‌گوید:

روزی امام صادق علیه السلام به من فرمود: هیچ می‌شود که حسین علیه السلام را یاد کنی و آنچه را بر او روا شده، متذکر شوی؟ عرض کردم: بله. فرمود: آیا جزع می‌کنی؟ عرض کردم: آری به خدا قسم! و اشک می‌ریزم به‌گونه‌ای که نزدیکان من اثر آن را در من می‌بینند و دست از غذا می‌کشم تا اثر آن در سیمای من دیده شود. امام علیه السلام فرمود: خدا رحمتت کند و اجر گریه‌هایت را بدهد! بدان که تو از زمره کسانی هستی که اهل جزع کردن بر ما هستند و از کسانی هستی که در شادی ما مسرور و در غم و ماتم ما محزون هستند.

این تعبیر از امام علیه السلام بدان معناست که جزع مورد نظر امام علیه السلام، گریه کردن و اندوهگین شدن و بی‌تابی برای اهل بیت علیهم السلام است و اصحاب ایشان نیز همین معنا را از آن می‌فهمیدند.

۱. يَا مَنْ حَصَّنَا بِالْكَرَامَةِ وَ حَصَّنَا بِالْوَصِيَّةِ وَ وَعَدَنَا الشَّفَاعَةَ وَ أَعْطَانَا عِلْمَ مَا مَضَى وَ مَا بَقِيَ وَ جَعَلَ أَفْتِدَةً مِنَ النَّاسِ تَهْوِي إِلَيْنَا اغْفِرْ لِي وَ لِإِخْوَانِي وَ لِزُورَارِ قَبْرِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَيْنِ ع... فَأَرْحَمُ تِلْكَ الرَّجُوهَ الَّتِي قَدْ غَبَرَتْهَا الشَّمْسُ وَ أَرْحَمُ تِلْكَ الْخُدُودَ الَّتِي تَقَلَّبَتْ عَلَيَّ حُفْرَةَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع وَ أَرْحَمُ تِلْكَ الْأَعْيُنَ الَّتِي جَرَتْ دُمُوعُهَا رَحْمَةً لَنَا وَ أَرْحَمُ تِلْكَ الْقُلُوبَ الَّتِي جَزَعَتْ وَ اخْتَرَقَتْ لَنَا وَ أَرْحَمُ الصَّرْحَةَ الَّتِي كَانَتْ لَنَا... (کافی، ج ۴، ۵۸۲؛ وسائل الشیعه، ج ۱۴، ص ۴۱۱)

۲. قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ أَمَا تَذَكَّرُ مَا صَنَعَ بِهٍ يَعْني بِالْحُسَيْنِ ع قُلْتُ بَلَى قَالَ أ تَجْزَعُ قُلْتُ إِي وَ اللَّهُ وَ اسْتَغْبِرُ بِذَلِكَ حَتَّى يَرَى أَهْلِي أَتَى ذَلِكَ عَلَيَّ فَأَمْتَنَعُ مِنَ الطَّعَامِ حَتَّى يَسْتَبِينَ ذَلِكَ فِي وَجْهِي فَقَالَ رَحِمَ اللَّهُ دَمْعَكَ أَمَا إِنَّكَ مِنَ الَّذِينَ يُعْدُونَ مِنْ أَهْلِ الْجَزَعِ لَنَا وَ الَّذِينَ يَفْرَحُونَ لِفَرَحِنَا وَ يَحْزَنُونَ لِحَزْنِنَا... (وسائل الشیعه، ج ۱۴، ص ۵۰۷؛ و کامل الزیارات، ص ۱۰۱)

□ بعضی از طرفداران قمه زنی و رفتارهای مشابه آن، روایاتی که در آن به لطم زدن برخی از زنان مصیبت دیده کربلا اشاره شده، استناد می کنند و آن را دلیل مجاز بودن عمل خود می دانند.

❖ روایت مورد اشاره آنان روایت خالد بن سدیر است؛ متن کامل آن بدین شرح است:
ابن سدیر نقل می کند که از امام صادق علیه السلام در مورد مردی سؤال کردم که لباسش را برای پدر و یا مادر و یا برادرش و یا یکی از نزدیکانش پاره کرده است. آیا این عمل او مجاز است؟ امام فرمودند:

پاره کردن لباس اشکالی ندارد؛ موسی برای هارون پیراهن پاره کرد. البته پدر برای فرزند و مرد برای زنش نمی تواند پیراهن پاره کند. اما زن می تواند در عزای شوهرش لباسش را پاره کند و اگر پدر در مرگ فرزندش و مرد در مرگ همسرش چنین کرد، کفاره آن، کفاره شکستن قسم است و نماز این دو، مادامی که کفاره را نداده باشند، پذیرفته نیست. زمانی که زن به صورت خود چنگ بزند و یا موهایش را ببرد و یا بکند، در این صورت برای بریدن مو باید غلامی را آزاد کند، یا دو ماه پشت سر هم روزه بگیرد و یا شصت فقیر را غذا بدهد. در صورتی که صورتش را خراش بدهد و خون خارج شود و همین طور در کندن مو، کفاره شکستن قسم است. اما اگر کسی لطم کند، باید استغفار کند؛ ولی کفاره ندارد. و به راستی، زنان بنی هاشم (فاطمیات) در سوگ حسین علیه السلام پیراهن های خود را پاره کردند و بر صورت خود لطمه زدند و در سوگ مثل حسین علیه السلام بر صورتها ضربه زده می شود و گریبانها پاره می گردد.^۱

۱. رُوِيَ مُحَمَّدُ بْنُ عَيْسَى عَنْ أَخِيهِ جَعْفَرِ بْنِ عَيْسَى عَنْ خَالِدِ بْنِ سَدِيرٍ، أَخِي حَنَانَ بْنِ سَدِيرٍ، سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَ عَنْ رَجُلٍ شَقَّ ثَوْبَهُ عَلَى أَبِيهِ أَوْ عَلَى أُمِّهِ أَوْ عَلَى أَخِيهِ أَوْ عَلَى قَرِيبٍ لَهُ فَقَالَ لَا بَأْسَ بِشَقِّ الْجُبُوبِ قَدْ شَقَّ مُوسَى بْنُ عِمْرَانَ عَلَى أَخِيهِ هَارُونَ وَ نَا يَشَقُّ الْوَالِدُ عَلَى وَكْدِهِ وَ لَا زَوْجٌ عَلَى امْرَأَتِهِ وَ تَشَقُّ الْمَرْأَةُ عَلَى زَوْجِهَا وَ إِذَا شَقَّ زَوْجٌ عَلَى امْرَأَتِهِ أَوْ وَالِدٌ عَلَى وَكْدِهِ فَكَفَّارَتُهُ حِنْثُ يَمِينٍ وَ لَا صَلَاةَ لَهُمَا حَتَّى يُكْفَرَا وَ يَتُوبَا مِنْ ذَلِكَ وَ إِذَا خَدَشَتِ الْمَرْأَةُ وَجْهَهَا أَوْ جَزَّتْ شَعْرَهَا أَوْ نَتَفَتْهُ فَنِي جَزَّ الشَّعْرَ عَنِّي رَقَبَةٌ أَوْ صِيَامٌ شَهْرَيْنِ مُتَسَابِعِينَ أَوْ إِطْعَامٌ سِتِّينَ مَسْكِينًا وَ فِي الْخَدَشِ إِذَا دَمِيَتْ وَ فِي التَّنْفِ كَفَّارَةٌ حِنْثُ يَمِينٍ وَ لَا شَيْءَ فِي اللَّطْمِ عَلَى الْخُدُودِ سِوَى الاسْتِغْفَارِ وَ التَّوْبَةِ وَ قَدْ شَقَّقْنَا الْجُبُوبَ وَ لَطَمْنَا الْخُدُودَ الْفَاطِمِيَّاتِ عَلَى الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ ع وَ عَلَى مِثْلِهِ تَلَطَّمُ الْخُدُودُ وَ تَشَقُّ الْجُبُوبُ. (وسائل الشيعه، ج ۳،

ص ۴۰۲؛ و تهذيب الاحكام، ج ۸، ص ۳۲۵؛ با اندکی اختلاف در الفاظ)

دربارهٔ این روایت باید گفت که اولاً این روایت به گفتهٔ بسیاری از علما از لحاظ سند بسیار ضعیف است.^۱ ثانیاً در این روایت، ایرادات مفهومی و دلّالی و حتی تناقضاتی با دیگر روایات وجود دارد.^۲ حتی با نادیده گرفتن دو اشکال فوق و در صورتی که این روایت را صحیح بدانیم نیز در نهایت چیزی که از این روایت قابل استفاده است، اقدام زنان فاطمی در لطم زدن به خود در صحرای کربلاست،^۳ و لطم – همان گونه که در ادامه می‌آید – دارای معنای روشنی است و هیچ ارتباطی با قمه زنی و اعمال مشابه آن ندارد.

۱. شهید ثانی در *مسائل الافهام* در این باره می‌گوید: «سند این روایت ضعیف می‌باشد، زیرا خالد بن سدیر که در سند آن است فردی غیر موثق می‌باشد.» (*مسائل الافهام*، ج ۱۰، ص ۲۷) همچنین شیخ صدوق در مورد او گفته که روایات کتابش جعلی است. (*مصباح الفقیه*، ج ۱، ص ۴۳۰) شیخ طوسی و علی بن بابویه نیز روایات او را نپذیرفته‌اند. (منع پیشین به نقل از *الفهرست*) محقق بزرگوار آقا رضا همدانی می‌نویسد: «این روایت به خاطر ضعف سندش و اعراض اصحاب از آن، صلاحیت برای دلیل واقع شدن را ندارد.» (*مصباح الفقیه*، ج ۱، ص ۴۳۰)

ضمناً یکی دیگر از کسانی که در سلسله راویان این حدیث است، محمد بن عیسی است که شیخ طوسی او را از غلات دانسته است؛ شیخ صدوق، علی بن بابویه و بسیاری دیگر از علما نیز او را ضعیف دانسته و نقل‌های او را غیر قابل اعتماد می‌دانند. (بنگرید به *الفهرست*، ص ۱۴۰)

۲. آیت الله سید احمد خوانساری در کتاب جامع المدارک می‌نویسد: صدر و ذیل این روایت متناقض است؛ اگر این‌گونه اعمال از نظر امام صادق (علیه‌السلام) حرام‌اند - و در دیگر روایات وارد شده از آن حضرت نیز به حرمت آن تصریح شده است - دیگر جایی برای یادآوری عملکرد فاطمیات نبود. (*جامع المدارک*، ج ۵، ص ۱۴)

آیت الله العظمی گلپایگانی نیز نوشته‌اند: «بسیار بعید است که بتوانیم جواز لطم به صورت و گریبان چاک دادن را به عزاداری امام حسین (علیه‌السلام) اختصاص دهیم، زیرا وقتی که این دو فعل در اسلام حرام باشد، محققاً زنان فاطمی نیز آن را انجام نداده‌اند؛ اگر چه این اعمال برای امام حسین (علیه‌السلام) جایز باشد، زیرا انجام این اعمال موجب تنفر و بیزارای نفوس مردم از آن عمل می‌شود.» (*کتاب الطهاره الاول*، ص ۲۱۸)

۳. کسانی که در صددند از این روایت برای اثبات مدعای خود استفاده کنند خوب است به روایات متعددی که از امام حسین (علیه‌السلام) نقل شده و حضرت، زنان فاطمی را از گریبان چاک زدن و وارد کردن خراش به صورت، بعد از شهادتشان نهی کرده‌اند نیز توجه کنند:

معنای دقیق «لطم» و امکان تطبیق آن با اعمالی چون قمه زنی

❖ در کتب لغت عربی در معنای «لطم» - که مصدر ثلاثی مجرد، لَطَمَ می باشد - نوشته‌اند: «ضرب الخدّ و صفحات الجسم بیسط الید^۱ او بالكفّ مفتوحه^۲». در فارسی لطم را ضربه زدن با کف دست و سیلی زدن ترجمه کرده‌اند.^۳

چنانچه گفته شد کلمه لطم به معنای زدن به صورت یا سینه، با کف دست می‌باشد؛ نه وارد کردن خراش به صورت یا سر، آن هم با قمه!

این معنی را می‌توان از خود روایت سُدیر هم فهمید، زیرا در صدر روایت برای وارد کردن خراش به صورت، کفاره قرار داده شده است. اینکه در روایت، لطمه را از موارد وجوب کفاره خارج نموده و استغفار را برای آن کافی می‌داند، بیانگر آن است که لطمه چیزی غیر از خدش است. معنای «خدش» در زبان عرب چنین است: خراشیدن، پاره پاره کردن، دریدن، خدشه‌دار کردن، جریحه‌دار

چنانچه در لهوف و دیگر مقاتل معتبر آمده است، امام حسین (علیه‌السلام) در شب عاشورا به زنان حرم چنین فرمودند: «ای خواهرم ام کلثوم، و تو زینب و تو ای فاطمه و تو ای رباب! هر گاه کشته شدم، گریبان چاک زنید و صورت نخرائید و سخن ناروا بر زبان جاری نکنید. (اللهوف، ص ۱۴۱-۱۴۰) و در کتاب *کامل الزیارات* نیز از امام محمد باقر (علیه‌السلام) روایت شده که هنگامی که امام حسین (علیه‌السلام) در صدد کوچ از مدینه برآمدند، زنان بنی هاشم آمدند و به نوحه‌سرایی پرداختند، تا آن که امام حسین (علیه‌السلام) میانشان رفت و فرمود: «شما را بخدا سوگند، مبدا که [این] نافرمانی خدا و رسول باشد که از شما سر بزنند.» (کامل الزیارات، ص ۱۹۵، ح ۲۷۵) که مراد آن حضرت لاقول خدش و شق جیوب و خمش وجوه را شامل می‌شود، چه رسد به قمه زنی و تیغ زنی.

لذاست که مرحوم آیت الله العظمی شیخ محمد حسن نجفی، صاحب *جواهر الکلام* درباره روایت خالد بن سدید می‌نویسد: «استدلال به آنچه که در مورد فعل زنان فاطمی نقل شده است، متوقف بر آن است که عمل آنها بر غیر پدر و برادرشان باشد. و تمسک به این قول که «حضرت علی بن حسین (علیه‌السلام) بر عمل آنها علم داشته و در مقابل آن نیز سکوت نموده باشند؛ به نحوی که این سکوت، نشانه‌ای از رضایت آن حضرت از آن عمل داشته باشد»، از چنگ زدن به خارهای بیابان سخت‌تر است. (یعنی کندن خارهای بیابان با دست، از پذیرش این گفته‌ها آسانتر است.)» (جواهر الکلام فی شرح شرائع الاسلام، ج ۴، ص ۳۷۱)

۱. کتاب‌العین، ج ۷، ص ۴۳۳

۲. و يقال لطمت المرأة وجهها لظما من باب ضرب: ضربته بیاطن کنها (لسان‌العرب، ج ۱۲، ص ۵۴۲؛ مجمع‌البحرین، ج ۶، ص ۱۶۲)

۳. فرهنگ فارسی عمید.

کردن.^۱ پس اگر ترویج‌کنندگان این گونه رفتارها بخواهند برای اعمال خود سند روایی دست و پا کنند، بایستی روایات خدش را جستجو نمایند؛ نه روایات لطم را! هر چند هیچ‌یک از روایاتی که موضوع عزاداری و شیوه‌های ابراز احساسات در مصیبت‌ها در آن طرح شده، در بحث قمه‌زنی یا اعمالی شبیه به آن قابل استفاده نیست.

و البته دلیل آن روشن است؛ چرا که این گونه رفتارها هیچ سابقه‌ای در تاریخ اسلام و به تبع آن در متون دینی ما ندارد.

□ پس روایت «سر به محمل زدن حضرت زینب علیها السلام» چیست؟! □

❖ راوی این داستان فردی است بنام مسلم جصاص (گچکار) و او ماجرا را این گونه نقل می‌کند:

وقتی در حال بازسازی دروازه اصلی شهر کوفه بودم، هیاهویی شنیدم؛ به سمت هیاهو حرکت کردم و دیدم که اسرای عاشورا در کجاوه بودند. وقتی یزیدیان سر بریده امام حسین علیه السلام را بالای نیزه بردند، حضرت زینب علیها السلام با مشاهده این صحنه و از فرط ناراحتی، سر خود را به چوب محمل کوبید و خون از زیر مقنعه ایشان جاری شد؛ با چشم گریان اشعاری را قرائت می‌کند...

اولاً: از نظر سندی این داستان شدیداً ضعیف است؛ این مطلب برگرفته از کتابی بنام *نورالعین فی مشهد الحسین* است که نویسنده آن مشخص نیست و تنها برخی آن را به ابراهیم بن محمد نیشابوری اسفراینی نسبت داده‌اند که شخصی اشعری مذهب و شافعی مسلک بوده. بسیاری از علما به بی‌اعتباری آن صحّه گذاشته‌اند؛ چنانچه عالم بزرگوار آیت الله حاج میرزا محمد ارباب رحمته الله در خصوص بی‌اعتبار بودن کتاب نورالعین و بی‌اساس بودن گفته‌های مسلم جصاص تأکید دارد.^۲ همچنین محدث بزرگوار مرحوم شیخ عباس قمی رحمته الله صاحب منتهی‌الآمال و مفاتیح الجنان، در این خصوص می‌نویسند:

نسبت سر شکستن به حضرت زینب علیها السلام بعید است؛ چون ایشان عقیله بنی هاشم و صاحب مقام

۱. خدش: خدش جلد و وجهه؛ مرقه. و الحدش: مرقه الجلد، قلّ أو كثر. يقال: خدشت المرأة وجهها عند المصيبة. (لسان‌العرب، ج ۶، ص

۲۹۲، ترجمه فارسی از فرهنگ معاصر عربی - فارسی، آذرتاش آذرنوش، نشر نی، چاپ چهارم، ۱۳۸۳)

۲. میرزا محمد ارباب، *الاربعین الحسینیه*، چاپ اسوه، ص ۲۳۲

رضا و تسلیم است.^۱

وی سپس با استناد به کتابهای معتبر تاریخی اثبات می‌کند که اسرای کربلا را بر ناقه‌های عریان و بی‌جهاز نشانده بودند و اصلاً محمل و هودجی در کار نبود تا آن حضرت سرش را به آن بکوبد! مشکل دوم سندی این روایت، آن است که سلسله سند و راویان آن در هیچ منبعی ذکر نشده است.

ثانیاً: همان طور که در روایات قبل دیدید، این‌گونه رفتارها مورد نهی حضرات معصومین است؛ خصوصاً امام حسین علیه‌السلام، مصیبت‌دیدگان کربلا را، از چنین اعمالی نهی کرده بودند. سؤالی که در اینجا مطرح است، این است که اگر امام حسین علیه‌السلام خواهرشان را قسم دادند و حتی تذکر دادند که مبادا شیطان صبر از کفّت برآید،^۲ با این فرض چطور ممکن است حضرت زینب علیها‌السلام اقدام به شکستن سر خود کنند؟! آیا تذکر امام حسین در شب عاشورا را فراموش کردند؟! به یقین حضرت زینب علیها‌السلام که از اولیای خاص الهی هستند و از علم لدنی بهره‌مند بوده‌اند، ممکن نیست برخلاف تذکر امام علیه‌السلام چنین عملی را مرتکب شده باشند.

لذا با توجه به روایاتی که حضرت زینب علیها‌السلام را اسوه صبر، رضا و خویش‌تن‌داری معرفی کرده‌اند، قبول چنین وقایعی بسیار سخت است.

ثالثاً: در ضعف مضمون و غیر قابل اتکا بودن این روایت، همین بس که در بیتی از اشعار منتسب به حضرت زینب در این روایت، حضرت امام حسین علیه‌السلام به سنگدلی و قساوت قلب متهم شده

۱. شیخ عباس قمی، *منتهی الآمال*، ج ۱، ص ۷۵

۲. از امام سجاد (علیه‌السلام) نقل شده که در شب عاشورا، همان شبی که پدرم در صبح آن به شهادت رسیدند، من در خیمه بودم و عمه‌ام زینب از من پرستاری می‌کرد... امام حسین (علیه‌السلام) عمه‌ام را تسلی داد و گفت: امام حسین (علیه‌السلام) به ایشان نگاه کرد و فرمود: خواهرم، مبادا شیطان بردباری را از تو بگیرد... خواهر تو را قسم می‌دهم و از تو می‌خواهم که قسمم را نادیده نگیری؛ زمانی که من به شهادت رسیدم برای من گریبان چاک مکن، به صورتت چنگ مزن، صادیت را به نوحه و واویلا بلند مکن. سپس عمه‌ام را آورد و در کنار من نشانده و خود به نزد اصحابش رفت... (*الکامل فی التاریخ*، ج ۴، ص ۵۹؛ *البدایة والنهایة*، ج ۸، ص ۱۷۷؛ *تاریخ یعقوبی*، ج ۲، ص ۲۴۴؛ *بحار الانوار*، ج ۴۵، ص ۶۲؛ *انساب الاشراف*، ج ۳، ص ۱۸۵، چاپ زکار، ج ۳، ص ۳۹۲؛ *المنتظم فی التاریخ الملوک والامم*، ج ۵، ص ۳۳۸؛ *تاریخ الطبری*، ج ۵، ص ۴۲۰)

است؛^۱ بدیهی است که معرفت بی بدیل عقیده بنی هاشم علیهم السلام اجازه اهانت به امامی چنان والا مقام را ولو با انگیزه تمسک به صنایع ادبی، قابل توجیه نمی‌داند.

رابعاً: حتی اگر فرض کنیم این داستان صحت داشته باشد و حضرت زینب علیها السلام در آن وضعیت بحرانی - که برای اولین بار سر برادرش را بر نیزه دیده است - سر خود را به محمل زده باشد، این حاکی از شدت تأثر و اندوه آن حضرت است و هیچ معلوم نیست که ایشان به قصد سرشکستن این کار را کرده باشند و دلیلی بر جواز این کار در شرایط عادی نیست؛ در آن صورت نیز فقط می‌توان در شرایطی مشابه آنچه بر حضرت زینب علیها السلام گذشته، آن را تجویز کرد.

مؤید این مطلب آن است که نه در مورد حضرت زینب علیها السلام و نه در مورد سایر زنان حرم، نقل نشده که در سالگرد عاشورا به اعمالی مثل آن اقدام کرده باشند. علاوه بر اینکه هیچ دستور، یا حتی توصیه‌ای به سرشکستن و خدش در عزای سالار شهیدان، از امام سجاد علیه السلام یا دیگر ائمه هدی وجود ندارد؛ هر چند ایشان به امر عزاداری و گریه و ندبه برای پدر خویش همت والایی داشتند.

□ برخی می‌گویند: امام سجاد علیه السلام در کنار زنان حرم بود؛ اگر کار آنها اشتباه بود، آنان را نهی می‌کرد!

❖ ببینید یک مطلبی شهید اول در کتاب *الفوائد* دارد؛ در اینکه فعل، تقریر و گفتار معصوم، حجت است، ایشان بحث کرده است. می‌گوید: فعل معصوم چند احتمال دارد؛ یکی اینکه کاری که انجام دهد، به عنوان اینکه «دستور شرع است» انجام دهد، که در این صورت [دلیل می‌شود برای ما؛ آن وقت آن را به عنوان قانون شرع باید بپذیریم.

یک وقت به عنوان شرایط روز است، که اسمش «احکام حکومتی» است؛ اما یک وقت مربوط به شخص خودش است، یعنی مثلاً پیغمبر اکرم برنامه گذاشته که روز شنبه خورشید بادمجان بخورد، یک معصوم بنایش را این گذاشته، آن وقت من فقیه نمی‌توانم بگویم مستحب است روز شنبه خورشید بادمجان بخوری. چرا؟ چون اینها یک چیز شخصی است. خوب توجه بفرمایید! شهید اول

۱. ... یا أخی قلبک الشفیق علینا

ما له قسی و صار صلیبا

این را می خواهد بگوید... اگر این احتمال بوده باشد، این کار عمل شخصی است و به عنوان یک دستور شرعی تلقی نمی شود.

شهید اول می گوید حتی فعل معصوم اگر چنانچه ما احساس کنیم که این مربوط می شود به شخص او، ما نمی توانیم این را به عنوان حکم شرعی بیاوریم.

حالا در اصل مسئله، اگر حضرت زینب یا حضرت ابوالفضل یا دیگران این کار را کرده باشند، آیا می توانیم به آن استناد کنیم؟ حالا حضرت زینب علیها السلام در آن حال بی تابی و بی حالی شاید به این گونه ناخود آگاه، سرش به محمل خورده باشد، آن وقت ما نمی توانیم این را دلیل شرعی بگیریم از نظر فقهی.

... به هر حال، این را می خواهیم بگویم که اقامه شاعر «من در آورده»، آن هم در حد افراطی اش و استناد دادن آن به شرع، قطعاً شبهه «بدعت» در آن وجود دارد.^۱

❖ به راستی در آن لحظات آشوب و اضطراب سهمگین - که اساساً رفتار زنان حرم در آن شرایط، تا حدی قابل درک است - امام اسیر و رنجور، در مقام تقریر قرار داشتند؟!

اگر بر فرض محال چنین گفته ای صحت داشته باشد، عمل قمه زنان با فعل حضرت زینب علیها السلام تفاوت آشکار دارد.^۲ قمه زنی اختیاری، آن هم در زمانه ای که دنیا به دنبال معرفی مسلمانان به عنوان تروریست و خشن و خون ریز می باشد، با سرشکستن از روی فشار و در شرایط ویژه، اصلاً تناسبی ندارد؛^۳ هر چند با دلائل ارائه شده، روشن شد که نسبت دادن این عمل به حضرت زینب علیها السلام از طریق این روایت ضعیف، جفا در حق آن حضرت است.

□ یعنی هیچ تأییدی بر این گونه رفتارها از سوی اهل بیت علیهم السلام وجود ندارد؟

۱. مصاحبه با آیت الله محمد هادی معرفت، *عاشورا، عزاداری، تحریفات*، ص ۵۲۸

۲. محمد صحتی سردرودی، «تحریف شناسی عاشورا و تاریخ امام حسین»، *عاشورا، عزاداری، تحریفات*، ص ۲۰۹

۳. محمد تقی اکبر نژاد، *فصلنامه تخصصی فقه اهل بیت علیهم السلام*، نشر دایره المعارف فقه اسلامی بر طبق مذهب اهل بیت علیهم السلام قم، شماره های ۴۸ و ۵۰، زمستان ۱۳۸۵ و بهار ۱۳۸۶، با اندکی تغییر

❖ از هیچکدام از ائمه ما روایت نشده که به پیروان خود اجازه چنین کارهایی را داده باشند یا خود ایشان به این کارها برخاسته باشند و یا در زمانشان علناً یا مخفیانه کسی یا کسانی به این کارها برخاسته، دسته بندی کرده و در ملأ عام آبروی اسلام و تشیع را برده باشند. هرگز! هرگز! حتی در زمان آزادی شیعیان [و رفع عوامل تقیه] نیز با آنکه برای اعمال خود مانعی نمی دیدند؛ مانند زمان مامون و اوائل دولت بنی عباس چنین اعمالی سابقه ندارد.

با هزار اگر، اگر فرض کنیم که این اعمال، حرام هم نباشد، بدون شک از جمله چیزهایی است که باعث ننگ و عار مذهب بوده مردم را از چنین دینی بیزار می کند و حتماً زبان بدگویی را به روی دین ما خواهد گشود. شک نیست که این اعمال، این دسته بندی ها، این به سر کوفتن ها، این قمه کشیدن ها، آن هم در برابر مردم و در برابر عام (مخصوصاً این روزها در ایران در معرض انظار تمام دول خارجی - مترجم^۱) و تمام این کارها، از اموری است که خدا و پیامبر و امامان، هیچ کدام به آن راضی نخواهند بود. بدتر از همه، نسبت دادن این امور به همان بزرگواران، بدترین گناهان و فجیع ترین خیانت ها و پرعقاب ترین معاصی است.^۲

□ بعضی می گویند این گونه مسائل را باید در حوزه عشق دانست و ربطی به عقل ندارد؟! آیا امکان دارد جایگاه «عشق و محبت» و «عقل و معرفت» را در دین روشن کرد؟

❖ محبت، میان بُرترین راه برای رسیدن به خدا است. ما از محبت راهی نزدیکتر نداریم. هر چه ایمان، قوی تر باشد، محبت بیشتر می شود. ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِّلَّهِ﴾^۳ اصلاً این محبت خدا بحث بسیار بزرگ است... اگر محبت خدا در دلی جا بگیرد، آن دل دیگر چیزی نمی بیند. «الْمَحَبَّةُ نَارٌ تُحْرِقُ مَا سِوَى الْمَحْبُوبِ»؛ محبت همانند آتشی است که ماسوای محبوب را می سوزاند؛ دیگر غیر از محبوب چیزی نمی ماند.

۱. مترجم، جلال آل احمد است.

۲. علامه سید محسن امین، *التنزیه لاعمال الشیبه*، ترجمه جلال آل احمد، ص ۲۰

۳. بقره، آیه ۱۶۵

... اگر بخواهیم محبت ما نسبت به خدا زیاد شود، باید کاری کنیم که معرفت ما زیاد بشود. حالا چه کنیم تا معرفت ما زیاد شود تا در نتیجه محبت، زیاد بشود؟ حضرت [امام صادق علیه السلام] جواب را می‌دهد؛ حضرت فرمود: «لَا يُقْبَلُ اللَّهُ عَمَلًا إِلَّا بِمَعْرِفَةٍ»^۱ خدا عملی را قبول نمی‌کند مگر با معرفت». اینکه خیال کنی هر کاری بکنی، خدا قبول می‌کند، نه! انسان باید عاقل باشد.

یک کسی خدمت حضرت صادق علیه السلام رسید و گفت: یابن رسول الله! ما یک همسایه‌ای داریم که می‌خواهم ذکر خیرش را بکنم. «ان لى جاراً... كثير الصلاة، كثير الصدقة، كثير الحج»؛ زیاد نماز می‌خواند، زیاد مکه می‌رود و زیاد هم پول خرج می‌کند. بعضی‌ها این کارها را می‌کنند و در کنار آن یک کارهای دیگر هم می‌کنند. اما این طفلک، کارهای دیگر هم نمی‌کرده است. حضرت فرمودند: «لا بأس به»؛ آدم بدی نیست! این شخص توقع داشت که حضرت صادق علیه السلام بگوید: به به! یک همچین شخصی کجاست؟ بلند شو همین الآن برویم و اذن دخول بخوانیم و وارد بشویم! حضرت فرمود: «یا اسحاق! كيف عقله؟» - اسم راوی اسحاق بن عمار است - حضرت فرمودند: عقلش چطور است؟ فقط مقدس مآب است یا از اسلام چیزی فهمیده است؟ می‌گوید من هم دیدم در مقابل امام زمان نمی‌شود دروغ گفت؛ گفتیم: «جعلت فداك ليس له عقل»؛ آقا قربانت بروم! این عقلی که شما می‌گویید، این شخص ندارد.

حضرت هم فرمودند: «لا يتنفع بذلك منه» حضرت فرمودند: به خاطر این بی‌عقلی‌اش از اعمالش بهره‌ای نمی‌برد.

این حدیث در کافی است. باید این حدیث را به چند زبان ترجمه کنیم و سرفراز شویم؛ ببینید که دین ما چقدر دین عمیقی است! یک عده خیال می‌کنند اگر ظاهری درست کردیم، دیگر کار تمام شد. نه آقا! دین خیلی عمیق است.^۲

«لَا يُقْبَلُ اللَّهُ عَمَلًا إِلَّا بِمَعْرِفَةٍ»^۳ خدا عملی را قبول نمی‌کند مگر با معرفت.^۴

۱. الکافی، جلد ۱، صفحه ۲۴

۲. استاد فاطمی نیا، شرح و تفسیر زیارت جامعه کبیره، ص ۱۸۶

۳. الکافی، جلد ۱، صفحه ۲۴

۴. استاد فاطمی نیا، شرح و تفسیر زیارت جامعه کبیره، ص ۲۰۹ و ۲۱۳

هدایتی که خداوند متعال آن را به همگان مرحمت کرده است، مقدمات آن را در وجود خود شخص گذاشته است. که آن عبارت از «عقل» باشد. اگر عقل نبود، خداوند متعال پیغمبر ﷺ نمی فرستاد و قرآن نازل نمی شد.^۱

ما کجا بودیم کان دیتان دین عقل می کارید اندر ماء و طین

خداوند نعمت عظمای عقل را مرحمت فرموده و در مقابل آن تکلیف از ما خواسته است... خدا اول در ما عقل گذاشته و به همین خاطر از ما تکلیف خواسته است. پیغمبر فرستاده و امام منسوب کرده است؛ کتاب نازل کرده است. ﴿ اِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ اِمَّا شَاكِرًا وَاِمَّا كَفُوْرًا ﴾ این هدایت بر همگان عرضه شده است.^۲

□ یعنی رفتارهایی که از سر عشق از انسان سر می زند، اگر دلیل عقلی نداشته باشد، مورد تأیید دین نیست!؟

❖ اسلام، در عین اینکه دل را قبول دارد، عشق و سیر و سلوک را قبول دارد، هرگز حاضر نیست عقل و فکر و استدلال و منطق را تحقیر کند. برای عقل و فکر و استدلال و تعقل، نهایت احترام را قائل است.^۳

اسلام می گوید ولو به وجود خدای یگانه اعتقاد داشته باشی، ولی آن اعتقادی که ریشه اش خواب دیدن است، ریشه اش تقلید از پدر و مادر یا تأثیر محیط است، مورد قبول نیست. جز تحقیقی که عقل تو با دلیل و برهان مطلب را دریافت کرده باشد، هیچ چیز دیگر را ما قبول نداریم.^۴ خود قرآن دائماً دم از تعقل می زند؛^۱ گذشته از این، وقتی شما کتابهای حدیث را باز کنید، اولین بابی که می بینید، «کتاب العقل» است. موسی بن جعفر (سلام الله علیه) تعبیری فوق العاده عجیب

۱. همان، ص ۱۹۰

۲. همان، ص ۱۸۷

۳. شهید مرتضی مطهری، *انسان کامل*، ص ۱۸۶

۴. همان، ص ۱۵۳؛ تحت عنوان: «اصالت معرفت عقلی در اسلام»

دارد، می‌فرماید: خدا دو حجت دارد، دو پیغمبر دارد: یک پیغمبر درونی که عقل انسان است و یک پیغمبر بیرونی که همان پیغمبرانی هستند که انسانند و مردم را دعوت کرده‌اند. خدا دارای دو حجت است... و اگر انبیاء باشند و عقل نباشد، باز انسان راه سعادت خود را نمی‌پیماید.^۲

□ خوب ممکن است این حالت عشق و محبت، به صورت ناگهانی در عزای امام حسین علیه السلام برای عزادار ایجاد شود و منجر به این رفتارها شود؛ شبیه عشقی که در کربلا از امام حسین علیه السلام تجلی پیدا کرد.

❖ «محبت» که عبارت است از تمایل پیدا کردن و راغب بودن به چیزی که موجب لذت و راحتی انسان می‌گردد، زاییده معرفت و ناشی از ادراک آن چیز است. از این رو کشش و تمایلی که در عالم جمادات وجود دارد مثل آهن و آهنربا، جاذبه زمین و... چون ظاهراً ناشی از معرفت و ادراک نیست، محبت نامیده نمی‌شود. و نیز هرچه معرفت بیشتر باشد، محبت افزونتر می‌شود چنان‌که هرچه کمال و موجبات لذت در محبوب بیشتر شود، محبت پررنگ‌تر می‌شود؛ ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ﴾^۳ چیزی که امام حسین علیه السلام را وادار کرد در روز عاشورا از همه چیز بگذرد، اسیر کربات^۴ گردد و هر مصیبت و اندوهی را تحمل کند، فقط عشق به خدای متعال بود و این عشق چیزی نبود که

۱. در کتاب *تحف العقول*، ص ۳۸۳، حدیثی از حضرت موسی بن جعفر (علیهما السلام) نقل شده که حضرت در تبیین جایگاه عقل می‌فرمایند: خداوند تبارک و تعالی در قرآن «اهل عقل و فهم» را بشارت داده، فرموده: ﴿فَبَشِّرْ عِبَادِ الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللَّهُ وَأُولَئِكَ هُمْ أُولُوا الْأَلْبَابِ﴾ (زمر، آیه ۱۸).

هشام! خدای عز و جل بوسیله عقل حجتها را بر مردم تمام کرده، و با بیان (کتب آسمانی) به آنها ابلاغ کرده، و با راهنمایان (و پیامبران) به خداوندی خود راهنمائیشان کرده، فرموده: ﴿وَإِلَهُكُمْ إِلَهُ وَاحِدٌ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ إِلَى قَوْلِهِ لآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ (بقره، آیه ۱۶۳ و ۱۶۴).

حضرت در ادامه به آیات نحل، آیه ۱۲؛ زخرف، آیه ۱ تا ۳؛ روم، آیه ۲۴؛ انعام، آیه ۳۲؛ قصص، آیه ۶۰؛ صافات، آیه ۱۳۶ تا ۱۳۸؛ عنکبوت، آیه ۴۳؛ بقره، آیه ۱۷؛ انفال، آیه ۲۲؛ لقمان، آیه ۲۵؛ انعام، آیه ۱۱۶؛ انعام، آیه ۳۷؛ سبأ، آیه ۱۳؛ ص، آیه ۲۴؛ هود، آیه ۴۰؛ بقره، آیه ۲۶۹؛ ق، آیه ۳۷؛ لقمان، آیه ۱۲ استناد و همراهی عقل و علم را تبیین و محوریت عقل در دین را اثبات می‌فرمایند.

۲. شهید مرتضی مطهری، *انسان کامل*، ص ۱۵۴

۳. بقره، آیه ۱۶۵

۴. اسیر گرفتاریها

ناگهان و در حادثه سفر کربلا پیدا شده باشد. بلکه در تمام دوران حیات آن حضرت این عشق وجود داشت و حادثه عاشورا در حقیقت ثمره و محصول این عشق و ارادت بود. مناجاتهایی که از آن حضرت در دسترس ما وجود دارد مخصوصاً دعای عرفه، گویای این عشق و ارادت و نفوذ آن در اعماق وجود آن حضرت است.^۱

□ اینک بعضی، از اظهار نظر درباره مسائلی چون قمه‌زنی ابا می‌کنند و آن را خارج از حوزه مسائل شرعی می‌دانند، به چه خاطر است؟

❖ حضرت آیت الله مظاهری (حفظه الله) درباره این گفته قمه‌زن‌ها که می‌گویند: «این کارها نزاع عقل و عشق است» یا «این امور در محدوده فقه نیست!» می‌فرمایند: این‌گونه بیان‌ها که نظیر آن را هم، اینجانب در کتاب «جهاد با نفس» نقل کرده‌ام، فرار از جواب است و چون مسئله، یک مسئله فقهی است، باید فقیه پاسخ آن را بدهد.^۲

□ در بعضی از فتاوی علمای، دلیل غیرشرعی بودن اعمالی مثل قمه‌زنی را «وهن» بودن آن دانسته‌اند؛ آیا روایاتی داریم که به دلیل وهن بودن رفتاری در نظر بیگانگان، حکم شرعی آن، تغییر کرده باشد؟

❖ [بله؛] دو سه مورد را به عنوان نمونه عرض می‌کنم؛

راجع به وهن در اجرای حدود، دیات و قصاص و...، بحثی است راجع به اهل ذمه. در بعضی روایات آمده که ما دو نوع «اهل کتاب» داریم؛ یک نوع اهل ذمه‌اند؛ یعنی پذیرفته شده‌اند که در کشور اسلامی زندگی کنند و یک قسم معاهد است؛ یعنی در کشورهای غیر اسلامی‌اند، ولی عهد دارند با ما. خوب حالا اگر مسلمانی یکی از آنها را کشت، آن مسئله‌ای که در روایات آمده که دینه اهل کتاب ۸۰۰ درهم است، راجع به آنهاست؛ نه راجع به کسانی که در سایر کشورهای اسلامی زندگی

۱. حضرت آیت الله جوادی آملی، *حماسه و عرفان*، ص ۲۵

۲. *بحرین موعود*، ۱۳۰ پرسش و پاسخ پیرامون امام حسین (علیه السلام) از حضرت آیت الله العظمی مظاهری، ص ۵۹

می‌کنند. روایت داریم که اگر موجب وهن بعیدالعهد اسلام بشود، باید دیه کامل بدهید. یعنی اگر جوری بشود که آنها راجع به اسلام، بدبین بشوند و در نتیجه تبلیغات سوء بکنند، باید دیه کامل به او پرداخت گردد.

مثال دیگر اینکه همه علما گفته اند و روایات زیادی هم وجود دارد، که اگر یک مسلمانی در مناطق کفرنشین، مستوجب اجرای حدود شد، می‌گویند: حدود را در مورد او اجرای نکنید؛ چون موجب وهن اسلام می‌شود.

پس با این حساب، وهن اسلام در نظر دیگران، یک جنبه اساسی و محوری دارد و این یک هشدار است... مواظب باشید که ما نباید فقط داخله خودمان را لحاظ کنیم؛ چون مسؤولیت پخش اسلام در سرتاسر جهان را داریم.

ما که مسلمانییم ممکن است به بعضی مطالب، این قدر خو گرفته باشیم که دیگر در نظر ما وهن نباشد؛ یا ممکن است به حکمتش واقف باشیم، اما آن کس که در خارج است، شاید به حکمت قضیه واقف نباشد و به نظرش موهن جلوه کند.

این مسئله که نباید کاری کرد که دین، اسلام، قرآن و ائمه علیهم‌السلام در نظر دیگران موهون شوند، این اصل است.

این دو سه مورد که عرض کردم به عنوان نمونه بود و الا روح فقه ما و روح اسلام، این مطلب را به طور «اصل مسلم» مطرح کرده.

نکته ای که می‌خواهم عرض کنم این است که، حالا اگر یک نوع اقامه شعائر برای ما قابل تحمل است، اما برای جهانیان قابل تحمل نیست و آن را زشت ببینند، ما داعی نداریم که این را در ملاء عام انجام دهیم.^۱

□ یعنی توجه به «نگاه پیروان دیگر ادیان به رفتار ما» در اسلام یک عنصر اصلی است؟

۱. مصاحبه با آیت الله محمد هادی معرفت، *عاشورا، عزاداری، تحریفات*، ص ۵۲۸

❖ اجازه دهید جواب این سوال را در قالب خاطره‌ای از حجت الاسلام قرائتی ببینیم: «در یکی از شهرها با وجود توصیه‌های مبلغین بزرگوار مبنی بر پرهیز از قمه زنی، مردم به خاطر اعتقادات خود دست برنمی‌داشتند. به ما گفتند به آنجا برویم و آنها را از این کار باز داریم. ایام ماه محرم بود و چون اعلام کرده بودند فلانی می‌آید و مردم ما را در تلویزیون دیده بودند، در مسجد جمع شدند. وقتی وارد شدم گفتند: آقای قرائتی! آمده‌ای برای قمه زنی بگویی؟ گفتم: شغل من چیست؟ گفتند: تو معلم قرآن هستی. گفتم: به عنوان معلم قرآن قبولم دارید؟ گفتند: بله! قبولت داریم؛ ولی حرفی از قمه زنی! فقط قرآن بگو! من روی تخته نوشتم:

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقُولُوا رَاعِنَا وَقُولُوا انظُرْنَا وَاسْمَعُوا وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾^۱

ای کسانی که ایمان آورده‌اید! نگویید: «راعنا»؛ بلکه بگویید: «انظُرنا»
 «راعنا» را هم می‌شود از ریشه «رَعَى» گرفت و هم از ریشه «رَعَنَ». اگر از «رعی» گرفته شود به معنای «مراعات ما را بکن» است، ولی اگر از ریشه «رَعَن» گرفته شود، رعونت به معنای خر کردن است و «راعنا» یعنی «خرمان کن!»
 وقتی که مسلمانان می‌گفتند: «راعنا»، هدفشان مقدس بود و معنای «مراعاتمان کن» را اراده می‌کردند، ولی یهودی‌ها از این کلمه استفاده کرده و گفتند: مسلمانها به پیغمبرشان می‌گویند: خرمان کن! در اینجا آیه نازل شد که:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقُولُوا رَاعِنَا وَقُولُوا انظُرْنَا﴾^۲

«ای کسانی که ایمان آورده‌اید، «راعنا» نگویید بلکه «انظُرنا» بگویید.»
 یعنی کلمه‌ای را که دشمن از آن سوءاستفاده می‌کند به کار نبرید. بعد از اینکه این آیه را تفسیر کردم، گفتم: شما که قمه می‌زنید هدفتان مقدس است و به عشق امام حسین عَلَيْهِ السَّلَام این کار را می‌کنید. این کار امروز شما، مثل همان «راعنا» گفتن مسلمانان صدر اسلام است که دشمن از آن

۱. بقره، آیه ۱۰۴

۲. بقره، آیه ۱۰۴

سوءاستفاده می‌کرد و قرآن کریم با آیه مورد بحث به مسلمانان آن روز و امروز هشدار می‌دهد که از هر کاری که دشمن از آن سوء استفاده می‌کند پرهیز کنید.^۱

□ اصلاً چه ضرورتی دارد که همه رفتارهای شیعیان، منطقی و بر اساس استدلال عقلی و دینی باشد؟

❖ علاقه‌مندان به اسلام و اهل بیت علیهم‌السلام باید توجه کنند که اسلام و قرآن، با استدلال و منطق همراه است. مکتب اهل بیت، با منطق و استدلال همراه است. اگر استدلال را از آن جدا کردند و به جای استدلال، خدای نکرده چیزی را وارد کردند که از منطق دور است و جنبه خرافی دارد، این درست ضد استدلال عمل خواهد کرد. پس، یک ابزار اسلام برای گسترش و غلبه بر همه ادیان و جماعات و ملل و کشورها، عبارت از منطق است.^۲

□ می‌شود معنی دقیق خرافه را مشخص کرد؟ چطور می‌توانیم مصادیق آن را تشخیص دهیم؟

❖ آنچه که با کتاب و سنت متقن و معتبر ثابت شده، از دین است؛ چه حالا عقول بپسندند یا نپسندند. از این، حمایت و دفاع کنید.

آنچه که با دلیل معتبر ثابت نشده است و با مبانی و اصول دینی معارضه ندارد، درباره‌ی آن ساکت بمانید.

آنچه که با یکی از اصول دینی معارضه دارد و مدرک معتبری ندارد، ردش کنید؛ این می‌شود خرافه، و معیار خرافه این است.^۳

□ خوب! ممکن است کسی بگوید: ابراز احساسات نسبت به امام حسین علیه‌السلام و عزاداری در غم آن حضرت، روش‌های مختلفی دارد؛ یک روش هم قمه‌زنی است...

۱ حجت الاسلام محسن قرائتی، *مجله میلان*، شماره ۳۹

۲ سخنرانی رهبر انقلاب اسلامی، فروردین ۱۳۷۶، در حرم رضوی، مشهد مقدس.

۳ بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار با روحانیون سمنان ۱۳۸۵/۰۸/۱۷

❖ در خصوص عزاداری و مجالسی که به نام امام حسین علیه السلام برپا می‌شود، ما و هیچیک از دینداران نمی‌گوییم در این مراسم، هر کسی هر کاری می‌کند خوب است. چه بسا علمای بزرگ و دانشمندان بسیاری این کارها را ناروا دانسته و از آن جلوگیری کرده‌اند.^۱

❖ عده‌ای قمه به دست بگیرند و به سر خودشان بزنند و خون بریزند! این کار را می‌کنند که چه بشود؟! کجای این حرکت، عزاداری است؟! البته، دست بر سر زدن، به نوعی نشانه‌ی عزاداری است. شما بارها دیده‌اید، کسانی که مصیبتی برایشان پیش می‌آید، بر سر و سینه خود می‌کوبند. این نشانه‌ی عزاداری معمولی است. اما شما تابه‌حال کجا دیده‌اید که فردی به خاطر رویکرد مصیبت‌عزیزترین عزیزانش، با شمشیر بر مغز خود بکوبد و از سر خود خون جاری کند؟! کجای این کار، عزاداری است؟!^۲

❖ قمه زدن، سنتی جعلی است. از اموری است که مربوط به دین نیست و بلاشک، خدا هم از انجام آن راضی نیست.^۳

□ اگر موضوع تا این حد مهم است، چرا برخی علمای قدیم با آن برخورد نمی‌کردند؟

❖ علمای سلف دستشان بسته بود و نمی‌توانستند بگویند «این کار، غلط و خلاف است.»^۴

❖ در زمان آیت الله بروجردی، در همین قم ایشان برخی از این شعاعری که به عنوان عزاداری در قم انجام می‌شود را استنکار کرد.^۵ آن وقت تمام رؤسای اینها (هیأت‌هایی که به این کارها اقدام می‌کردند) رفتند خدمت آقای بروجردی و گفتند: ما در این دهه مقلد شما نیستیم. من می‌گویم اگر اینها همه، با این کارهایشان، معنای حرف‌هایشان و لوازم آن و تالی فاسد^۶ آن را فهمیده بودند،

۱. امام خمینی (رضوان الله علیه)، *کشف الاسرار*، ص ۱۷۳

۲. بیانات رهبر معظم انقلاب در جمع روحانیون استان «کهگیلویه و بویراحمد» در آستانه‌ی ماه محرم ۱۳۷۳/۰۳/۱۷

۳. همان

۴. همان

۵. منکر شرعی بودن آن شدند.

۶. تبعات منفی؛ نتایج غلط

مصدق «الرَّأدُ عَلَيْنَا الرَّأدُ عَلَى اللَّهِ»^۱ می شدند. من اگر جای آقای بروجردی بودم، شدیداً آنها را طرد می کردم.

چطور جرأت می کنند به یک مجتهد جامع الشرائط این گونه بی احترامی کنند؟ که در واقع بی احترامی به امام معصوم محسوب می شود.

مرحوم آقا سید ابوالحسن اصفهانی نهی کردند مردم را از این کارها. می دانید چه کار کردند؟ نجفی ها رفتند همین مشعل هایشان را پشت در خانه آقای سید ابوالحسن اصفهانی خالی کردند! که در نتیجه آن، آقا سید ابوالحسن قهر کرد و آمد کربلا؛ در کوچه شیر و فضّه آنجا کربلایی ها برای آقا خانه گرفتند و محافظ گذاشته بودند که نجفی ها او را نزنند!

حالا ما این عوام را تصویب بکنیم؟!^۲ این عوامی که بر مجتهدین وقت - که به عنوان رئیس مذهب شیعه مطرح هستند - این گونه طغیان می کنند. آقای بروجردی رئیس مذهب بود؛ آقا سید ابوالحسن رئیس مذهب بود. آیا شما با امام صادق علیه السلام، همین کار را می کنید؟ خوب اگر این کار را با امام صادق علیه السلام بکنند، همه شان کافر می شوند؛ آقای بروجردی يَنْطِقُ عَلَى لِسَانِ صَادِقٍ علیه السلام؛^۳ آقا سید ابوالحسن يَنْطِقُ عَلَى لِسَانِ باقر علیه السلام. ای شیعه ای که می گویی من دوست امام حسینم! چطور تو اهانت می کنی به این سید؟! اینها برای ما درد است.^۴

□ پس چرا بعضی از علمای قدیم حتی حکم به جواز قمه زنی داده اند؟

۱. عَمْرَ بْنَ حَنْظَلَةَ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع... قَالَ أَنْظِرُوا إِلَيَّ مَنْ كَانَ مِنْكُمْ قَدْ رَوَى حَدِيثَنَا وَنَظَرَ فِي حَلَالِنَا وَحَرَامِنَا وَعَرَفَ أَحْكَامَنَا فَارْضُوا بِهِ حَكْمًا فَإِنِّي قَدْ جَعَلْتُهُ عَلَيْكُمْ حَاكِمًا فَإِذَا حَكَمَ بِحُكْمِنَا فَلَمْ يَقْبَلْهُ مِنْهُ فَإِنَّمَا بِحُكْمِ اللَّهِ قَدْ اسْتَحَفَّ وَ عَلَيْنَا رَدُّ وَ الرَّأدُ عَلَيْنَا الرَّأدُ عَلَى اللَّهِ وَ هُوَ عَلَى حَدِّ الشَّرْكَ بِاللَّهِ. (الكافي، ج ۷، ص ۴۱۲)

امام صادق علیه السلام فرمود: نظر کنید بشخصی از خود شما که حدیث ما را روایت کند و در حلال و حرام ما نظر افکند و احکام ما را بفهمد، به حکم او راضی شوید؛ همانا من او را حاکم بر شما قرار دادم؛ اگر طبق دستور ما حکم داد و یکی از آنها از او نپذیرفت، همانا حکم خدا را سبک شمرده و ما [اهل بیت] را رد کرده است. و آنکه ما را رد کند، خدا را رد کرده و این در مرز شرک به خدا است.

۲. عملشان را صواب و درست بشماریم؟

۳. بر اساس مبانی و منطق امام صادق (علیه السلام) سخن می گویند.

۴. عاشورا، عزاداری، تحریفات، ص ۵۲۸؛ مصاحبه با آیت الله محمد هادی معرفت

❖ آنچه از قول مراجع سلف (رحمة الله عليهم) نقل شده است، بیش از این نیست که اگر این کار ضرر معتنی به^۱ ندارد جایز است؟ آیا سبک کردن شیعه در افکار جهانیان، ضرر معتنی به نیست؟ آیا مخدوش کردن محبت و عشق شیعیان به خاندان مظلوم پیامبر ﷺ و بخصوص شیفتگی بی حد و حصر آنان به سالار شهیدان ﷺ را بد جلوه دادن، ضرر نیست؟ کدام ضرر از این بالاتر است؟^۲

❖ اگر قمه زدن، به صورت عملی انفرادی در خانه‌های در بسته انجام می‌گرفت، ضرری که ملاک حرمت است، فقط ضرر جسمی بود، ولی وقتی این کار «علی رؤوس الاشهاد»^۳ و در مقابل دوربین‌ها و چشم‌های دشمنان و بیگانگان بلکه در مقابل چشم جوانان خودمان انجام می‌گیرد، آن وقت دیگر ضرری که باید معیار حرمت باشد فقط ضرر جسمی و فردی نیست، بلکه مضرات بزرگ تبلیغی که با آبروی اسلام و شیعه سروکار دارد نیز باید مورد توجه باشد.^۴ امروز این ضرر، بسیار بزرگ و شکننده است و لذا قمه زدن علنی و همراه با تظاهر، حرام و ممنوع است.^۵

❖ یک وقت بود در گوشه و کنار، چند نفر دور هم جمع می‌شدند و دور از انظار عمومی مبادرت به قمه‌زنی می‌کردند و کارشان، تظاهر - به این معنا که امروز هست - نبود. کسی هم به خوب و بد عملشان کار نداشت؛ چرا که در دایره‌ی محدودی انجام می‌شد. اما یک وقت بناست که چند هزار نفر، ناگهان در خیابانی از خیابان‌های تهران یا قم یا شهرهای آذربایجان و یا شهرهای خراسان ظاهر شوند و با قمه و شمشیر بر سر خودشان ضربه وارد کنند؛ این کار، قطعاً خلاف است. امام

۱. قابل اعتنا

۲. پاسخ رهبر معظم انقلاب به نامه‌ی امام جمعه‌ی اردبیل حجت‌الاسلام والمسلمین آقای مروج ۱۳۷۳/۰۳/۲۷

۳. در انظار بینندگان

۴. تا کنون در شبکه‌های تلویزیونی و رسانه‌های ضد اسلامی در جهان، با نمایش صحنه‌های قمه‌زنی که در برخی از کشورهای اسلامی نظیر پاکستان و عراق، انجام می‌شود، فیلم‌های بسیاری را بر علیه اسلام و مسلمین تولید کرده‌اند که در آنها چهره‌های خشن و زشت از اسلام معرفی شده است. نظیر فیلم «شمشیر اسلام» که توسط شبکه تلویزیونی بی.بی.سی تهیه شده و یا فیلم «ترور شیعی» که از تلویزیون آمریکا پخش شد و در آن، شیعیان به گونه‌ای معرفی شده بودند که به چیزی جز قتل و خونریزی فکر نمی‌کنند و در پایان نیز صحنه‌های از قمه‌زنی در روز عاشورا پخش گردید. (کجهان عربی، ۱۴۱۵/۱/۶، شماره ۳۱۱۳)

۵. پاسخ رهبر معظم انقلاب به نامه‌ی امام جمعه‌ی اردبیل حجت‌الاسلام والمسلمین آقای مروج ۱۳۷۳/۰۳/۲۷

حسین علیه السلام، به این معنا راضی نیست. من نمی دانم کدام سلیقه‌هایی و از کجا این بدعت‌های عجیب و خلاف را وارد جوامع اسلامی و جامعه‌ی انقلابی ما می‌کنند؟!^۱

□ یعنی می‌گویید آنهایی که در گذشته حکم به جواز قمه‌زنی داده‌اند، دچار اشتباه شده‌اند؟!

❖ می‌گویید مراجع تقلید گفته‌اند قمه‌زدن جایز است... مراجع قدیم اجازه دادند، ولی شما می‌دانید تلویزیون اروپا دوازده بار قمه‌زدن ایرانی‌ها را نشان داده و بعد یک دکتر روانشناس آنجا نشسته، گفته: شیعه‌ها یک مَرَضی دارند نظیر خودکشی؛ خودشان را آزار می‌دهند. شیعه‌ها یک مرض روانی دارند به نام خودآزاری؛ و اروپا به شیعه خندیده!

شما باید این‌طور سؤال کنید: «ای مراجع تقلید! اجازه می‌دهید جوری عزاداری کنیم که اروپا به شیعه بخندد؟!» هیچ مرجعی اجازه نمی‌دهد. سؤال شما اشتباه بوده‌است؛ سؤال کرده‌اید: اجازه می‌دهید در عزای امام حسین علیه السلام چند قطره خون بریزد؟ گفته‌اند: جایز است.

شما بگویید: اجازه می‌دهید جوری عزاداری کنیم که اروپا به شیعه بخندد؟ هیچ مرجعی اجازه چنین کاری را نمی‌دهد.^۲

❖ درست است که جمعی از بزرگان فقهای پیشین (قدس الله اسرارهم) اجازه بعضی از این امور را در عصر خود- به دلایل خاصی- داده‌اند، ولی آنها هم اگر در عصر ما و شرایط زمان مان بودند به یقین طور دیگری فتوا می‌دادند.^۳

درباره نقش «تغییر شرایط زمان و مکان» در «تغییر حکم مسائل شرعی»^۴ دیدگاه حضرت امام علیه السلام جالب توجه است؛

۱. بیانات رهبر معظم انقلاب در جمع روحانیون استان «کهگیلویه و بویراحمد» در آستانه‌ی ماه محرم ۱۳۷۳/۰۳/۱۷

۲. بخشی از سخنرانی حجت الاسلام قرائتی در تفسیر سوره فلق

۳. متن جوابیه آیت الله العظمی مکارم شیرازی به سؤالات مختلف مردم درباره‌ی وظایف مسلمانان در ایام عاشورا و مراسم عزاداری حسینی علیه السلام (بنگرید به: محمد تقی اکبر نژاد، *از شور تا شعور حسینی*، ص ۳۸۳)

۴. تغییر حکم مسائل شرعی بخاطر تغییر شرایط زمان و مکان، در زمان ائمه (علیهم السلام) نیز نمونه‌های بسیار دارد؛ به عنوان نمونه می‌توان به برداشته شدن وجوب خضاب کردن در زمان آن حضرت اشاره کرد؛

❖ زمان و مکان دو عنصر تعیین کننده در اجتهادند. مسئله‌ای که در قدیم دارای حکمی بوده است، به ظاهر همان مسئله در روابط حاکم بر سیاست و اجتماع و اقتصاد یک نظام، ممکن است حکم جدیدی پیدا کند؛ بدان معنا که با شناخت دقیق روابط اقتصادی و اجتماعی و سیاسی، همان موضوع اول که از نظر ظاهر با قدیم فرقی نکرده است، واقعاً موضوع جدیدی شده است، که قهراً حکم جدیدی می‌طلبد. مجتهد باید به مسائل زمان خود احاطه داشته باشد...»^۱

□ بعضی‌ها در جواب این مطلب - که باید به برداشت بیگانگان نسبت به اعمال مان توجه کنیم - می‌گویند: «اگر بخواهیم به حرف آنها توجه کنیم، آنها بعضی از واجبات دینی ما را هم مسخره می‌کنند؛ پس باید واجبات را هم کنار بگذاریم؟!»

❖ نکته‌ای که در این سوال مورد غفلت واقع شده، این است که، هیچ یک از انبیا برای عمل به عادات و آداب ابداعی خود مورد استهزا قرار نگرفته است! انبیا به جهت تبلیغ دین و احکام الهی به مردم، از سوی کافران و ستمگران مورد تمسخر قرار می‌گرفتند، در حالی که ما به جهت عادات و رسوم ابداعی خود مورد استهزا هستیم.

اگر دشمن ما را به جهت عقاید و اعمال دینی‌مان مسخره کند، در برابر او می‌ایستیم و کمترین توجهی نمی‌کنیم؛ اما رفتارهایی همچون قمه زنی در هیچ یک از روایات ما تایید نشده است؛ بلکه رسم و عادت است که توسط خود مردم ابداع شده است، از این رو نمی‌توان آن را از دین دانست. اگر دشمن، ما را برای گریه کردن بر سالار شهیدان مسخره کند، توجه نمی‌کنیم؛ زیرا اصل عزاداری و گریه برای امام حسین علیه السلام از دین است و در متن دین، به آنها توصیه شده است.

به متن روایت آن - که علاوه بر نهج البلاغه در وسائل الشیعه نیز آمده - توجه کنید:

سُئِلَ (علیه السلام) عَنْ قَوْلِ الرَّسُولِ صَ غَيْرُوا الشَّيْبَ وَ لَا تَشَبَّهُوا بِالْيَهُودِ فَقَالَ (عليه السلام) إِيْمًا قَالَ ص ذَلِكَ وَ الدِّينُ قُلْ فَأَمَّا الْآنَ وَ قَدْ اتَّسَعَ نَطَاقُهُ وَ ضَرَبَ بِجِرَانِهِ قَامِرُهُ وَ مَا اخْتَارَ؛ از آن حضرت پرسیدند از قول پیغمبر (صلی الله علیه و آله) که موی سپید را دگرگون کنید (خضاب کنید) و مانند یهود نباشید! فرمود: همانا گفته آن حضرت در زمانی بود که اهل دین کم‌شمار بودند و اما اکنون بسیاریند و دین پا بر جا شده و هر کس اختیار دارد که خضاب کند یا ترک کند. (وسائل الشیعه، ج ۲، ص ۸۷)

۱. منشور روحانیت، پیام حضرت امام به علما و حوزه‌های روحانیت؛ صحیفه نور، ج ۲۱، ص ۹۸

ما از ریشخند دشمن نمی ترسیم، از بدنمایاندن اسلام به ملتها بیمناکیم؛ ما از آن می ترسیم که پافشاری ما بر برخی از اعمال بی ریشه و ابداعی، بهانه به دست دشمنان دهد و آنها با استفاده از آن، ملت‌هایی را که تشنه اسلام هستند، از آن بیزار کنند.^۱

❖ رهبر معظم انقلاب نیز به همین نکته اشاره کرده‌اند:

اگر قمه زنی اشکال هم نداشته باشد و حرام هم نباشد، واجب که نیست! ... [این رفتارها] در دنیای امروز، در فرهنگ رایج جهانی امروز، در عقلانیاتی که امروز در داخل خانه‌های ما و بین جوانان و دختران و پسران ما رایج است، عکس‌العمل نامناسب ایجاد خواهد کرد. اینها از بینات شرع نیست که ما بگوییم چه دنیا بپسندد، چه نپسندد، ما باید اینها را بگوییم؛ حداقل اینها «مشکوک فیه»^۲ است.^۳

□ حالا یک گروهی از شیعیان هم چنین کارهایی را انجام دهند؛ مگر چه مشکلی پیش می‌آید؟

❖ نباید کاری کنیم که آحاد جامعه‌ی اسلامی برتر، یعنی جامعه‌ی محبّ اهل بیت علیهم‌السلام که به نام مقدس ولیّ عصر (ارواح‌نفاذ)، به نام حسین بن علی علیه‌السلام و به نام امیرالمؤمنین (علیه‌الصلاة والسلام) مفتخرند، در نظر مسلمانان و غیرمسلمانان عالم، به عنوان یک گروه آدم‌های خرافی بی‌منطق معرفی شوند.^۴

❖ می‌بینم که چگونه اخلاص و محبت مردم به سالار شهیدان حضرت اباعبدالله‌الحسین علیه‌السلام مورد جفا در قضاوت‌های جهانی واقع می‌شود، چگونه درک روشن‌بینانه‌ی آنان در اعتقاد به مقام والای اهل بیت علیهم‌السلام، به خاطر بعضی اعمال جاهلانه، حمل بر اموری می‌شود که از ساحت شیعه و ائمه‌ی بزرگوارشان بسی دور است؛ می‌بینم که چگونه عزاداری بر جگرگوشگان زهرای اطهر علیها‌السلام مورد تبلیغ

۱. محمد تقی اکبر نژاد، فصلنامه تخصصی فقه اهل بیت علیهم‌السلام، نشر دایره المعارف فقه اسلامی بر طبق مذهب اهل بیت علیهم‌السلام قم، شماره‌های ۴۸ و ۵۰، زمستان ۱۳۸۵ و بهار ۱۳۸۶، با اندکی تغییر

۲. آنچه در آن تردید وجود دارد

۳. بیانات رهبر معظم انقلاب در جمع نمایندگان مجلس خبرگان رهبری ۸۳/۱۲/۲۷

۴. همان

سوء دشمنان متعصب و تبلیغات چپی های شیطان استعمار قرار می گیرد. می بینم که بعض اعمالی که هیچ ریشه ی دینی هم ندارد، بهانه به دست دشمن مغرض می دهد که بدان وسیله هم اسلام و هم تشیع را - العیاذبالله- به عنوان آئین خرافه معرفی کنند...^۱

❖ شیعه ی محبّ و مخلصی که در روز عاشورا با قمه سر و روی خود و حتی کودکان خردسال خود را خونین می کند، آیا راضی است که با این عمل خود در روزگاری که هزاران چشم عیب جو و هزاران زبان بدگو، در پی بد معرفی کردن اسلام و تشیع است، عمل او را مستمسک دشمنی خود قرار بدهد؟ آیا راضی است که با تظاهر به این عمل، خون ده ها هزار جوان بسیجی صفت عاشق را که برای آبرو دادن به اسلام و تشیع و نظام جمهوری اسلامی بر زمین ریخته شده است، ضایع سازد؟^۲

❖ معنای سفینه النجاة و مصباح الهدی این است که ما عملی را که بلاشک شرعاً محل اشکال است و به عنوان ثانوی هم حرام مسلم و بین است،^۳ انجام دهیم؟!^۴

□ درست است که از حضرت امام مخالفت هایی با این رفتارها نقل شده است؛ اما چرا ایشان به صورت جدی با آن مقابله نکردند؟

❖ اگر به گونه ای که طیّ چهار، پنج سال اخیر بعد از جنگ، قمه زدن را ترویج کردند و هنوز هم می کنند، در زمان حیات مبارک امام (رضوان الله علیه) ترویج می کردند، قطعاً ایشان در مقابل این قضیه می ایستادند.^۱

۱. پاسخ رهبر معظم انقلاب به نامه ی امام جمعه ی اردبیل حجت الاسلام والمسلمین آقای مروج ۱۳۷۳/۰۳/۲۷

۲. همان

۳. گروهی پنداشته اند، اعمالی مانند تیغ زنی و قمه زنی و خدش و لطم و... در عزاداری، اصالتاً حلال است و حکم اولیه آن حلیّت است و اگر بسیاری از مراجع و علما آن را تحریم کرده اند، صرفاً به جهت شرایط خاص سیاسی دنیای اسلام و تبلیغات منفی دشمنان است.

غافل از آنکه به دلیل اطلاق روایات دال بر ممنوعیت اضرار، خدش، لطم، بدعت و دیگر عمومات فقهی در این بحث، حکم اولی آن حرمت است و صدور حکم جواز برای این گونه اعمال به حکم ثانوی بوده، که در شرایط فعلی، به حکم اولیه - که حرمت است - برمی گردد. (بنگرید به: محمد تقی اکبرنژاد، *از شور تا شعور حسینی*، ص ۳۰۶-۲۹۴)

۴. بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری ۱۳۸۴/۰۶/۱۷

□ اگر بخواهیم با رفتارهایی مثل قمه زنی مخالفت کنیم، ما را متهم می‌کنند به اینکه با عزاداری امام حسین علیه السلام مخالفت کنیم!

❖ نه خیر! این مخالفت با عزاداری نیست؛ بلکه مخالفت با «ضایع کردن عزاداری» امام حسین علیه السلام است.^۲

□ به نظر می‌رسد رواج این گونه رفتارها در عزاداری امام حسین علیه السلام عادی نیست؛ زمینه گسترش آن در جامعه چیست؟

❖ برخی کارها در ارتباط با مراسم عزاداری ماه محرم دیده شده است که دست‌هایی به غلط، آن را در جامعه ما ترویج کرده‌اند. کارهایی را باب می‌کنند و رواج می‌دهند که هر کس ناظر آن باشد، برایش سؤال به وجود می‌آید. به عنوان مثال، در قدیم الایام بین طبقه‌ی عوام الناس معمول بود که در روزهای عزاداری، به بدن خودشان قفل می‌زدند! البته، پس از مدتی، بزرگان و علما آن را منع کردند و این رسم غلط برافتاد... قمه زدن نیز همین‌طور است.^۳

❖ شهید مطهری نیز گسترش این رفتارها را معلول روحیه مردم می‌داند؛ ایشان در این رابطه می‌گوید:

قمه‌زنی و بلند کردن طبل و شیپور از ارتدوکس‌های قفقاز به ایران سرایت کرد و چون روحیه مردم برای پذیرفتن آنها آمادگی داشت، همچون برق در همه جا دوید.^۴

۱ - بیانات رهبر معظم انقلاب در جمع روحانیون استان «کهگیلویه و بویراحمد» در آستانه‌ی ماه محرم ۱۳۷۳/۰۳/۱۷

۲. بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار با مردم قم ۸۶/۱۰/۱۹

۳. بیانات رهبر معظم انقلاب در جمع روحانیون استان «کهگیلویه و بویراحمد» در آستانه‌ی ماه محرم ۱۳۷۳/۰۳/۱۷

۴. طبق گفته شهید مطهری، تیغ زنی، زنجیر زنی، حمل نشانه (صلیب)، زدن طبل و شیپور و ... اکنون نیز به همین شکل در منطقه لورد (Lourdes) سالیانه در سالروز تصلیب ادعایی مسیح، برگزار می‌شود. (بنگرید به: شهید مرتضی مطهری، *جاذبه و دافعه علی (علیه السلام)*، ص ۱۵۴)

□ می‌گویید دشمن از قمه‌زنی بر ضد تشیع استفاده می‌کند؛ می‌شود چند نمونه از آن را بگویید؟

❖ اجازه دهید در پاسخ به این سوال، خاطرات چند تن از علما و صاحب‌نظران جهان اسلام را، از دست‌های پنهانی که ترویج این گونه رفتارها را در کشورهای اسلامی به عهده داشته‌اند، بشنویم؛

۱. عراق

❖ علامه محمد جواد مغنیه، از علمای بزرگ عراق، در کتاب *تجارب خود*، بحثی دارد تحت عنوان «کفن‌هایی برای زنده‌ها»؛ هنگامی که از عالمی فلسطینی درباره نظر علمای فلسطین نسبت به شیعه سوال می‌کند، می‌نویسد:

همانا سبب اصلی این تفرقه‌ای که میان مسلمین ایجاد شده است، استعمار و ایادیش هستند؛ بدین طریق که آنها دائماً مسلمانان را با هر وسیله‌ای که شده تحریک و تجهیز نموده و در مقابل هم قرار می‌دهند. از جمله این راه‌ها، این بود که دولت انگلیس در ماه محرم، هزار کفن به قمه‌زنان هدیه نمود و هنگامی که دولت آمریکا از آن با خبر شد، برای آن که فرصت را از دست ندهد، دو هزار کفن به آنها هدیه نمود.^۱

در خصوص نقش سفارت‌های کشورهای استعماری در ورود و گسترش این‌گونه سنت‌ها به کشورهای اسلامی - از جمله عراق - منتشر شده است، در اینجا به سندی که محقق و جامعه‌شناس عراقی «ابراهیم الحیدری» در کتاب *Soziologie* آورده است، اشاره می‌کنیم:

سفیر انگلیس در بغداد بعد از جنگ جهانی دوم و هم‌زمان با کاهش مواد غذایی و افزایش قیمت‌ها در بازار، مقدار زیادی چای و سیگار مورد نیاز هیئت‌ها و مجالس عزاداری را از طریق شخص ثالثی به بعضی از مسؤولین هیئت‌ها تقدیم کرد؛ جالب اینکه به این هیئت‌ها مقدار زیادی پارچه سفید هم برای استفاده در مراسم قمه‌زنی داده شد.^۲

۱. «إنَّ السبب لهذه التفرقة هو الاستعمار و علماء الاستعمار يثرونها و يغذونها بكل وسيلة - و من هذه الرسائل إنَّ الانجليز يهدون ألف كفن في شهر المحرم للضاربين أنفسهم بالسيف و السلاسل، و أوردت أمريكا أن لا تقوتها الفرصة فأمت هؤلاء ألفي كفن» (محمد جواد مغنیه، *تجارب*، ص ۴۴۹ و ۴۵۰)

۲. Ibrahim Al-Haidari, *Soziologie*. P. ۱۷۶

دکتر تیجانی نیز در کتاب «اهل بیت علیهم السلام؛ کلید مشکل‌ها» در این باره می‌نویسد:

یکی از علمای گذشته می‌فرمود: شمشیرهایی که در گذشته شیعیان آن را در برابر ظالمان بلند می‌کردند، امروز برای زدن به سرهای خود، از آن استفاده می‌کنند. تاجایی که انگلیسی‌ها مقدار زیادی شمشیر، در میان دسته‌های عزاداری - در کربلا - تقسیم می‌کردند.^۱

۲. جمهوری آذربایجان

❖ کسی که با مسائل کشور شوروی سابق و این بخشی که شیعه‌نشین است - جمهوری آذربایجان - آشنا بود، می‌گفت: آن زمان که کمونیست‌ها بر منطقه‌ی آذربایجان شوروی سابق مسلط شدند، همه‌ی آثار اسلامی را از آن جا محو کردند. مثلاً مساجد را به انبار تبدیل کردند، سالن‌های دینی و حسینیه‌ها را به چیزهای دیگری تبدیل کردند و هیچ نشانه‌ای از اسلام و دین و تشیع باقی نگذاشتند. فقط یک چیز را اجازه دادند و آن، قمه زدن بود! دستورالعمل رؤسای کمونیستی به زبردستان خودشان این بود که مسلمانان حق ندارند نماز بخوانند، نماز جماعت برگزار کنند، قرآن بخوانند، عزاداری کنند، هیچ کار دینی نباید بکنند؛ اما اجازه دارند قمه بزنند! چرا؟ چون قمه زدن، برای آنها یک وسیله تبلیغ بر ضدّ دین و بر ضدّ تشیع بود. بنابراین، گاهی دشمن از بعضی چیزها، این گونه علیه دین استفاده می‌کند. هر جا خرافات به میان آید، دین خالص بدنام خواهد شد.^۲

۳. بنگلادش

❖ یکی از علمای مجتهد بنگلادشی که زمانی از شاگردهای ما بوده‌اند، برای من گفت: علت اینکه بنگلادش از پاکستان جدا شد، این بود که بنگلادش کاملاً سنی‌نشین بود، اما در پاکستان فرهنگ شیعه غلبه دارد... ولی رفته رفته پیشرفت مذهب تشیع در آنجا شروع شد. او می‌گفت شیعه مقداری در آنجا اوج گرفت. گروهی (!؟) از پاکستان به بنگلادش آمدند؛ به عنوان اینکه شیعه دارد پیشرفت می‌کند، پس باید اقامه شعائر حسینی هم در اینجا به نحو احسن و اکمل انجام بپذیرد!

۱. دکتر محمد تیجانی، *اهل بیت کلید مشکل‌ها*، ترجمه سید محمد جواد مهری، ص ۱۸۶

۲ - بیانات رهبر معظم انقلاب در اجتماع بزرگ مردم در صحن امام خمینی(ره) مشهد مقدس رضوی ۱۳۷۶/۰۱/۰۱

برخی پاکستانی‌ها در عاشوراء از این زنجیرهایی که سرش چاقو دارد به پشت خود می‌زنند؛ ایشان برای من گفت: یک وقت دیدیم پیشرفت تشییع توقف کرد. متوجه شدیم که علت آن، این‌گونه کارهاست.^۱

۴. ایران

❖ اینکه من می‌گویم دست بیگانگان در میان است، شخص ثقه‌ای نقل کرد؛ گفت در مشهد در یکی از سالها، یک وقت دیدیم، از طرف یکی از سفارتخانه‌های خارجی آمدند، قمه‌های نو در میان بعضی عزاداران تقسیم می‌کنند؛ همه‌اش سفید؛ برآق؛ یک شکل!

آیا این سفارتخانه خارجی دلش برای ما سوخته که عزاداری کنیم؟! یا اینکه می‌خواهد اینها را نشان بدهد و بگوید: اینها وحشی هستند؟! [بیگانگان] برای اینکه اسلام را خرافی جلوه دهند، و نسل فرهیخته دانشمند را از اسلام دور کنند، می‌آیند خرافات را مخلوط می‌کنند؛ مسائلی که جزء دین نیست، جزء دین می‌کنند؛ در عزاداری‌ها دخالت می‌کنند؛ شکل عزاداری را عوض می‌کنند.

مسئله قمه زنی که در هیچ زمانی در زمان معصومین نبوده، می‌آیند این را رایج می‌کنند، تا مردم را در نظر بیگانه‌ها خرافی جلوه دهند.

یک فیلم درست کرده‌اند در یکی از کشورهای خارجی، به نام فیلم «فتنه» در کشورهای مختلف نشان دادند؛ گفتند: بیائید تماشا کنید؛ ببینید مسلمانها این‌اند: آدم کشند؛ خودزن‌اند! فیلم مرکب از سه بخش بود... بخش سوم، منظره قمه‌زدنهاست؛ سر بچه را قمه می‌زند؛ خودش را قمه می‌زند، لباس سفیدشان، تمام مملو از خون نشان می‌دهد!

عزاداری سیدالشهداء از افضل قربات است؛ کیمیاست؛ وسیله حل مشکلات است؛ اما کاری که مردم را از اسلام دور نکند...^۲

۱. مصاحبه با آیت الله محمد هادی معرفت، *عاشوراء، عزاداری، تحریفات*، ص ۵۲۸؛ ص ۵۱۹

۲. بخشی از سخنرانی حضرت آیت الله العظمی مکارم شیرازی در حرم مطهر حضرت معصومه (سلام الله علیها)، نهم رمضان ۱۴۳۰

فصل ششم - چند کتاب خواندنی در موضوع عزاداری

مسائل جدید از دیدگاه علما و مراجع تقلید

یکی از مشکلاتی که باعث به وجود آمدن اختلاف نظر در میان متدینین و عزاداران حسینی در جامعه شده است، عدم دسترسی دقیق به دیدگاه‌های فقهی علما و مراجع عظام تقلید است. تقیید دینی مردم ما - کسانی که مهمترین دغدغه‌شان اقامه شعائر دینی، خصوصاً عزاداری در جامعه است - به گونه‌ای است که به صرف دستیابی به نظر مرجع تقلید، خود را پایبند به عمل به دستور دین می‌سازند.

طرح مسائل جدیدی از مراجع عظام تقلید که امروزه در سطح مجالس عزاداری و هیئات مذهبی مطرح گردیده و آگاهی از تغییراتی که به واسطه تغییر شرایط و اقتضائات روز جامعه در احکام مراجع به وجود می‌آید، ضرورت آگاهی از جدیدترین فتاوی علما را دوجندان می‌کند.

مجموعه چهارجلدی *مسائل جدید* که به کوشش حجت الاسلام والمسلمین سید محسن محمودی جمع آوری شده است، پاسخگوی بسیاری از مسائل مورد ابتلای عزاداران حسینی و برگزارکنندگان مجالس اهل بیت علیهم‌السلام از زبان ۱۰ مرجع بزرگ تقلید، آیات عظام: امام خمینی، اراکی، گلپایگانی، خامنه‌ای، سیستانی، فاضل لنکرانی، تبریزی، بهجت، مکارم شیرازی و صافی گلپایگانی است.

پاسخ مسائلی از این دست را در این کتاب که توسط انتشارات علمی-فرهنگی صاحب‌الزمان علیهم‌السلام منتشر شده است، می‌یابید:

- لزوم بزرگداشت عید غدیر و عزاداری محرم و صفر، پوشیدن لباس سیاه، حکم روضه‌های دروغ، شیوه عزاداری برای اهل بیت علیهم‌السلام، لزوم جلوگیری از وهن مذهب، استفاده از آلات موسیقی در

عزاداری، استفاده از زنجیرهای تیغ دار، برهنه شدن در عزاداری‌ها، عکس‌های منسوب به ائمه علیهم‌السلام، تشییع نمادین حضرت زهرا علیها‌السلام و...

امید که ارائه منابع معتبری از این دست، راه را بر کسانی که با تمسک به فتاوی تحریف شده یا ارائه استفتائات پیشین علما، به ایجاد تردید در قشر متدین و مذهبی جامعه می‌پردازند، ببندد و در کوتاه‌زمان، شاهد اتحاد هرچه بیشتر عزاداران حسینی، باشیم.

هیئت؛ فضیلت و آیین مجالس ذکر اهل بیت (علیهم‌السلام)

در این کتاب، ابتدا مجالس عزا، ذکر و توسل به اهل بیت علیهم‌السلام از زاویه فلسفه وجودی، تاریخچه و سیره اهل بیت علیهم‌السلام در برگزاری محافل حسینی مورد بررسی قرار گرفته است. در این فصل، با بهره گیری از سیره ائمه هدی علیهم‌السلام تلاش شده، الگوی مطلوب عزاداری از لسان مؤسسين مجالس ذکر؛ یعنی اهل بیت علیهم‌السلام تبیین گردد.

در فصل دوم، جایگاه وعظ و منبر در مجالس حسینی از کلام امام راحل فدائش و رهبر معظم انقلاب (مدظله العالی) تشریح شده است. کارکردهای نهاد منبر و وظایف اهل منبر نسبت به مخاطبان و ساز و کار مناسب برای سازماندهی نهاد منبر و... از دیگر مباحث این فصل است. نقش و جایگاه مداحی و ستایشگری اهل بیت علیهم‌السلام، ارکان آن (هنر، شعر، لفظ، مضمون، آهنگ، صدای خوش و...)، مسئولیتهای ذاکران اهل بیت علیهم‌السلام و آفات و انحرافات مداحی، اجزای فصل پایانی این کتاب را تشکیل می‌دهند. در بخشی از این کتاب خطاب به جامعه مداحان می‌خوانیم:

شما اینجا نشستهاید، خیال می‌کنید که همین‌طور زندگی دارد می‌چرخد. نه آقا! یک جنگ است؛ یک جنگ حقیقی است. الان بین این جامعه، این نظام، متفکران این نظام، فعالان این نظام در رده‌های مختلف، از جمله خود شما که مداح مجموعه کشور هستید از یک طرف، با یک طرف دیگر؛ کسانی که می‌خواهند ریشه‌ی این ایمان را از این خاک مقدس و از این دل‌های پاک دریابورند... دنبال اینند که فکر توحیدی را، فکر ولایت را، محبت اهل بیت را، محبت به قرآن را، تعصب و غیرت نسبت به مبانی دینی و اعتقاد به مبارزه‌ی با ظالم را، اعتقاد به قبح و زشتی ظلم‌پذیری را از دل این مردم با انواع حيله‌ها بیرون بکشند. انواع و اقسامش را دارند انجام می‌دهند و آن را بیان هم می‌کنند.

... بنابراین یک جنگ است. در این جنگ طبقه‌ای که با ایمان مردم، با دل مردم، با معارف مردم، با

نام مبارک ائمه (علیهم‌السلام) و اهل بیت سر و کار دارد، وظیفه‌ی سنگینی دارد. برادران عزیز! این وظیفه را درست بشناسند؛ درست از آن استفاده کنند.^۱

چاپ دوم این کتاب - که توسط دفتر فرهنگی فخرالائمہ علیهم‌السلام قم تهیه شده - را می‌توانید در محرم امسال از نمایندگی‌های «نشر معارف» تهیه نمایید.

از عاشورای حسینی تا عاشورای شیعه

محمد اسفندیاری در این کتاب، با دیدی که شاید بتوان آن را «جامعه‌شناختی» اما با رویکردی «تاریخی» نامید، کوشیده است ابتدا به تفاوت دیدگاه‌ها نسبت به عاشورا و «حماسه» یا «تراژدی» بودن آن بپردازد و در نهایت، ریشه اکثر انحرافات عزاداری را نیز در همین دیدگاه نادرست «تراژیک» به حادثه کربلا ارزیابی می‌کند:

عوام، هرچه را عجیب‌تر و غریب‌تر و گزافه‌تر و خرافه‌تر باشد، بیشتر دین می‌دانند... عوام، نخستین مشتری خرافاتند و بلکه نخستین سفارش دهنده تولید خرافات.

«توده‌های مردم خواهان دینی هستند که از حیث معجزه و اسرار و اساطیر غنی باشد.»

هیچگاه چگونگی احکام دین به دست مردم نیفتاد و آنها معین نکردند که چگونه نماز بخوانیم و روزه بگیریم و حج بگذاریم؛ اما از آنجا که شکل معین و دقیقی برای عزاداری ترسیم نشد، میدان برای سلیقه‌های مردم باز شد و آنها صورت‌هایی به عزاداری دادند که گاه آمیخته به خرافه و بدعت است.

گذشته از این دیدگاه تحلیلی، نگارنده در این کتاب - که با نثر زیبایی نیز نگاشته شده است - مستندات تاریخی قابل توجهی برای ادعاهای خود ارائه داده است و انحرافات گوناگون عزاداری - چه محتوایی و چه شکلی - و از جمله قمه زنی را از لحاظ تاریخی، موشکافی نسبتاً دقیقی کرده است.

این کتاب در ۹۶ صفحه، در قطع رقعی و در قالبی کاملاً جذاب توسط انتشارات «صحیفه خرد» قم منتشر شده و در سال ۱۳۸۴ به چاپ دوم رسیده است.

۱. بیانات رهبر معظم انقلاب در سالروز ولادت حضرت فاطمه زهرا (سلام‌الله‌علیها) ۸۶/۴/۱۴

عزاداریهای نامشروع (ترجمه رساله التنزیه لأعمال الشیبه)

در مقدمه کتاب، درباره مؤلف آمده است:

علامه بزرگوار، آیت الله سید محسن امین عاملی از علمای بزرگ شیعه در لبنان و صاحب کتاب گرانسنگ «اعیان الشیعه» بی شک یکی از مفاخر عالم تشیع و از اصلاح‌گران مشهور و صادق و مخلص عصر ماست که در مسئله پاکسازی مراسم عزاداری حسینی از خرافات و بدعتها، از پیشگامان محسوب می‌گردد.

خود علامه امین در *اعیان الشیعه* می‌نویسد:

این عمل [قمه‌زنی و...] شیعه اهل بیت را در انظار مردم، مورد تمسخر قرار داده و آنها را وحشی قلمداد می‌کند و شکی نیست که این اعمال ناشی از وسوس شیاطین بوده و موجب رضایت خدا و پیامبر و اهل بیت اطهار نیست... به همین دلیل هم رساله «التنزیه» را نوشتم که چاپ شد و به فارسی هم ترجمه گردید. و به دنبال آن بود که گروهی از قشریون و کسانی که خود را به دین منسوب می‌دارند، قیام کردند و غوغا برپا ساختند و حتی در میان مردم عوام شایع نمودند که فلانی عزاداری بر امام حسین را تحریم کرده است و بر این هم بسنده نکرده و مرا به خروج از دین (!) متهم ساختند...^۱

ایشان در قسمتی از رساله التنزیه می‌نویسد:

اگر این امور [قمه‌زنی و...] به راستی ثواب داشت و در دنیا و آخرت مضر نبود، سزاوار بود که علما و فقها نیز هم به آن مبادرت کنند و خود پیش قدم باشند!... زیرا که علما و فقها بیش از همه شایسته برای این گونه کارها - ی ثواب! - هستند و اکنون که همه این کارها را نمی‌کنند، خوب بود اقلأً یکی دو نفر از علما برای نمونه این کارها را انجام می‌دادند!

و در نهایت بر خلاف برخی ادعاهای واهی و بدون سند که در سالهای اخیر توسط برخی معتمین بدون دقت ایراد شد، این عالم بزرگ شیعه می‌نویسد:

مرحوم آیت الله میرزای شیرازی در گذشته و تمام علمای نجف در همین امروز، فتاوی صریح در تحریم تمام این اعمال صادر کرده و اعلامیه‌های مفصل بیرون داده‌اند و در گذشته نیز هیچ یک از علما و فقها و مجتهدین دستور و فتوایی بر جواز این امور نداده‌اند، بلکه آنها را رسماً حرام

۱. *اعیان الشیعه*، چاپ بیروت، ج ۱۰، ص ۳۶۳

کرده‌اند.

و من خود خط تمام علمای بزرگ نجف را که این اعمال را حرام کرده‌اند، دیده‌ام. این خطوط هم اکنون نیز در نزد ورثهٔ مرحوم حاج باقر صحاف که در حجره صاحب «مفتاح الکرامه» ساکن بود (و هم او بود که این موضوع را استفتاء کرده بود) باقی است.

این کتاب اثری ماندگار از روشنفکری جلال آل احمد و نماد درد دین در روشنفکران مذهبی دوران معاصر تلقی می‌گردد.

قمه زنی؛ سنت یا بدعت؟

این کتاب را می‌توان یکی از پرمخاطب‌ترین کتابها در این موضوع دانست که در مدت نسبتاً کوتاهی به چاپ ششم رسید. علاوه بر این، مطالب این کتاب به سرعت در وبلاگ آقای مهدی مسائلی - نویسنده کتاب - و سپس در وبلاگها و سایتهای زیادی منتشر شده و همین امر، به گسترش آن کمک شایانی نمود.

نویسنده سعی کرده است در این کتاب، به نقد و بررسی دلایل قمه زنان پرداخته و به شبهاتی که از سوی آنان مطرح شده نیز پاسخ دهد. علاوه، ایشان دلایل حرمت قمه زنی و همچنین فتاوی بسیاری از علما و مراجع را در سطح نسبتاً جامعی جمع آوری کرده است. در قسمتی از این کتاب، تحت عنوان سابقه حرمت قمه زنی می‌خوانیم:

بر خلاف آنچه تصور می‌شود که حرمت قمه زنی در سالهای اخیر و بعد از فتوای رهبری مطرح گردیده است، باید گفت فقها و علمای بزرگی قبل از مقام معظم رهبری و حتی قبل از انقلاب وجود داشته‌اند که حکم بر حرمت قمه زنی نموده‌اند؛ که از این میان می‌توان از فقهای بزرگی همچون:

آیت الله العظمی سید محمد حسن شیرازی مشهور به میرزای شیرازی
آیت الله العظمی حاج شیخ عبدالکریم حائری یزدی (مؤسس حوزه علمیه قم)
زعیم بزرگ جهان تشیع، آیت الله العظمی سید ابوالحسن اصفهانی
دانشمند پر آوازه شیعی آیت الله العظمی سید محسن امین عاملی
فقیه نامدار، آیت الله العظمی سید محسن حکیم
علامه شیخ محمدجواد مغنیه

فقیه مجاهد آیت الله العظمی شیخ عبدالکریم جزایری
آیت الله العظمی شیخ محمد حسین کاشف الغطاء
آیت الله محمد باقر بیرجندی
آیت الله سید محمد مهدی قزوینی
آیت الله هبه الدین حسینی شهرستانی
آیت الله شیخ جعفر بدیری
علامه شیخ محسن شراره
آیت الله شیخ محمد خالصی
عالم و زاهد معروف آیت الله شیخ علی قمی
آیت الله شیخ غلامحسین تبریزی
آیت الله شهید مطهری
و آیت الله شهید سید محمد باقر صدر را نام برد.

چاپ ششم این کتاب ارزشمند که شامل ویرایشی جدید از این کتاب است، در زمستان ۸۶ توسط انتشارات «گلبن» اصفهان به بازار آمده است.

از شور تا شعور حسینی

محمدتقی اکبرنژاد در این کتاب - که بررسی نسبتاً جامعی درباره مباحث فقهی و حدود و ثغور شرعی عزاداری است - پس از پرداختن به بحث حقیقت عزاداری و لزوم عزاداری برای اهل بیت علیهم السلام، ضرورت تنوع در شیوه‌های عزاداری را نیز بیان کرده است.

در بخش دوم این کتاب، مبارزات علیه عزاداری بررسی شده و یادآوری شده که مبارزه مکانیکی و فیزیکی با عزاداری، از قبل شکست خورده است و دشمنان دین سعی می‌کنند با انواع تحریفات محتوایی، شکلی و اعتقادی با عزاداری مبارزه کنند.

در ادامه، به مسئله خودزنی و به صورت خاص، قمه زنی پرداخته شده و مؤلف، گذشته از بحث ناسازگاری با مقتضیات زمان، اثبات کرده است که این اعمال هیچ ریشه‌ای در آیات و روایات ندارند؛ بلکه ادله فراوانی دلالت بر حرمت آنها دارد.

بعلاوه، در این کتاب به پاسخگویی به برخی شبهات نیز پرداخته شده است. از جمله، به برخی مکاشفات علما که دستاویز طرفداران قمه زنی شده است، پرداخته و می‌نویسد:

مکاشفه تنها برای شخصی که مکاشفه می کند - اگر منجر به یقین شود - حجت است. اگر یقین نیاورد و یا با روایات مخالف باشد، حجّیت ندارد. اما در هر حال برای دیگران فاقد حجیت است؛ زیرا خبری حجت است که شخص از امام نقل کند.

و در ادامه می نویسد:

بنابر فرض که این مکاشفات درست نقل شده باشند و خالی از شوائب بوده باشند، هیچ تعارضی با آنچه که گفتیم، ندارد؛ زیرا در زمانی که آنها این مسائل را دیده بودند، زمانی بود که قمه زنی ممنوع نشده بود...

به عنوان مثال، تا زمانی که قبله تغییر نکرده بود، تمام آثار و برکات نماز، متعلق به نمازی بود که به سمت بیت المقدس خوانده می شد. اما بعد از تغییر قبله اگر کسی ده سال هم به طرف بیت المقدس نماز بخواند، هیچ فایده ای نخواهد داشت و نمی توان گفت که آقا! شهدای بدر که دارای فلان درجات بودند، به سوی بیت المقدس نماز خوانده اند و به آن درجات رسیده اند!

در بخش پایانی نیز به بیان فتاوی مراجع فعلی درباره قمه زنی پرداخته شده است.

این کتاب توسط انتشارات «پاسدار اسلام»، در ۳۸۸ صفحه و در قطع وزیری، در زمستان سال ۸۵ انتشار یافته است.

خون موعود

دو فصل ابتدایی این کتاب، گزیده ای است از کتاب ارزشمند *البكاء للحسین*، نوشته حضرت آیت الله میرجهانی. فصل سوم نیز حاوی ۱۳۰ پرسش و پاسخ در مسائل روز و مورد ابتلای جوانان در مباحث مختلف فقهی، کلامی، عرفانی و تاریخی درباره شخصیت امام حسین علیه السلام و وقایع کربلا و عزاداری از حضرت آیت الله العظمی مظاهری می باشد. به عنوان مثال، در این مجموعه می خوانیم:

آیا اصل عزاداری و سوگواری برای ائمه هدی علیهم السلام و امام حسین علیه السلام مورد تأیید شرع مقدس می باشد یا خیر؟

- عزاداری برای حضرت سیدالشهدا (ارواحنا فداه) از افضل اعمال و قربات الهی است، بلکه واجب کفایی است و مورد تأیید نبی اکرم صلی الله علیه و آله و حضرات ائمه هدی علیهم السلام بوده است.

آیا جلسات عزاداری به شکل کنونی؛ زنجیر زدن، سینه زنی، دسته عزاداری و... بدعت در دین رسول الله نیست؟

- خیر، بدعت نیست؛ عزاداری به شکل متعارف و به تعبیر مرحوم استاد بزرگوار و عظیم الشان، حضرت امام قلینری، عزاداری به شیوه سنتی از افضل اعمال و قربات الهی و مورد تأکید اکید پیامبر عظیم الشان و حضرات ائمه هدی علیهم السلام می باشد.

آیا اصل قمه زدن (یعنی تیغ بر سر زدن و جاری کردن خون) بنفسه مورد جواز شرع مقدس می باشد؟

-ظاهراً مصداق عزاداری نیست؛ ولی در وضع فعلی، انجام این عمل جایز نیست.

علاوه بر اینگونه سؤالات، مسائلی از قبیل اهداف و کیفیت قیام ابا عبدالله علیه السلام، نحوه خواندن زیارت عاشورا، برکات تربت سیدالشهدا و مسائل متفرقه مجالس عزاداری از جمله وظیفه بانیان و شرکت کنندگان در مجالس عزا، برهنه شدن و هروله در زمان سینه زنی، استفاده از آلات موسیقی در مجالس اهل بیت علیهم السلام، روزه های بدون سند، مجالس مخصوص بانوان و... نیز از زبان حضرت آیت الله العظمی مظاهری پاسخ داده شده است.

چاپ دوم این کتاب در قطع و شکل و قالبی بسیار جذاب، در ۱۴۴ صفحه، توسط انتشارات «شهید حسین فهمیده» اصفهان در زمستان ۸۴ منتشر شده است.

تراژدی کربلا، مطالعه جامعه شناختی گفتمان شیعه

این کتاب که نام اصلی آن *تراجیدیا کربلاء، سوسیولوجیا الخطاب الشیعی* است، توسط ابراهیم الحیدری - محقق و جامعه شناس عراقی - نوشته شده و توسط انتشارات «دارالکتاب اسلامی» منتشر شده است، حاوی سیر نسبتاً جامعی از مباحث تاریخی و جامعه شناختی درباره عزاداری، خصوصاً در کشور عراق است. در بخشی از این کتاب آمده است:

عادات و رسوم سنتی از نگاه روانشناسی اجتماعی برانگیزاننده نوعی شور و هیجان صوفیانه بوده که به طور ناخودآگاه موجب پالایش روان از فشار و سرکوبهای تراکم یافته و احساس گناه و خطاکاری می گردد. این فرآیند پالایشی، همواره در خلال یک رفتار جمعی و در فضای یک احساس ناخودآگاه مشترک تحقق می یابد...

این انتقام درونی، گاه از روی آگاهی صورت می پذیرد که نوعی احساس کاذب و غیرواقعی است. احساس ظلم و ذلت نیز گاه انسان را به انتقام از خویشان به جای انتقام از ستمگران قدرتمند وامی دارد؛ این فرآیند معکوس، ناشی از حالت ضعف درونی و ناتوانی در مقابله با ظلم است...

در قسمت دیگری از این کتاب آمده است:

نهیضت امام حسین از اهدافی انقلابی و مفاهیمی بلند و ابعادی انسانی برخوردار است. این نهیضت بزرگ به وسیله برخی مردم از درون تهی شده و تنها به برخی مراسم و مجاس اندوهبار محدود شده است. شکنجه بدن و اعمال خشونت علیه خویش به روشی کاملاً عقب مانده و زیانبار، از جمله این مراسمها است. در همین حال، ملت عراق در اثر شکافهای درونی و عجز و عقب ماندگی در بدترین وضعیت و شدیدترین مصیبت قرار دارند.

بنابراین اگر ما به دنبال حرکت در راه امام حسین و تأسی از اهداف بلند و انقلابی آن حضرت هستیم، باید همچون او به شخصیت انسانی احترام گذاشته و از کرامت انسان دفاع کنیم و در برابر هرگونه ذلت، خواری و عقب گرد به شدت مقابله و مبارزه کنیم.

یکی از نقاط قوت این کتاب، همانگونه قبلاً نیز اشاره شد، بررسی سیر تاریخی ورود بسیاری از انحرافات به عزاداری است که در کتاب حاضر (دست پنهان) نیز از آنها استفاده شده است.

عاشورا، عزاداری، تحریفات

این کتاب که جمع آوری ارزشمندی از کتابهای علمای معاصر و مقالات صاحب نظران در بحث عزاداری عاشوراست. فرصتی است برای آنان که می خواهند دیدگاههای کارشناسانه دینی در بحث مبانی و ریشه های تحریفات رد عزای حسینی را در کنار نظرات صاحب نظران جامعه شناسی روز را در کنار هم ببینند.

ارائه کتب و آثاری از شهید مطهری (تحریفات و عوامل آن)، محمدرضا حکیمی (عاشورا، مظلومیتی مضاعف)، میرزا حسین نوری مازندرانی (صدق در مقتل خوانی)، علامه سید محسن امین (عزاداریهای نامشروع با ترجمه جلال آل احمد)، شیخ عباس قمی (اصلاح سوگواری) و دیگر کارشناسان دینی در کنار مقالاتی ارزشمند از دکتر سید محمد ثقفی (نقش مصلح دینی در خرافه زدایی)، محمد صحتی سردرودی (دستاویز قمه زنی و خرافه زدایی از عاشورا)، غلامرضا گلی زواره (از مرثیه تا تعزیه)، ناصر باقری بیدهندی (بایدها و نبایدهای عزاداری) و...

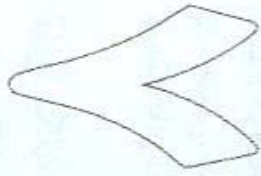
در مقاله سوء استفاده از عزاداری از این کتاب می خوانیم:

برخی در اثر عدم تمییز میان این عادات و رسوم نادرست با مراسم سوگواری امام حسین علیه السلام به طور کلی از اندیشه اصلاح و پالایش این مراسم فارغ گشته و تلاشی برای ابداع عادات و رسومی

سازگار با تحولات دنیای جدید بجای عادات و رسوم نادرست سابق نمودند. اما دیگرانی که با آن عادات و رسوم نامعقول مخالف بودند «از جانب عامه مردم تحت فشار بوده و هرگونه موضع گیری خود را موجب از دست دادن جایگاه اجتماعی خویش می دیدند. زیرا غوغاسالاری عوام در اندک زمانی به شیوع تهمت هایی همچون بی ولایتی یا دشمنی با اهل بیت می انجامید... به همین دلیل، فقها غالباً از زاویه عناوین کلی فقه به این گونه قضایا نگریسته و به آثار و پیامدهای منفی آن عادات و رسوم در جامعه که چهره مذهب و دین را مخدوش می ساخت توجه کمتری می نمودند... بر همین اساس، حکم به جواز آنها صادر می کردند.»

نویسنده در ادامه، با نقل بخشی از مقاله *المجالس الحسينیه، احیاء امر الاسلام فی خط اهل بیت علیهم السلام*^۱ می نویسد: بسیاری از فقهای بزرگ همچون شیخ مرتضی انصاری بر این نظر بوده و مجروح ساختن بدن را با قمه یا قلاب های آهنی یا کتک زدن شدید خود را حرام و ضرر به نفس می شمردند. در بخش دوم این کتاب، پنج مصاحبه مفصل با علما و کارشناسان دینی آمده که در قالب این مصاحبه ها زوایای پنهانی از موضوع انحرافات عزاداری و حدود شرعی آن مورد بحث قرار گرفته است؛ مصاحبه هایی با آیات عظام و حجج اسلام محمدهادی معرفت، یوسفی غروی، سید ضیاء مرتضوی، نظری منفرد و... در این مجموعه ارزشمند که در ۶۴۱ صفحه توسط انتشارات «صحیفه خرد» منتشر شده، ارائه گردیده است.

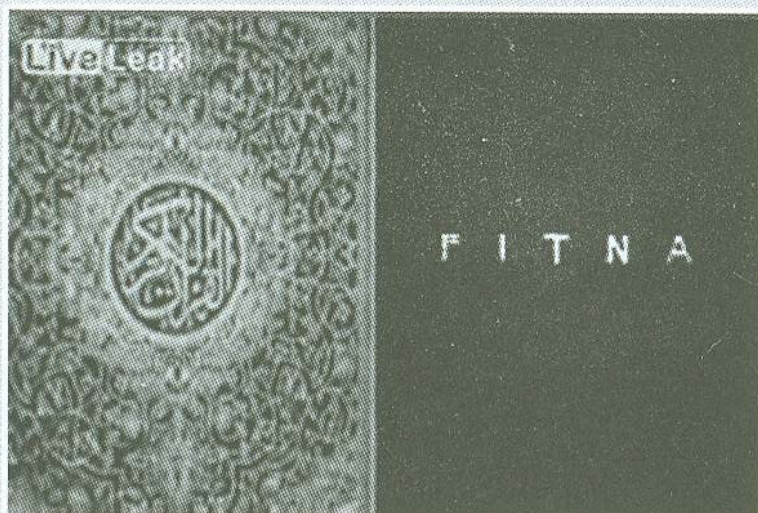
۱. چاپ شده در *مجله النور*، ش ۷۵، لندن، ۱۹۹۷ میلادی

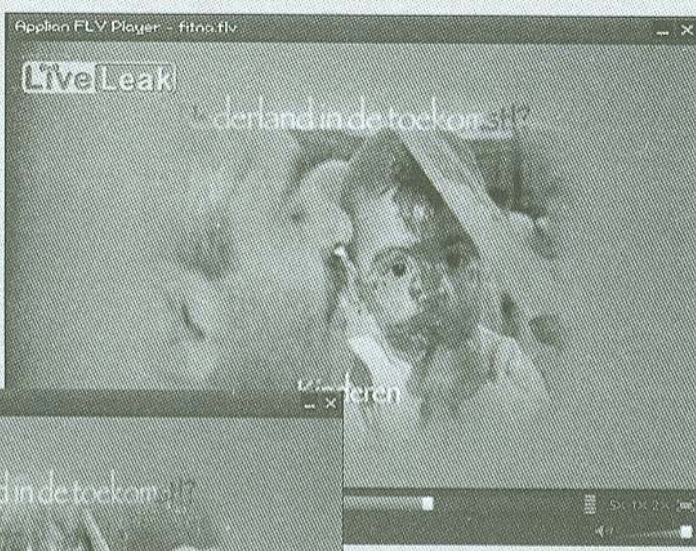
مروزی اجمالی پر

سورہ استغاثہ جریبان سماکی معانی و تفسیر

از مسالہ قمہ نئی

فیلم فتنه "FITNA" عنوان فیلمی است که به ظاهر، توسط یکی از نمایندگان مجلس هلند به نام گریت ویلدرز Greet Wilders تهیه شده است. این فیلم، در تاریخ هشتم فروردین ۱۳۸۷ (۲۷ مارس ۲۰۰۸) از طریق سایت Liveleak به دو زبان انگلیسی و هلندی بر روی اینترنت منتشر شد. هر چند این سایت، تنها دو روز بعد، به دلیل اعتراضات گسترده، مجبور به حذف فیلم از روی سایت خود شد؛ با این وجود نسخه هلندی در ۲ ساعت، یک میلیون و ششصد هزار بار؛ و نسخه انگلیسی نیز در مدت ۵ ساعت، یک میلیون و دویست هزار بار مشاهده شده است. در این فیلم که تنها با هدف مخدوش کردن چهره اسلام در افکار عمومی جهان ساخته شده است، بسیاری از اتفاقات و کشتارهایی که در جهان انجام گرفته است، به گردن مسلمانان انداخته شده است.

در این فیلم ریشه تمام خشونت‌هایی که به مسلمانان نسبت داده می‌شود را قرآن، دانسته و به بیننده این طور القا می‌کند که اگر می‌خواهند خشونت از دنیا ریشه‌کن شود، باید قرآن از بین برود؛ همان طور که فیلم، با صدای پاره شدن صفحات قرآن به پایان می‌رسد.

اعتراضات گسترده مسلمانان به این فیلم ضد اسلامی و قرآن ستیز، در سراسر جهان، به صورت تجمعات و تظاهرات دینی و تهیه طومارهای اینترنتی تا ماهها پس از آن ادامه یافت؛ تا آنجا که سران اتحادیه اروپا نیز برای حفظ موقعیت خود در جهان، احساس خطر کرده و آنان را به تصمیم‌گیری درباره شیوه موضع‌گیری در قبال آن، به نحوی که منجر به خشم بیشتر مسلمانان نگردد، وادار کرد.

تنها نکته منفی‌ای که سازندگان این فیلم توانسته‌اند نسبت به شیعیان، در اثبات مدعای خود و معرفی چهره‌های خشن از اسلام شیعی استفاده کنند، صحنه‌های دلخراش قمه‌زنی در مراسم عزاداری است.

(به معنی: مسیح، نجات بخش است) می باشد. این سایت در بخش «ادیان دروغین»
به معرفی تشیع می پردازد. گوشه ای از تصاویر و متن های مربوطه، در این سایت را مشاهده کنید:

Microsoft Internet Explorer - [Working Offline]
Address http://www.jesus-is-savior.com/False%20Religions/Islamic%20Muslim/this_is_shiite_islam.htm

This is Shiite Islam!

Ashura

This is Shiite Islam!

Child Cutting (Tiq Zani)

Child Cutting!
Fine Art of Cutting Child's Head via Dagger by very civilized Muslim Mothers, so the child can be blessed by Imam Hussein!

Lobaik Lobaik!
Allah Loving Parent, wisely cutting the child's head with a sharp razor blade, Shiite style! Ain't Shiite Islam Great?! Love them Shites! Allah is Merciful!

Done, but with errors on page.

http://www.jesus-is-savior.com/False%20Religions/Islamic%20Muslim/this_is_shiite_islam.htm

▲ شکافتن فرقی سر بچه ها (تیغ زنی)

این تصویر، بیانگر

اوج تمدن مادران مسلمان می باشد

که با خنجر،

فرقی سر کودکان خود را می شکافند!

باشد که امام حسین پاداش آنها را بدهد!

▲ لیبک! لیبک!

خداوند دوست دارد والدینی را که

خردمندانه سر بچه های خود را

با تیغ براق می شکافند!

این است روش شیعه!

چه دین ارزشمندی!

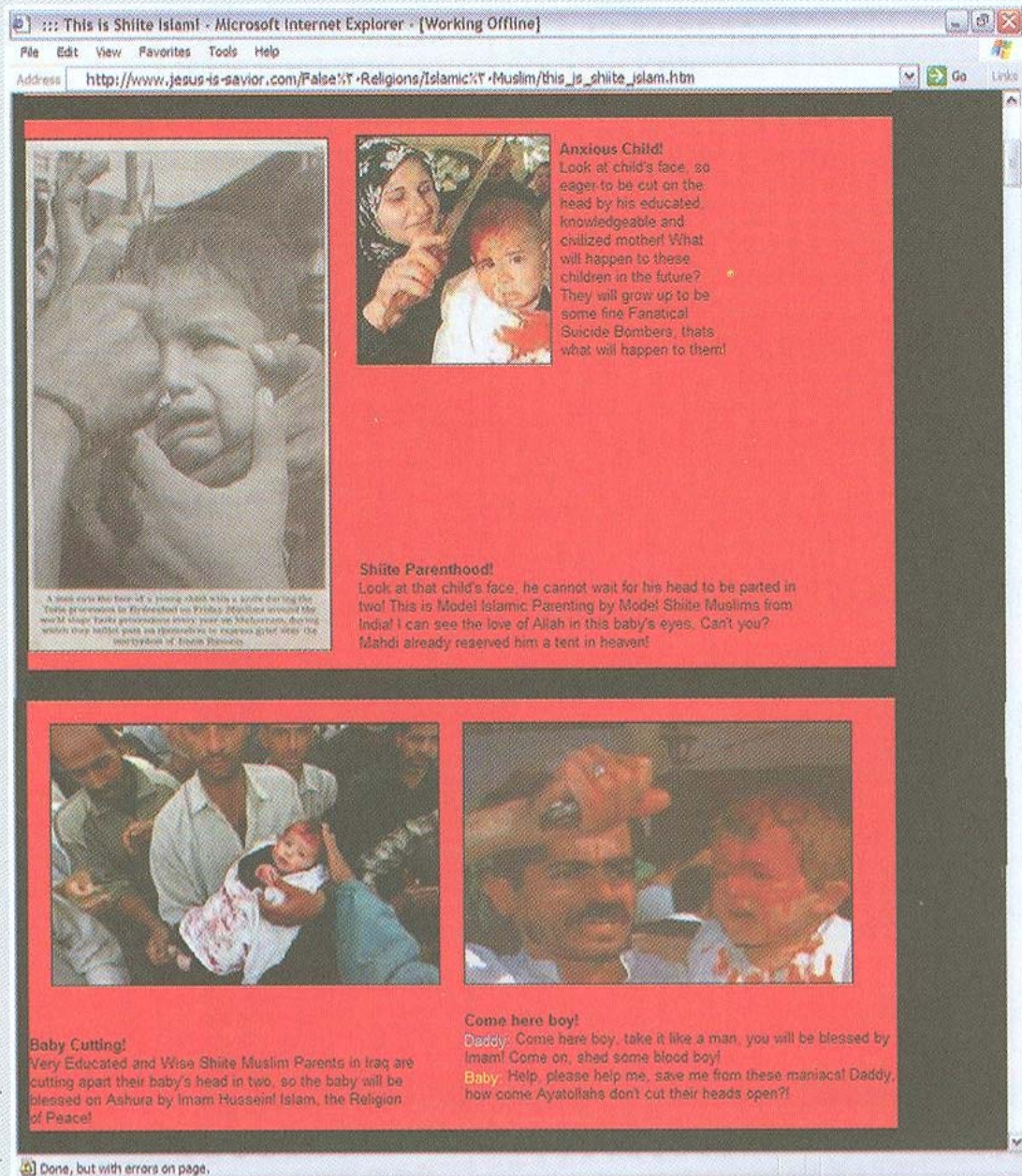
این شیعیان را دوست داشته باشید!

خدای مسلمانان مهربان است!

متن زیرنویس عکس ها
عیناً ترجمه شده اند

در حالی که بسیاری از علمای بزرگ شیعه، مخالفت خود را با این کار اعلام کرده‌اند، پایگاه‌های تبلیغاتی مسیحیت در تلاش هستند تا قمه زنی را دستور علما جلوه دهند.

**متن زیرنویس عکس‌ها
عیناً ترجمه شده‌اند**

◀ **بچه‌های وحشت زده!**
به صورت بچه‌ها نگاه کنید؛
ظریف‌تر از آن است که
به دست مادران تحصیلکرده،
فره‌یخته و متمدن بریده شود!
در آینده چه بر سر این
کودکان خواهد آمد؟!
آنها بزرگ خواهند شد
تا جزء **بمب گذاران**
متعصب انتحاری شوند؛
این، آن چیزی است که
برای آنها اتفاق خواهد افتاد!

◀ **شیوه انجام وظیفه والدین شیعه!**
به صورت آن بچه نگاه کنید؛
اون نمی‌تونه صبر کنه تا سرش
به دو قسمت شکافته بشه!
این، نمونه‌ای از **مدل تربیتی والدین**
در بین مسلمانان است که
توسط شیعیان هند ارائه شده است!
من عشق خدا را در چشمان
این کودک می‌بینم؛ شما نمی‌بینید؟!

http://www.jesus-is-savior.com/False%20Religions/Islamic%20Muslim/this_is_shiite_islam.htm

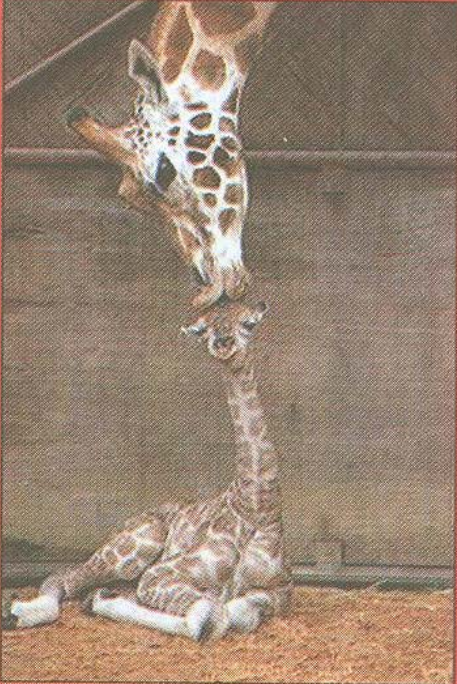
▲ **شکافتن سر کودک!**
والدین شیعه مسلمان
خیلی تحصیلکرده و خردمند،
سر کودکان خود را به دو قسمت می‌شکافتند.
امام حسین در روز عاشورا
از او تشکر خواهد کرد!
اسلام مذهب صلح است!

▲ **بیا اینجا، پسر!**
پدر: پسر بیا اینجا!
مثل یک مرد بگیرش!
امام از تو تشکر می‌کند!
پسر، بیا مقداری خون بریز!
پسر: کمک! کمک کنید!
من را از دست این دیوانه‌ها نجات بدید!
پدر! چطور ایت‌الله‌ها
سر خود را نمی‌شکافتند؟!

■ در این سایت مسیحی، رفتار حیوانات با بچه هایشان در مقایسه با رفتار شیعیان با کودکانشان برای ضربه زدن به دین اسلام به تصویر کشیده شده است.

Microsoft Internet Explorer - [Working Offline]

Address: http://www.jesus-is-savior.com/False%20Religions/Islamic%20Muslim/this_is_shiite_islam.htm Islami.htm

How animals treat their Children

How Shiite Muslims treat their Children
A Lebanese Shiite Muslim holds his terrified son as the man on the right ritually slashes his head with a razor during Ashura. The blood will be spread by hitting the wound.

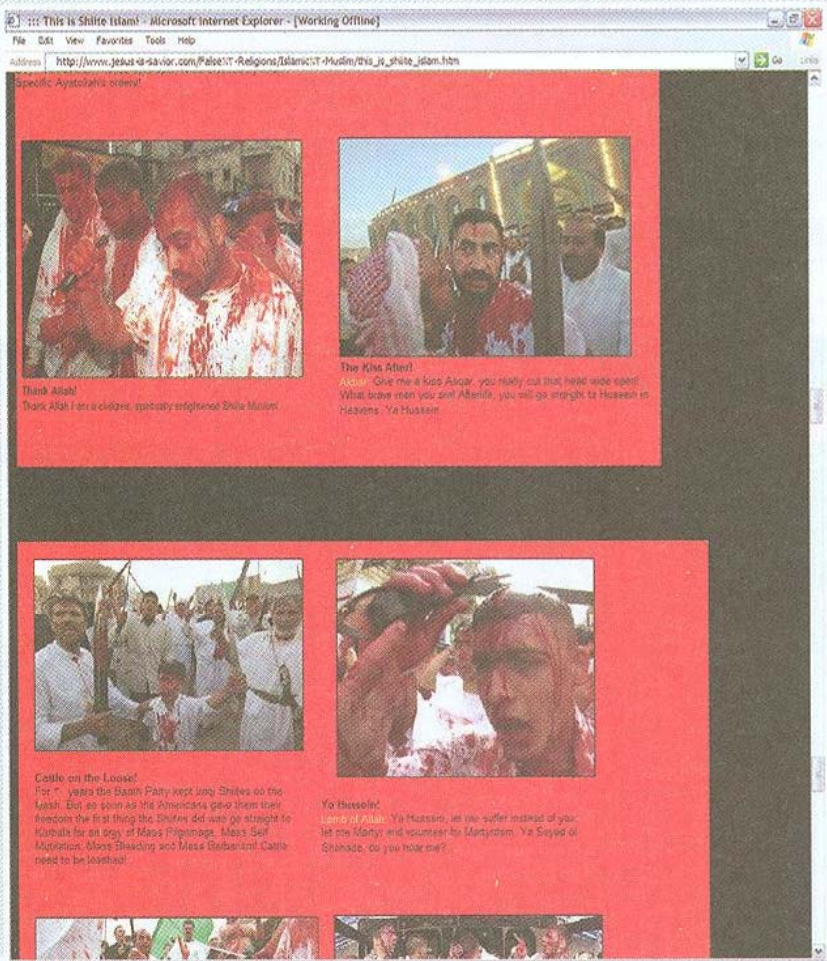
Done Internet ۳۰۰۸/۰۱/۰۹

حیوانات چطور با بچه هایشان رفتار می کنند!

**متن زیرنویس عکسها
عیناً ترجمه شده اند**

مسلمانان شیعه چطور با بچه هایشان رفتار می کنند!
یک مسلمان شیعه لبنانی،
پسر وحشت زده اش را گرفته است
و با پسرک، مثل یک بزرگسال متعصب دینی برخورد می کنند.
در روز عاشورا سرش را با یک تیغ برنده،
شکاف سریعی می دهند.
خون با ضربه ای که جراحت ایجاد می کند،
بر سر و روی کودک پاشیده می شود.

**متن زیرنویس عکس‌ها
عیناً ترجمه شده‌اند**

Thank Allah!
Thank Allah I am a civilized, spiritually enlightened Shiite Muslim!

The Kiss After!
Allah! Give me a Kiss Asrar, you really cut that head wide open!
What brave men you sent Allah! you will go straight to Hussein in Heavens! Ya Hussein!

Cattle on the Loose!
For 7 years the Bush Party kept Iraq Shiites on the leash. But as soon as the Americans gave them their freedom the first thing the Shiites did was go straight to Karbala for an orgy of Mass Playmorage, Mass Self Mutilation, Mass Bleeding and Mass Sabotage! Cattle need to be leashed!

Ya Hussein!
Allah! Ya Hussein, let me suffer instead of you, let me Martyr and volunteer for Martyrdom. Ya Sayid al Ghade, do you honor me?

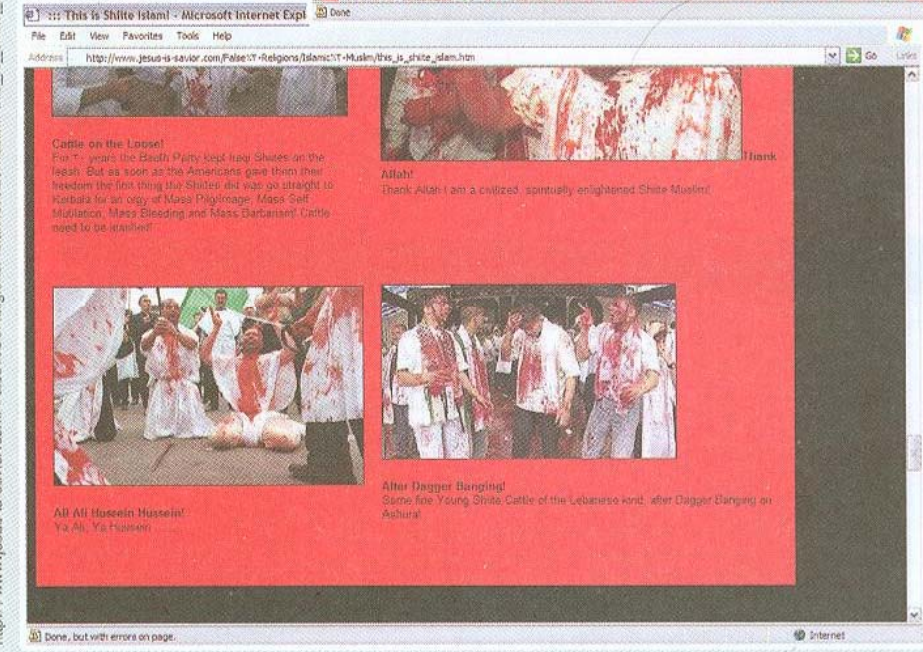

خدا یا متشکرم!
من یک انسان متمدتم!
من یک شیعه مسلمان
روشنفکر روحانی
هستم!

کله آزاد!
۳۰ سال، حزب بعث
افسار شیعیان عراق
را بسته بود. ولی
به محضی که
آمریکایی‌ها آزادی را
به آنها دادند،
اولین چیزی که شیعیان
بی‌درنگ به سمت آن
رفتند، کربلا بود.
تا یک زیارت گروهی،
یک خودزنی گروهی،
یک خون‌ریزی گروهی،
یک بربریت گروهی
و یک وحشی‌گری گروهی
به راه بیندازند!
گله احتیاج به
افسار زدن دارد!

یک بوسه بعد از قمه زنی!
اکبر: اصغر! یه بوس به من بده،
تو واقعا خیلی سرت رو پهن شکافتی!
چه مرد دلاوری هستی تو!
بعد از مردن، تو مستقیم می‌روی
پیش امام حسین در بهشت...
یا حسین!

یا حسین!
جوان ساده لوح خوب خدا: یا حسین،
به من اجازه بده تا به جای تو
رنج شهادت را تحمل کنم
بگذار شهادت طلب و
سپس شهید شوم،
یا سید الشهدا
صدای مرا می‌شنوی؟

Cattle on the Loose!
For 7 years the Bush Party kept Iraq Shiites on the leash. But as soon as the Americans gave them their freedom the first thing the Shiites did was go straight to Karbala for an orgy of Mass Playmorage, Mass Self Mutilation, Mass Bleeding and Mass Sabotage! Cattle need to be leashed!

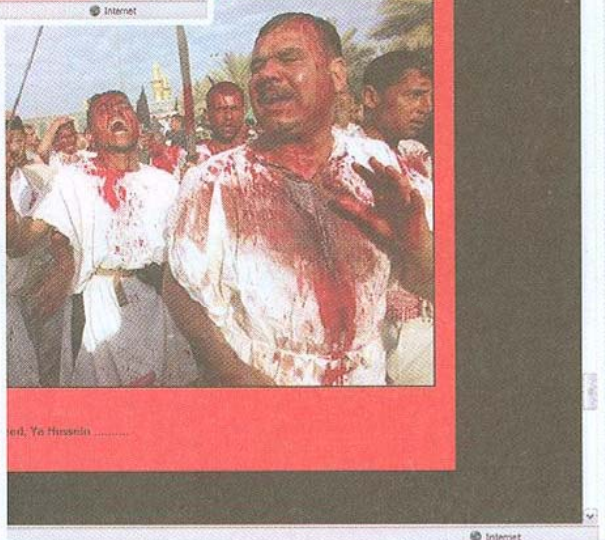
Allah!
Thank Allah I am a civilized, spiritually enlightened Shiite Muslim!

Alli Ali Hussein Hussein!
Ya Ali, Ya Hussein

After Dagger Banging!
Strike the Young Shiite Cattle of the Lebanese kind, after Dagger Banging on Ashura!

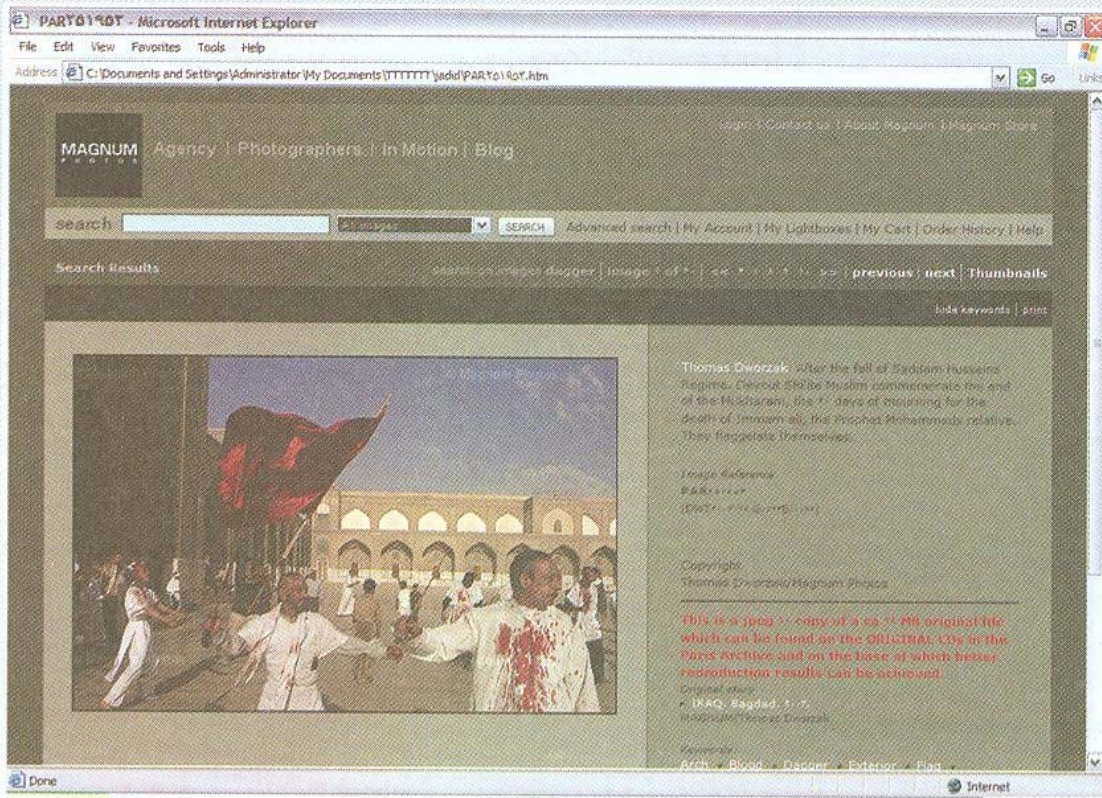
ed, Ya Hussein

علی علی حسین حسین!
یا علی، یا حسین

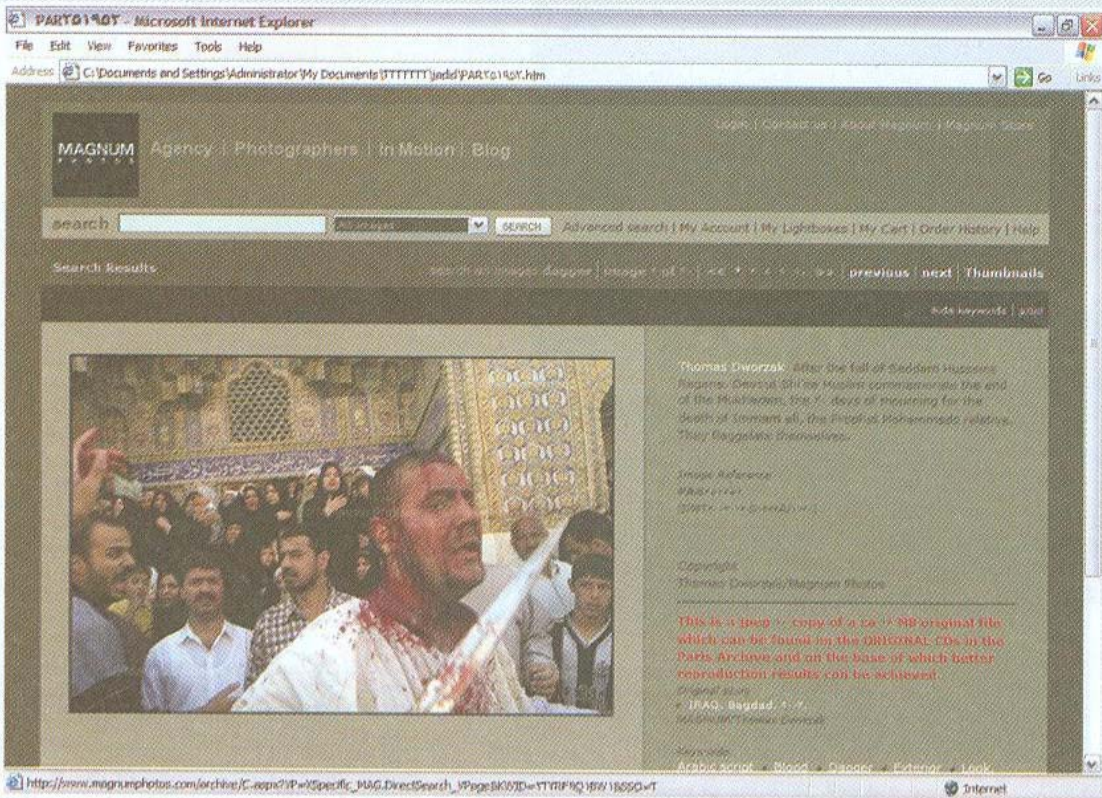
پس از قمه زنی!
یک گله حیوان از جوانان شیعه خوب لبنانی،
پس از کوبیدن خنجر بر سرشان در عاشورا!

یا حسین، من آن را احساس کردم!
یا حسین! من درد تو رو می‌فهمم؛
بگذار خون من جاری شود؛ یا حسین...

http://www.jesus-is-savior.com/FALSE%20Religions/Islamic%20Muslim/this_is_shiite_islam.htm

برای ملاحظه این صفحه به این نشانی اینترنتی مراجعه کنید:
http://www.magnumphotos.com/archive/C.aspx?VP=XSpecific_MAG.PhotographerDetail_VPage&pid=2K7O3R14JP6U&nm=Thomas%20Dworzak

در بسیاری از سایت‌های غربی،
 با ارائه تصاویر قلمه زنی
 در شهرهای مقدس شیعیان
 در عراق و
 ذکر ممنوعیت این مراسمات
 در دوران استبداد صدام،
 این اقدامات را
 سندی برای اثبات وحشیگری
 ذاتی شیعیان و
لزوم مهار و کنترل نظامی آنان
 قلمداد می‌نمایند.

<http://www.frqan.com/shows.php?showid=162>

در سایت ضد شیعی «الفرقان» که توسط وهابیان اداره می‌شود، با نمایش صحنه‌هایی خشن از قمه زنی، این عمل را بعنوان «شعائر شیعیان در روز عاشورا» معرفی کرده و از این طریق، مذهب شیعه را زیر سؤال می‌برد.

<http://www.islanway.com/SF/mh.htm>

از دیگر سایت‌های فعال بر ضد مکتب تشیع سایت «طریق الاسلام» است. Islamway در این پایگاه اینترنتی، صفحه‌ای به ماه محرم، با عنوان «ماه محرم، بین تبعیت و بدعت» اختصاص داده شده است.

یادآوری می‌شود که چند سالی است وهابیت تحركات گسترده‌ای را در سطح جهان اسلام آغاز کرده تا ماه محرم را با بهانه روزهای آغازین سال قمری، به جشن و پایکوبی بپردازند، بدین منظور، احادیثی جعلی نیز از پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) نقل شده است که روز عاشورا، روز مبارکی است که در آن عید گرفته شود!

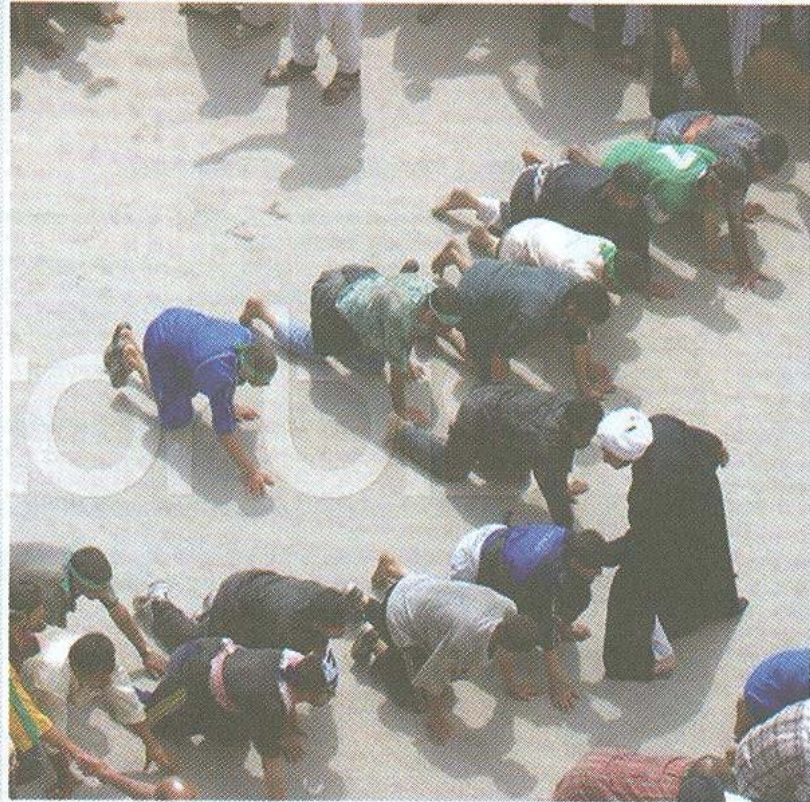
حال، این سایت، سنت عزاداری شیعیان را به عنوان یک «بدعت» در اسلام معرفی کرده و با نشان دادن صحنه‌هایی از عزاداری غیر منطقی شیعیان، تأیید هر انسان بی‌اطلاعی را برمی‌انگیزاند.

در صفحه بعد، چند نمونه از تصاویری که در این سایت به نمایش در آمده، می‌بینیم.

بخش عمده‌ای از تصاویری که در اکثر سایت‌های ضد شیعی از آن علیه شیعیان سوء استفاده می‌گردد، صحنه تیغ زدن کودکان و نشان دادن صورت‌های معصوم و خون‌آلود آنان در این حال است.

الزحف أيام عاشوراء

سول معممی الراضة للاتباع المساکین الزحف فی ایام عاشوراء کالبهائم، و هو نوع من اذلال النفس و تحقیرها لوما علی مقتل الحسین رضی الله عنه

<http://www.islamway.com/SF/mhfm.htm>

متن زیرنویس عکس‌ها عیناً ترجمه شده‌اند

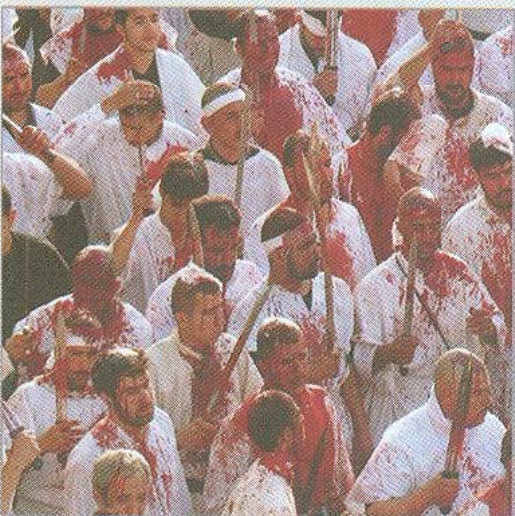
در توضیحاتی که ذیل تصویر سمت راست در سایت «طریق الإسلام» آمده است، نوشته شده:

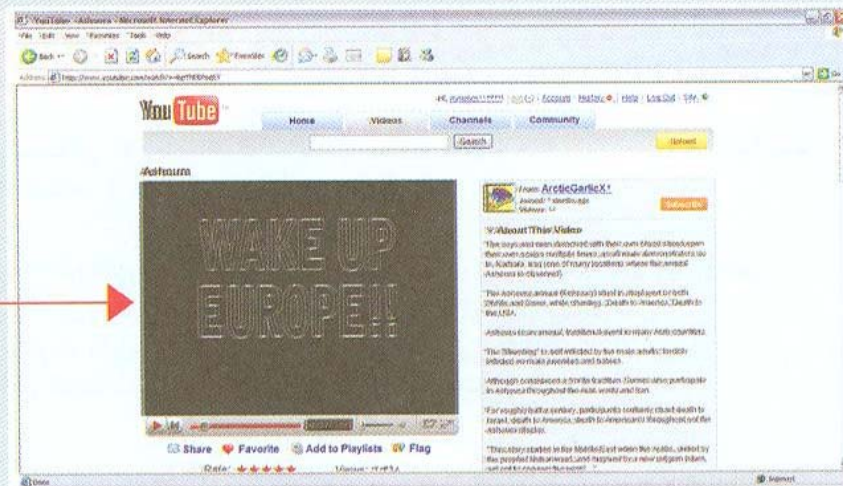
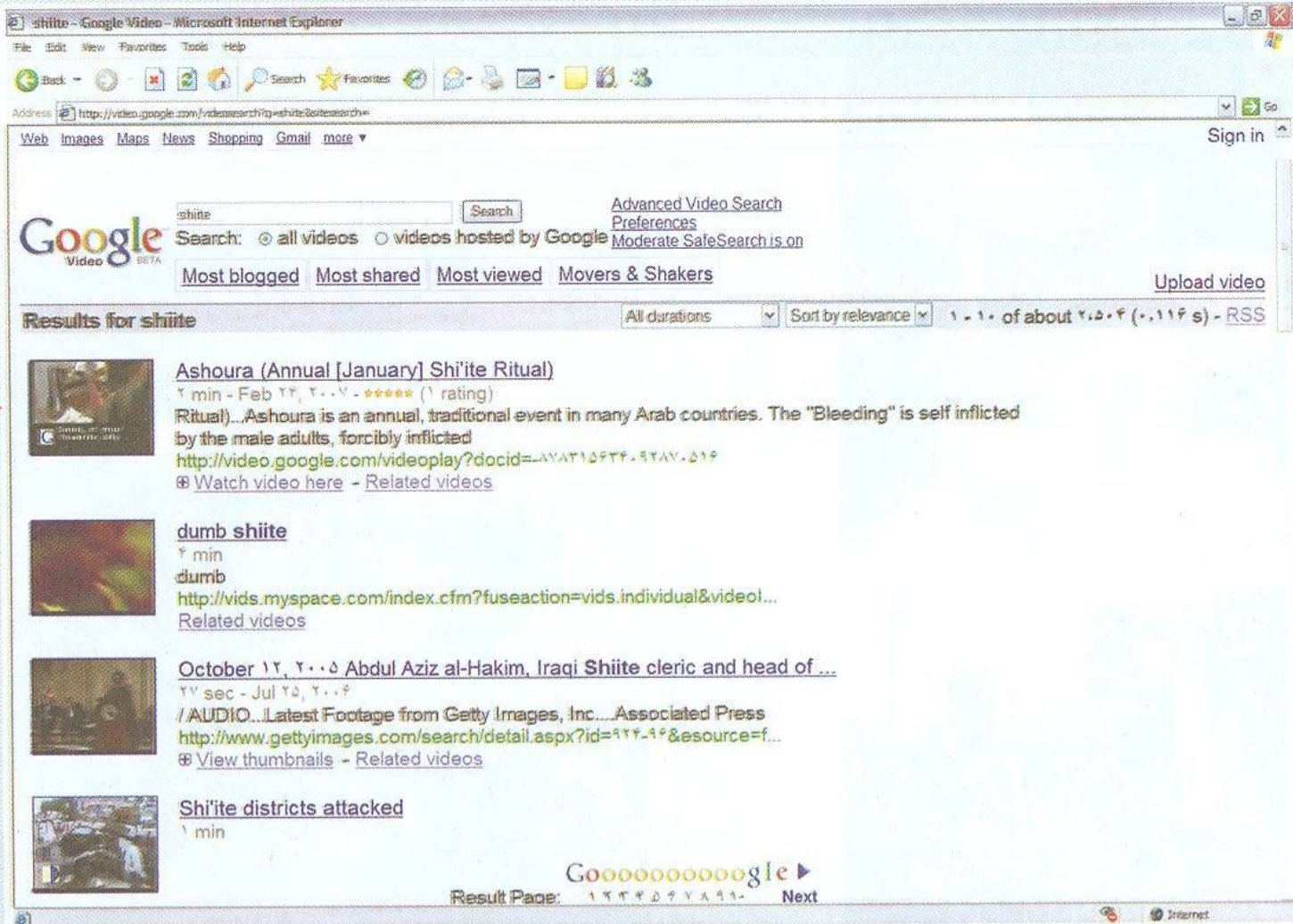
چهار دست و پا رفتن در روز عاشورا

عمامه به سرهای رافضه (شیعه) از چهار دست و پا رفتن همچون چهارپایان، برای تابعین بیچاره خود در ایام عاشورا، چهره‌ای زیبا می‌سازند. این نوعی از ذلیل کردن نفس با تحقیر خود از روی سرزنش به خاطر کشته شدن حسین (رضی الله عنه) است!

این تبلیغات در حالی است که علمای شیعی همواره مردم را از این نوع عزاداری نهی کرده‌اند.

فرد مورد اشاره در این عکس یکی از شیوخ عراقی، بالباس و دستار محلی است؛ نه یک روحانی شیعه!

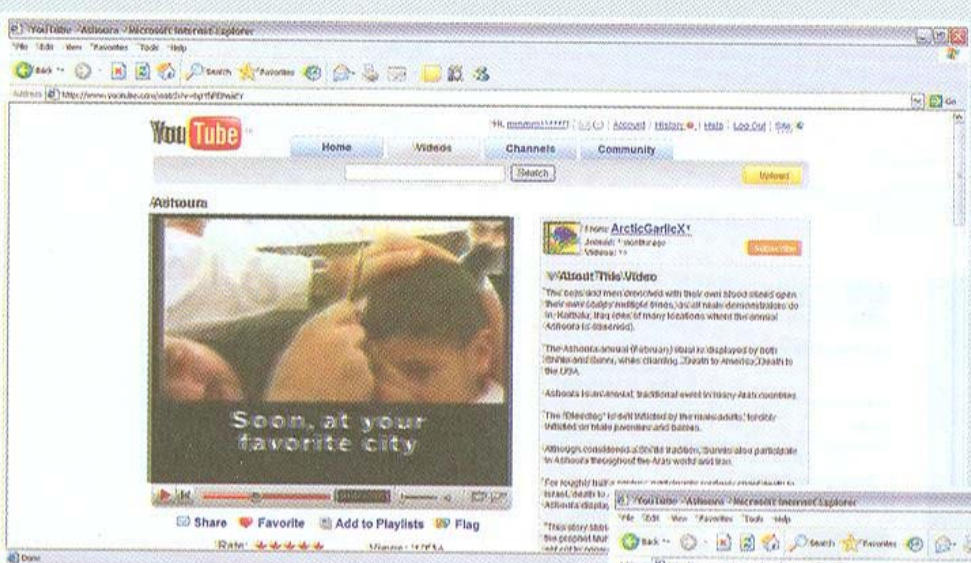

اگر در سایت معتبر و پر طرفدار Google و در موتور جستجوی ویدئوی این سایت، معادل انگلیسی کلمه «شیعه» را جستجو کنید، در بین ۵ فیلم ویدئویی اول، کلیدی نشان داده می شود که صحنه های پیش رو چند صحنه از آن است که از سایت معتبر:

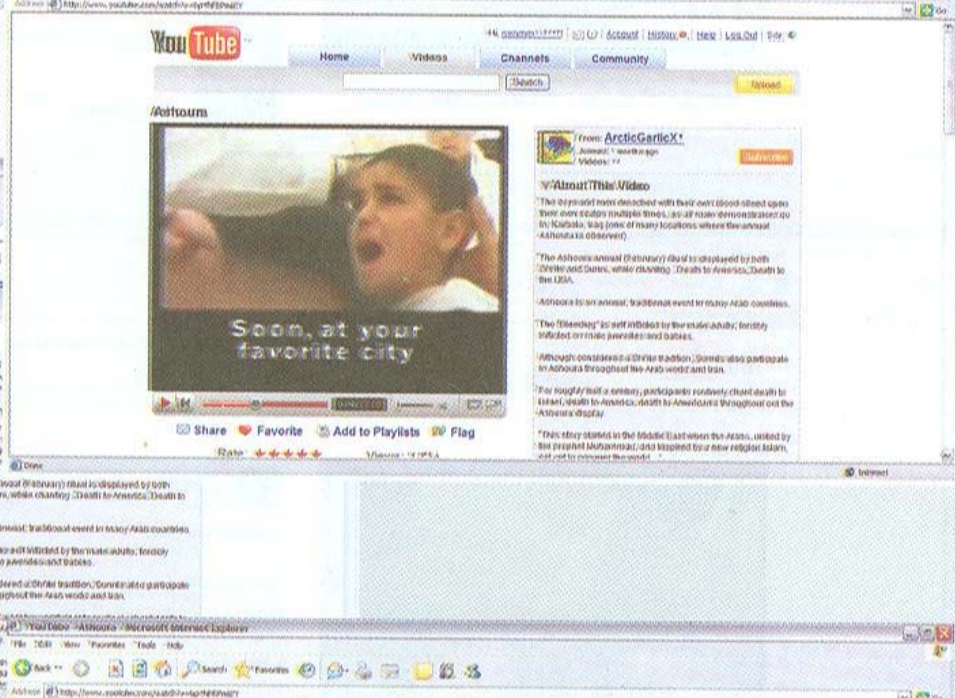
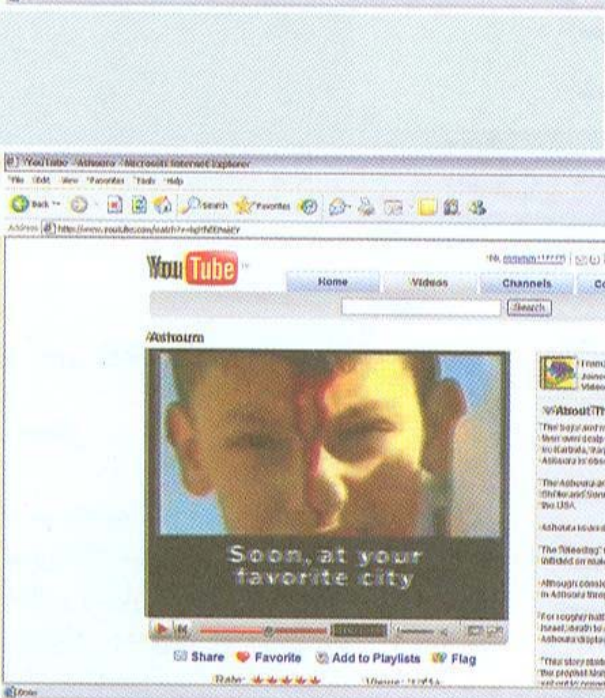

(یکی از قوی ترین بانک های ویدئو در شبکه اینترنت) دریافت شده است.

■ در ابتدای این کلیپ، پس از نمایش چند نمونه از نمادهای تمدن تاریخی اروپا، ناگهان این عبارت با قلم بسیار درشت بر روی صفحه حک می شود: «اروپا، بیدار شو!»

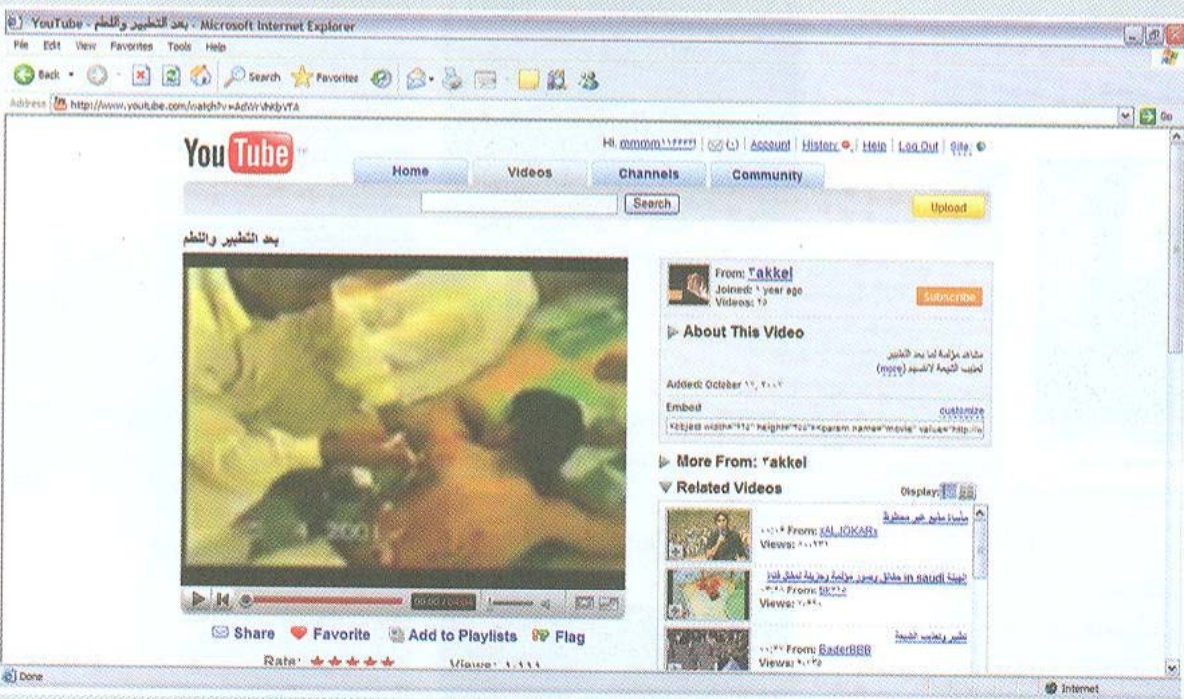
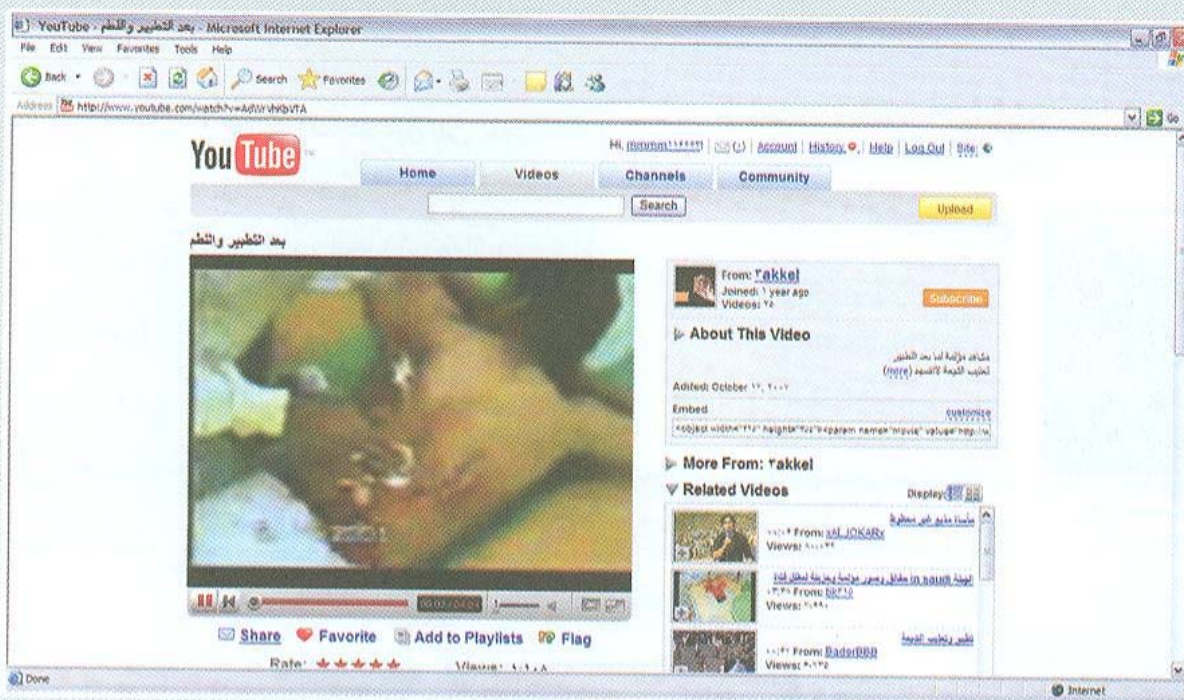

پس از گذشتن صحنه اول این کلیپ و توجه دادن به اروپاییان، صحنه‌هایی از دسته قمه‌زنی - که به نظر می‌رسد در یکی از شهرهای اروپا انجام شده باشد - نشان داده شده و تا آخر کلیپ، این عبارت در پایان صفحه جلب نظر می‌کند: «به زودی در شهر شما [هم این صحنه‌ها تکرار خواهد شد]!»

در میان صحنه‌های این کلیپ، تصاویر دلخراشی از تیغ زنی کودکان، نمایش داده شده است که احساسات هر بیننده‌ای را تحریک می‌کند. سرانجام، این کلیپ با حرکات موزون قمه زنان (که گاه، شبیه به حرکات افراد نامتعادل می‌شود) پایان می‌یابد.

در کلیبی دیگر با نام
«بعد التطبير و اللطم»

به معنای

«بعد از قمه زنی و لطمه زنی»

که دو صحنه از آن در بالا
نشان داده شده است،

تصاویر بسیار رقت آوری

از مداوای جمعی از عزاداران

نشان داده می شود

که با زنجیر تیغ دار،

به عزاداری پرداخته اند.

صحنه های این کلیپ آن قدر دلخراش هستند که
بعید به نظر می رسد کسی بتواند تا پایان، آن را تماشا کند...

Microsoft Internet Explorer
Address: http://fb.com/67742-2.html

اضافة رد

طرق مشاهدة الفيديو | أدوات الفيديو | Link Back

petmalink1998

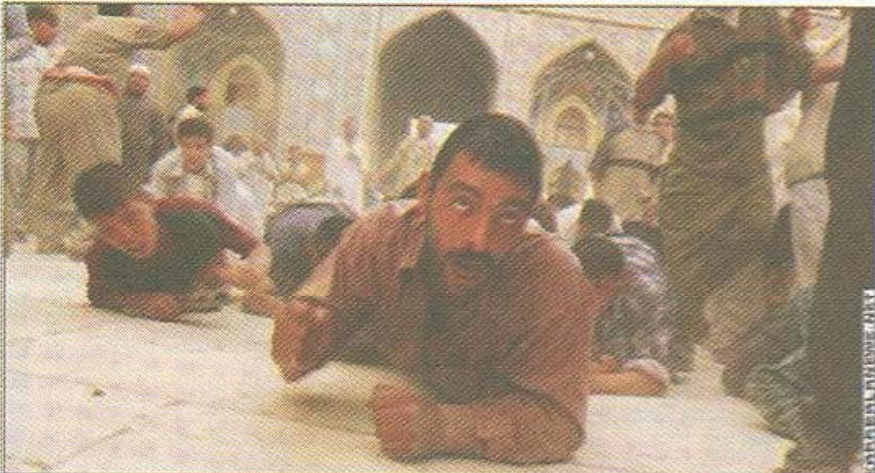
AM 11:11:11

روايات الشيعة

ملف الشخصي:
إلى الخريطة - 11:11:11
تاريخ الميلاد: 11:11:11
الجنس: الذكر
العنوان: 11:11:11

أيها الشيعي أيه عقلك؟

لو كان الحُمقُ رجلاً لكان
رافضياً

Internet

یکی از کلیپ هایی که در سایت مرجع و پرمخاطب **YouTube** با عنوان **دسته های قمه زنی شیعیان** وجود دارد، این کلیپ دو قسمتی است.

در این کلیپ، مناظره دکتر تیجانی و یکی دیگر از متفکران شیعه با افرادی که ظاهراً از اهل سنت، اما در اصل **وهابی** هستند، نشان داده شده است. هر چند در طول مناظره، پیروزی و استدلال قوی تر با طرف شیعی است، اما با شیطنت های هنرمندانه ای که در مونتاز این فیلم، انجام شده، به بیننده ناخود آگاه القا می شود، که شیعه، مذهبی خرافی و بدون منطق است؛ چرا که بارها در اثنای مناظره، صحنه هایی وحشتناک از قمه زنی شیعیان، به نمایش گذاشته می شود.

برای مثال، چندین بار در طول فیلم، تصاویر مناظره کنندگان شیعی، در تصاویر قمه زنی (و خصوصاً تیغ زنی کودکان) محو می شود؛ نمونه ای از این شیطنت را می توان در این تصاویر مشاهده کرد.

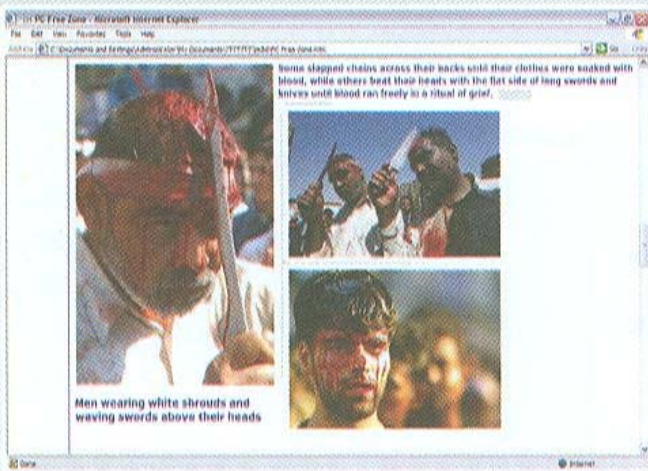
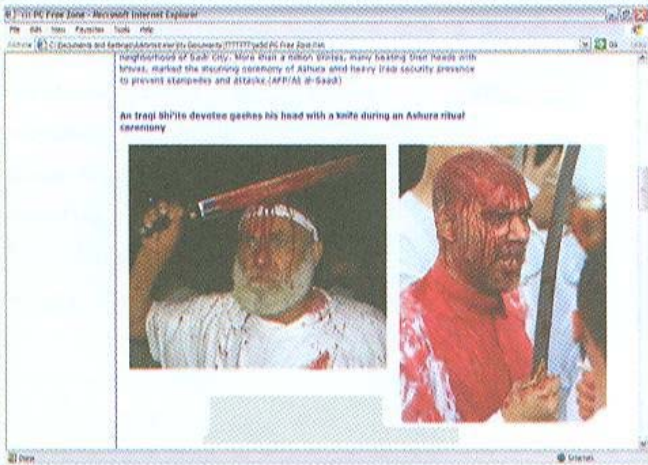
در طول این دو قطعه مناظره، تنها دلیلی که مخالفان برای زیر سؤال بردن «منطقی و قابل اثبات بودن» مبانی تشیع به کار می برند، همین صحنه های دلخراش و گاه جنون آمیز قمه زنی است.

■ اضرار ساخت USA + تليغات رسانهاي BBC = لطمه به حقيقت تشيع

http://www.bbc.com/ 03-49 2006 مارس 21

وقتی شیعه
با شکافتن سر با شمشیرهای بلند،
خونین ساختن سر
تا به پای خود و پاره کردن بدن
با زنجیرهای تیغ دار معرفی می شود،
ایا فرصتی
برای بینندگان این صحنه ها،
برای اندیشیدن به مکتب استدلالی
و نجات بخش تشیع
باقی خواهد ماند؟!

و آیا آسیبی که از این شمشیرها
بر بدن آنان وارد می شود،
عمیق تر است یا

زخمی که از این اعمال
بر پیکره دین خدا؟!

CBS NEWS Jan. 7, 2008 4:20 pm

CBS EVENING NEWS THE EARLY SHOW 24 HOURS MYSTERY 7 MINUTES

SEARCH CBS News

Home » World » Iraq After Saddam

Bloody Holy Day In Iraq

More Than 20 Killed By Insurgents As Pilgrims Cut Their Own Skin

BAGHDAD, Feb. 14, 2008

VIDEOS PHOTOS

Answer (CBS/AP) Some began the white. Others wore black, each flag of an iron chain turned scarlet with their own most holy day for Shiite Muslims.

They shredded and slice swords and blood blinks of grief that Shiites in Iraq carrying out during Saddam.

But for the second year in thousands for pilgrims in Shiite Muslims were attacked.

USATODAY.com's Pop Candy Widget Put this widget on your page Click here

USA TODAY.com

USA TODAY Classifieds: Career.com | careerbuilder.com | MyKeyplace | RealEstate.com

Home News Travel Money Sports Life Tech Weather

World

World E-MAIL THIS FRONTLINE SOURCE MOST POPULAR SUBSCRIBE

Posted 02/14/08 11:25 AM Updated 02/14/08 2:18 PM

Thousands march in Karbala on holy day

KARBALA, Iraq (AP) — Tens of thousands of Iraqis marched and beat themselves Thursday in blood-soaked processions through this holy city and other Shiite centers around the country to mourn the seventh century death of their revered martyr, Imam Hussein.

WashPolitics
Washington home
Washington briefs
Government guide
Health & Behavior
H&B home
Medical resources
Health information
Opinion
Opinion home
Columnists
Cartoons
More News
Top news briefs

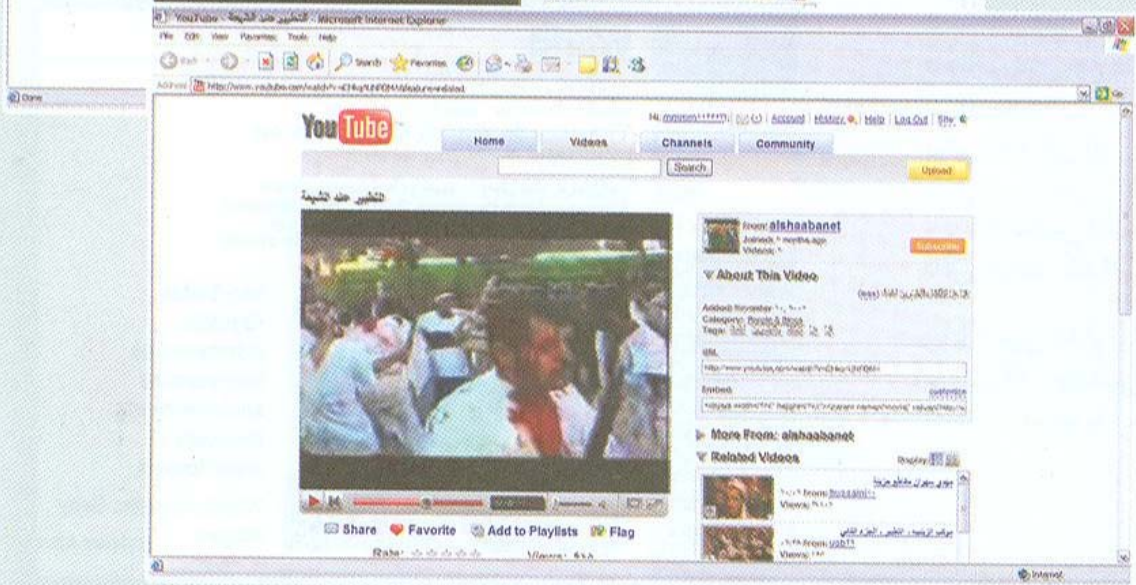
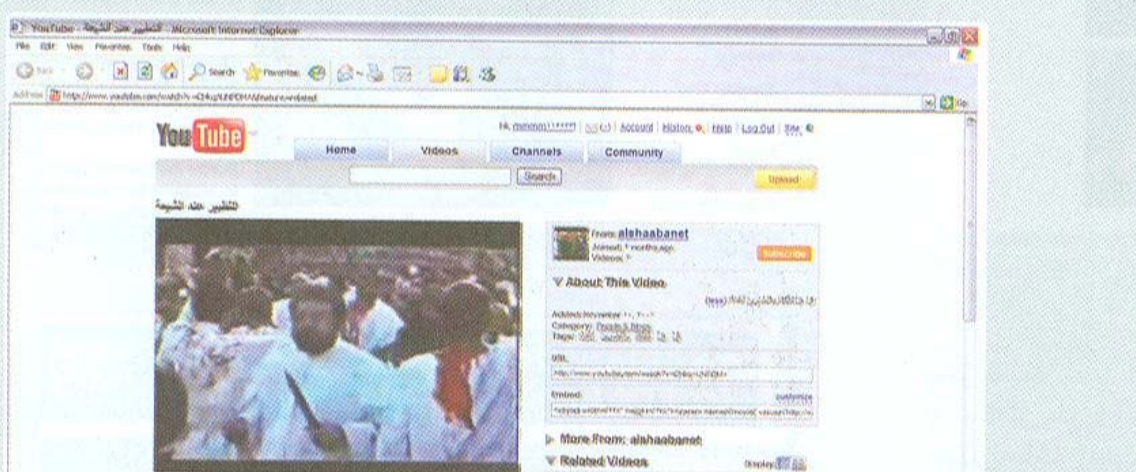
Advert

Related Adve

این کلیپ یک دقیقه‌ای که ساخت وهابیون افراطی است، دسته‌های فجیعی از دسته‌های قمه زنی شیعیان را به نمایش گذاشته و این آیات با صوتی بسیار زیبا بر روی تصاویر قرآنت می‌شود:

أَفَحَسِبَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ يَتَّخِذُوا عِبَادِي مِنْ دُونِي أَوْلِيَاءَ إِنَّا أَعْتَدْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ نُزُلًا (۱۰۲)
 قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا (۱۰۳)
 الَّذِينَ ضَلَّ سَعِيَّهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا (۱۰۴)
 أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَ لِقَائِهِ فَحَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَلَا نُقِيمُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَزَنًا (۱۰۵)
 سوره كهف

ایا کافران پنداشتند، می‌توانند بندگانم را به جای من اولیای خود انتخاب کنند؟! ما جهنم را برای پذیرایی کافران آماده کرده‌ایم! (۱۰۲)
 بگو: «ایا به شما خبر دهیم که زیانکارترین (مردم) در کارها، چه کسانی هستند؟» (۱۰۳)
 آنها که تلاش‌هایشان در زندگی دنیا گم (و نابود) شده؛ با این حال، می‌پندارند کار نیک انجام می‌دهند!» (۱۰۴)
 آنها کسانی هستند که به آیات پروردگارشان و لقای او کافر شدند؛ به همین جهت، اعمالشان حبط و نابود شد! از این رو روز قیامت، میزانی برای آنها برپا نخواهیم کرد! (۱۰۵)

BBCArabic.com | تقارير خاصة | اليوم صور | زيارة الاربعين في كربلاء - Microsoft Internet Explorer

File Edit View Favorites Tools Help

Address: http://news.bbc.co.uk/1/hi/arabic/in_depth/picture_galleries/newsid_2427000/2427667.stm

BBC Home News Sport Radio TV Weather Languages

BBC ARABIC.com

نصوص فقط مساعدة

آخر تحديث: الثلاثاء 21 مارس 2006 06:44 GMT

رسل هذا الموضوع لصديق

زيارة الاربعين في كربلاء

نسخة سهلة الطبع

الشأن العراقي

أحدث التقارير:

باتريوس: لا هوة في تعقب مسلحي القاعدة في العراق

- مقتل ١٠ أشخاص في تفجير انتحاري ببغوية
- إسقاط تهمة القتل العمد عن قائد مجموعة حديثة
- التفواهي: بريطانيا فرت من البصرة
- مساعي لحل الخلافات بين الشيم كردستان والحكومة العراقية
- تسليم الملف الامني في البصرة للعثميين خلال اسبوعين
- مقتل أكثر من ٣٠ امرأة في البصرة هذا العام
- مقتل قائد في الشرطة العراقية
- العراق يقترح بلير موعدا للمحادثات الأمريكية الإيرانية

اقرأ ايضا

- تسلسل زمني للأحداث في العراق
- العراق يعاني أكبر موجة نزوح في المنطقة منذ عقود
- محطات على التاريخ الطائفي في العراق

توزع الآلاف من رجال الأمن في كربلاء لحماية الموكب والزوار من الاعتداءات

سابق

رسل هذا الموضوع لصديق

نسخة سهلة الطبع

الصفحة الرئيسية

الشرق الأوسط

أخبار العالم

علوم وتكنولوجيا

اقتصاد وأعمال

أخبار الرياضة

الصحف البريطانية

شارك بريك

تقارير خاصة

تعليم الإنجليزية

بي بي سي العربية

برامجنا الإذاعية

استقبال البث

خدماتنا

شراكة وتعاون

نحن وموقعنا

اتصل بنا

مساعدة

ما هي خدمة RSS?

موقعنا بلغات أخرى

MIDDLE EAST NEWS

EN FRANÇAIS

ESPAÑOL

فارسي

SOMALI

SWAHILI

اردو

USATODAY.com's Pop Candy Widget

USA TODAY

World

Thousands march in Karbala on holy day

BAGHDAD, Iraq (AP) — Tens of thousands of Iraqis marched and lent themselves Thursday to blood-soaked processions through this holy city and other Shiite centers around the country to mark the seventh-century death of their revered martyr, Imam Hussein.

Iraqi Shites flogellate themselves as they mark the anniversary of the death of Imam Hussein.

Walid Khuzaiq, Getty Images

CBS NEWS

CBS EVENING NEWS THE EARLY SHOW 11 HOURS MYSTERY MINUTES

SEARCH CBS News

Home » World » Iraq After Saddam

Bloody Holy Day In Iraq

More Than 21 Killed By Insurgents As Pilgrims Cut Their Own Skin

BAGHDAD, Feb. 19, 2006

VIDEOS PHOTOS Answer

(CBS/AP) Some began while others were black each top of an iron chain turned scarlet with their most holy day for Shiite.

They shredded and slit swords and blood tank of god that Shiite in to carrying out during Shab.

But for the second year thousands for pilgrims Shiite Muslims up on

شعائر الراضة في عاشوراء

ذبح الأضحية 2١٢١8/٨٩

تم استقباله من قبل الشرطة

عدد مرات التحميل ١٥٣

آخر تعديل 2٠٠٦/١٢/١٣

خدمت القلب المرزوق كواريات

لمشاهدة قلب المرزوق أسقط هنا

التحميل قلب المرزوق أسقط هنا

إستبد بزر الفرد الأبن حفظ بالسر

آخر مستبد

معلومات أكثر من القلب

سفير انگلیس در بغداد بعد از جنگ جهانی دوم مقدار زیادی قمه و پارچه سفید برای استفاده در مراسم قمه زنی اهدا نمود.
Soziologye, Ibrahim Al-Haidari, p.176